

Tū'un é vā'á iña Xuva ko e xntée na'a San Luca

Tū'un dá iñi ntu'u

¹ Nā tē nté kaa ñā'a ncho kada vā'a ña tutú nté ō kúvi nuu i é ita ntí'xin iña ko. ² Vata tsī o nañé'ē ñá kō, ña é ĩni nté ō kúvi, ña ntáduku ntée é kā'an ntódō tú'ūn sán un tsi nte dá iñi ntu'u ne, ³ kuan kōo ncho xntée nā'á u di, e dōo nántukū u nté ō kúvi ntí'xe un tsi nte dá iñi ntu'u. Vata te vā'á ō é kāda vā'á ú tutú sa'á iña nto, Teófilu, e dōo kaiko ñu'ū ú nto, vata koo é ntāa ú ni ntō un ntí'i nūu i é vatā o kúvi, ⁴ vata koo é kīnī va'ā ntó nee iña é nuu é ntaā i é nañé'e ñá nto.

Uun ánje kāka'an ña é kaku Juaan Bautista

⁵ Ntuvi dá idé Heródē rei iña ñuú Judeá ne, ítūví uun dutu iña ñá Israee, ñá nani Zacāria, ña é ūve ta'an dutu tatá vi'i ñá nani Ābia. Nñadi'ī ñá ne, Isabee nani ña. Divī ká tatá vi'i dutu Ároon ña. ⁶ Zacariá san ni ñadi'ī ñá Isabeé ne, ntuvi ña e dōo va'á ña nuu Xuva ko; dōo dé ntaa ñá lei Xúva kō. Ntē ña tuvi neé nuu i é ka'an ntée ña'a san ña, nté uun ña. ⁷ Ntá tsi ña ni xío i'xá ña, tsí Isabeé san ne, ña ni kúvi kōo í'xá ña; ntuvi ñá ne, é dōo áta ñā di.

⁸ Uun ntuvi ne, dúku ntée dutu, ñá ntoo ni'i Zacāria, é kāda tsiñu ña ini ukún Xuva kō. ⁹ Vata xkoó ini dutú san ne, vā'ā ntuvi Zacariá san é dūku ntée ña é kī'ví ña ini ukún ka'nu Xuva kō é kika'mí ña kútū. ¹⁰ Da nñ kai'xi kútū sán ne, un ntíi ntíi ña'a san ntáñi ña, ntáka'an ntá'ví ña kí'i kán. ¹¹ Kidāā ne, xée ūun ánje Xuva kō mí tuví Zacaria. Ntitsi ánjē san diñi kua'a nú tēu mí kai'xi kútū. ¹² Dā íni

Zacariá san ánjē sán ne, un tsi kúdu'va iní ña nee é vii ña; ñá tē nté kaa u'ví ña. ¹³ Da kidáa kakā'an ánjē san ni ña:

—Ō Zácaria, ñá ku u'vī o, tsí Xuva kō né, tēkú ña é kākā'an nta'vin. Tsí vi'i a vé ne, koo i'xá ña dī'í ó Isabeé ne, Juaan kunáni. ¹⁴ Ñá te da dīi ña'a san dóo dini ña te káku i'xá san. Dīvīn di, dóo ka'nu kuinī ó te káku i'xá ñadī'í ó dī. ¹⁵ Tsí i'xá o ne, dōo ka'nu ña'a kúvi nuu Xuva ko. Ntē ña ko'o i'xá san vinu, nté ntute kini kaa. Kunuu tsitū Espíritū Sántū nima í nté dī'na dá káku. ¹⁶ Ña sá'á ne, vii ña é ñá te da dīi ña ñuú Israee nakuntíkīn ñá Xuva kō. ¹⁷ Dī'na ña xee ña dá xēe Tó'o kō. Dadīi tsi iō ñá é vii ñá vatā o idé profeta Élia, ña é ka'án naa Xuva ko kídaā; dadīi tsi nima ñá ni ñá. Vii ña é na nākā'an vá'a i'xá san ni ūva i. Vii ña é na ntūvá'a nima ñá xení i san vatā koo é na vii ña é vā'a; vii ña é na kōo tū've ña'a sán tē xee Tó'o kō —ka'an ánjē san ni ña.

¹⁸ Tsixe'e Zacāriá san ánjē san:

—¿Nté koo kutuní ko te nuu é ntaā i sá'á? Tsí xu'ú ne, dōo átā ú; ñadī'í ko dī —ka'an Zácaria.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an ánjē san:

—Grabiee nání u. Xu'u é vē'xi u é vāta kaa e táxnuu Xuva kō ko é kākā'an u ni o tū'un e dóo va'a. ²⁰ Vi'i a vé ne, tsí ña ni kuiní'xe o é kākā'an u nī ó ne, kuñi'in vē. Ña kúvī ká kākā'an un tsi da nte te xee tá'an ntuvi é káku i'xá o, vatā ó kākā'an u nī o —ka'an ánjē san ni ña.

²¹ Nīi dukuān ntantétu ña'a san Zacariá san nu kí'i kán. Kidáa ne, tsixe'e ta'an ña, ntáka'an ña:

—¿Nté kuān nté kakukuí ntu Zacariá san ini ukún kán? —ka'an ña.

²² Dā ntíi Zacariá san ma ukún kán ne, é ña ni kúvī ká ka'an ña. Kidáā né, kūtuni ñá'a san é iō é ĩni

ña ini ukún kân. Koó da ntā'a ña kakuvi é kāka'an ña, tsí kúñi'í ñā.

²³ Dā inú kava tsiñu é kade Zacariá san ne, kúnū'ú ña nú vi'i ña kân. ²⁴ Rkontúví ne, ñadĩ'í ñā, Isabeé ne, ñú'ū i'xá ña. U'un xóō é ntē ña vādā mí ni ñē'e ña é dé kuení ña: ²⁵ “Dóo vá'ā o dé Xuva ko nī kó vevii e tá'xi ña é kōo i'xá ko vata koo é ña nantii ní'nī ká ña'a sán ko”, ka'an ña.

Kaka'an ánjē tsí kaku Jesuu

²⁶ Dā kúvi iñu xoó ne, Xuva kō né, taxnūu ña uun ánjē, ñá nani Grābiee é k'ĩn ña uun ñuu é nani Nazāree, é kāduku ntée ñuú Galilea, ²⁷ é kíkoto ní'ni ña uun ñadĩ'í kuétsi, ñá nani Māria. Dīvi ñā ne, e tuví ntetu ña é kani ví'i ña ni uun ñatīi, ñá nani Jōsee, tatá vi'i rei Davii. ²⁸ Kúk'ĩvi ánjē san mí tuví ñadĩ'í san ne, kaka'an ñá ni ñā:

—ǀNtiusi o! Dīvīn é nakaxnúu Xuva ko ō é naxnuu viko ña o. Dīvīn ne, dóo nuu mé'ñu Xuva ko ō —ka'an ña.

²⁹ Koó dā kúdu'va ña é kāka'an ánjē san ni ña. Da dé kuení mii ñā: “ǀNté kui kuān ó kaka'an ñá sá'á nī ko?”, ka'an ña. ³⁰ Kidáā ne, kaka'an ánjē san ni ña:

—Ñá ku u'vī ó, Maria, tsí ni'i o é vā'á nta'a Xuva kō. ³¹ Vi'i a vé ne, ku'un i'xá o. Koo uun i'xá o, i'xá tii é kunani Jēsuu. ³² Dīvī né, dóo ka'nu ña'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō, ña e dóo ka'nu kue'en. Xé'e Xuva kō é kúvi ña rei, vata kaa uvata ika ña, rei Dāvii, ³³ é kodo nuū ñá iña tatá vi'i ñá Israeé san ntii dañu ntūvi, é ntē ña ntí'í —ka'an ánjē san ni ña.

³⁴ Kidáā ne, katsixe'e Mariá san ánjē san:

—ǀNté ntu koo kúvi sá'ā? Tsí xu'ú ne, ñá te tūvi ní'i ú ñatīi —ka'an Mária san.

³⁵ Kidáā kāka'an ánjē san ni ña:

—Ki'xi Espíritū Sántū mé'ñu ō. Xuva kō e dōo ka'nu ña'a ña ne, kūnuu mé'ñu kunuu dava ña o. Dā'ví nuu ña o ntati ñā vata kaa viko san. Dukuān ne, i'xa é kaku sán ne, dōo va'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō. ³⁶ Vi'i a vé ne, ñavi'i o Isabeé ne, koo i'xá ña di, kuān te dōo ata ñā. Di'vi ñā e ntáka'an ña'a san é ña kuvi koo i'xá ña ne, é kī'i iñu xoo é ñu'u i'xá ña vevii. ³⁷ Tsí Xuva kō ne, ña túvī nee iña é ña kuvi vií ña —ka'an ánjē san ni ña.

³⁸ Kidáā ne, kaka'an Mária:

—Xu'ú ne, ña kade tsiñu iña Xuva ko kúvi u. Na vīi Xúva ko nī kó vatā ó kaka'an ntó nī ko —ka'an ña.

Da kidáā ne, kué'ēn ánjē san.

Dā kue'en María kukoto ní'ni ña Isabee

³⁹ Ntúvi tsikán ne, kantí'i tsi kue'en María, kúntāa ña ñuú mí kaduku ntée Judea. ⁴⁰ Kidáā ne, xée ñā nú vi'i Zacāriá ne, kaka'an ñā ni Isabeé ntusi. ⁴¹ Dā téku Isabeé san ntusi ñā ne, kántá nuu i'xá san ini i'xí ña kán. Isabeé san ne, nuu tsitu Espíritū Sántū san nima ña. ⁴² Kidáā ne, un ñi kué'en ini ña kaka'an ñá:

—¡Di'vīn e dií dií ka naxnuu víko Xuva ko ō é un ntíí ntíí ñadí'í san! ¡É nāxnuu viko ña i'xá o é nuu ini i'xí o kán di! ⁴³ ¿Xoó ntu ña'a kúvi u é vē'xí di'í Tó'ō kó, vexkoto ní'ni ña ko? ⁴⁴ Tsí ura tsí i da téku ko ntusi ó ne, i'xá ko ne, kántá nuu ini i'xí ko kán e dōo diní i. ⁴⁵ ¡Nché kuān nche vá'ā o é kakuinchi'xe o, tsi sá'a ne, kúntaa vatā ó kaka'an Xúva ko ni ō! —ka'an Ísabee ni ña.

⁴⁶ Kidáā ne, kaka'an Mária:

Dōo ka'nu kuiní ko kuenta iña Xuva ko.

⁴⁷ Nimá ko ne, dōo nuu dīni kuenta iña Xuva ko, ña é nakakú ko.

⁴⁸ Tsí Xuva kō né, ntūnta'ví ini ña ko,

xu'u é da kade tsiñu ú iña ña.
 Un tsi nché vevii ne, é nchii dañu ntūví ka'an ñá'a
 san tsi dóo vá'a ntuvi ko.

⁴⁹ Tsí Xuva kō né, dōó iō ña é vii ña;
 dōó ka'nu e táxnūu ña iñá ko.
 ꞑDivi ñā e dóo va'á ña!

⁵⁰ Nguentúvi tsi kantunta'ví ini ña ña'a,
 da xóo ka ña'a, ña é kānuní i ña.

⁵¹ E nañé'e Xúva kō kó tsi dóo ka'nu ña;
 ide ña é ntí'i mii é ncho vii ña'a,
 ña e dóo na'nu ña'a kuiní i;

⁵² naīnu ñá ña é na'nu ña'a san,
 nántaa dūkun ñá ña ntā'ví san.

⁵³ Xé'e ña un ntí'ī é vā'a é nchio ña'a,
 ña é ntátaan núu i.

Dá nakūnu ña ña kuiká san, koó da mii ntā'a ña.

⁵⁴ Xnchii ña ña'a ña, ñá Israee, ña kade tsiñu iña ña;
 ñá ni kúnáa ini ña é ntunta'ví ini ña ña.

⁵⁵ Dukuan ō xe'é Xuva ko xū'u ñá ni ñata kō,
 ni Ābraan ni i'xá ña, nchii dañu ntūvi.
 Kuan ō ka'an Mária.

⁵⁶ Kidáā ne, kátūví Maria ni Isábeé te ūni xoo.
 Rkontūví ne, kúnū'ún ña nú vi'i ña kān.

Dā káku Juaan Bautista

⁵⁷ Dā kúntaa ntūví é káku i'xá Isabeé ne, xío ūun
 i'xa tii. ⁵⁸ Kidáā ne, ku'é'en ñavi'i ña, kūkoto ní'ni ña
 ña, tsi dóo ka'nu kuīni ña e káku i'xá Isabee. Ini ña
 tsí Tó'o kō né, dōo vá'a ntuvi xé'e ña iña ña. ⁵⁹ Dā
 kúvi una ntūvi ne, kue'en ní'i ña i'xá san é kā'nté
 nuu ña un siin kuñū é ixi i, vata ō ka'an Xúva kō.
 Ntío ña'a san é kunani vata nani uva i Zacāriá ne,
⁶⁰ ntá tsi di'i ī né, kaka'an ña:

—Ñá'ā, tsí Juaan kunáni —ka'an Ísabee.

⁶¹ Kidáā ne, ntáka'an ñávi'i ña:

—Ntá tsi xoxó ñavi'i o, ña é kuan nanī —ka'an ñá ni ñā.

⁶² Dukuān ne, koó dā nta'a ña kakuvi é tsixe'e ña ūva i'xá san vata koo é kūtuni ña nté koo kunani.

⁶³ Uva ī ne, íkan ña uun ta'vi rkunū ne, da kidáā xntée na'a ña é Juaan kunáni. Koó dā kúdu'va ña ntāñí san é kuān o xntée na'a ña. ⁶⁴ Ura dú'va tsi i náka'an Zácariá san. Eni ntu'u ña kāka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. ⁶⁵ Un ntíí ntíí ñavi'i ña ne, koó dā kúdu'va ña. Da kaníi ká'nu ñuú Judeá san e dóo ntáka'an ñá'a san nté ō kúvi. ⁶⁶ Un ntíí ntíí ña e téku i ne, da dé kuení mii ñā:

—¿Neé ntu é vīi i'xá san tē kúka'nu? —ka'an ña.

Tsí kutuní ña'a san tsi dóo nuu mé'ñu Xuva ko ī.

É ĩta Zacaria

⁶⁷ Zacaria, úva ī'xá san ne, nuu tsitu Espíritū Sántū nima ñá, kaka'an ñá tú'ūn é xē'é Xuva kō é ká'an ñā:

⁶⁸ ¡Na ká'an un ntíí ntíí ña'a tsi dóo ka'nu Xuva kō,
Tó'ō ña Israee,

tsi vé'xi ñā, vexnákakū ñá ña'a ña!

⁶⁹ Tsi táxnū ña ña e dóo ntii inī i é nakakū ñá kō,
uun i'xá ika rei Dāvii, ña é dé tsiñu iña Xuva ko,

⁷⁰ vata ō tá'xi Xuva ko xū'u ña nte ntúvi di'na,
vata ō ntáka'an ñá ka'án naa ña, ña e dóo va'a:

⁷¹ é nantii ña kō mí'ī ntaínchu'vi ñá'a san ko,
nī mí ntáde xení ña ni kō,

⁷² é ntunta'ví ini ña ni ñata kō, ña intóo ntuvi di'na,
é ntē ña kunánī ña é kada ntáa ña

nuu i e dóo va'a é kāka'an ñá ni ñā kídaā.

⁷³ Dīvi nuū i é kāka'an Xúva kō nte ntúvi di'na
ni uva ata ko Ábraan

tsí nuu é ntaā i é vīi ña é kāka'an ña:

⁷⁴ é nakaku ñá ko nta'a ña ntaínchu'vi ko
vata koo é vīi o nee iña é kāka'an ña,
é ntē ña u'ví kō,

⁷⁵ vata koo é kuvi kuntoo dadii o ni ñā
é vii ó nee iña é vā'á da kanii ntuvi kō.

⁷⁶ Divin, i'xá miī kó,
vi'i a vé ne, ká'an ntōdon tú'un Xuva kō,
ña é dii ka ka'nu,
tsí divīn ne, kí'in kodōn núun nuu Xuva ko,
viin é koo tú've ña'a san te xee mí Xuva kō.

⁷⁷ Divin kuē'en é kūtuni ñá'a ña
tsí nakate Xuva ko kuētsí ña
vata koo é nakáku ña.

⁷⁸ Tsí Xuva kō né, dōo kantunta'ví ini ña kō né,
taxnūu ña i'xá ña nte e dukún kán
vata kaa ntuve ngántii é kakene tevaá du'va tsi,

⁷⁹ vata koo é nāxi'í nuu ña iña ñá ntoo mi dōo nee,
mí katāvi núu ña ntatī doxi'í.

Nañē'e ñá ko itsi mí kaka ō
vata koo é kūntoo vá'a o.

Dukuan ō ka'an Zacária.

⁸⁰ Kūka'nu Juaán san ne, dōo kutú've ña iña Xuva
ko. Má kū'u kan inúu ña un tsi da nté xee ntúvi é
kii ña é kīnī ña Israeé san ña.

2

Dā káku Jēsuu (Mt. 1:18-25)

¹ Ntuvi tsikán ne, taxnūu Césa Agustu tú'ūn da
mí'i ká ñuu é uve ta'an ñūú Roma, kaka'an ña é
na nākuvé na'a un ntíí ntíí ña'a san. ² Sá'ā e kúvi
uun ito é nakuvé na'a ñá'a san dá nūu Círeniu, kade
kú've ña ñuú Siria. ³ Un ntíí ntíí ña'a ntánu'u ña ñuú
ña é nākuvé na'a ña.

⁴ Dukuān né, ntíi Jósee ñuú Nazaree é kāduku ntée
Galilea. Kidáā ne, kué'en ña ñūú Beleen é kāduku
ntée Judea, ñuú mí káku rei Davii, tsí Joseé ne, divi
tātá vi'i Davii ña. ⁵ Kué'en ña, ntūvi ñá ni Māria,
tsí divi ñā é kūntaa tú'un ñā é kani vi'i ña ni Jōsee.

Maria sán ne, é ñū'u i'xá ña. ⁶ Da nñ ntoo ña ñūú Beleén ne, xée ntūvi é kāku i'xá ña. ⁷ Ikān káku i'xá ña, i'xá nuu i. Náxtīnuu ñá i doo ne, dā xnúu ña i ini etun mí ñū'u e ntaé'xí kiti, tsí ña vādā ka mí vā'á o é kuntōo ña iní vi'i kān.

Dā xee ánjē mí ñū'u paxtu

⁸ Etsin ñūú Beleén ne, ñu'u paxtu má kū'u kan, ntáde ñā kuenta lé'ntú ña niñú san. ⁹ Dā née iní ña, xée ánje Xuva kō mí ñū'u ña. Nāxi'í nuu Xuva ko ntuve ñā kanñ ntíkō diñi i mí ñū'u ña ne, dōo u'ví ña.

¹⁰ Ntá tsi kaka'an ánjē san ni ña:

—Ñá ku u'vī nto. Tsi dōo va'á tú'un nī'i ú ve. Núu i sā'a é kūntoo dīnī nto, un ntī'i kue'en dú'va nto, vata kaa nto é ntoo nto ñuxiví san. ¹¹ Tsí ñuu Dávií ne, é káku uun i'xa é nakakū nto. Divi Crīstu; divi ñā é Tó'o kō. ¹² Vata koo é nāni'i nto i'xá san ne, nani'i nto i kátīnuu dōo, nuu ntaá ini etun mí ñū'u e ntaé'xí kiti —ka'an ánjē san ni ña.

¹³ Ura tsikán ne, ñá te da dīi ánjē san ntii dító ña, e ntáka'an ña e dōo ka'nu Xuva kō:

¹⁴ ¡Dōo ka'nu kue'en Xúva kō, ña tuví e dukún kān!
¡Ñuxiví a ne, vá'a koo kuntōo ña'a,
ñā e dōo va'á iña Xuva ko!
ka'an.

¹⁵ Kidáā ne, kuntāa ánjē san e dukún kān. Paxtú san ne, eni ntū'u ñā ntáka'an ñá xe un xé un ñā:

—Kí'in o Bēleén ve, kíkoto ntódo o nee iñá ntu é kākuví é tā'xi Tó'o ko kūtuni ko —ka'an ña.

¹⁶ Kantí'i du'va tsi kue'en ña, kunantúku ña Maria ni Jósee ni i'xá san. Dā nání'i ña ñá ne, ikān nuu ntaa i'xá san ini etun mí ñū'u é ntaé'xí kiti san.

¹⁷ Dā ini ña i ne, ntántaa ña nté o kaka'an ánje ni ñā iña i'xá san. ¹⁸ Un ntíí ntíí ña téku i ne, koó dā kúdu'va ña é kuān o ntáka'an páxtú san. ¹⁹ Ntá tsi

María sán ne, xnuu vá'a ña nima ñá é un ntí̄ é dé kuení ña nuu i sá'a. ²⁰ Dá kúnú'u paxtú san ne, ntaíta ña nchu'ún Xuva kō ntánakué'e ña sintiá'vi nta'a ña kuenta iña i un ntí̄ ntí̄ é téku ña nī e íni ña, tsí kúntaa un ntí̄ ntí̄ vatā ó kaka'an ánjē san ni ña.

Dā ntúvi kuenta Jesuu ini ukún kán

²¹ Dā kúvi una ntúvi ne, ē'nté nuu ña un síin kúnū é ixi i'xá san vatā xkoó ini ña. Kidáā ne, xntánteē ñá i é Jēsuu kunáni, divi dīvi é kaka'an ánjē sán ni Māría nte dí'na dá kú'un i'xá ña.

²² Dā xee tá'an ntuvi é ntuntoo ña, vatā ó kaka'an lei Muíseé ne, kue'en ní'i ña i'xá san ñuú Jerusaleen é ntáda ña i kuenta ntá'a Xuva kō. ²³ Dé ntaa ña sá'ā, tsí kuān ó kaka'an lei iña Xuva ko: “Un ntí̄ ntí̄ i'xa tii, i'xa nuu í ne, kuntoo xio kuenta iña Xuva ko”, ka'án leí san. ²⁴ Kué'en ña, kúntído ña doméni nú nāa kán di, vatā ó kaka'án lei iña Xuva ko: uun na'a paloma ntákín o ūvi páloma na'nu.

²⁵ Ntuvi tsikán ne, kátūví uun ñatíí ñuú Jerusaleen, ñá nani Sīmiuun ña e dóo va'á ña'a, e dóo kanuu iní ña Xuva kō. Kantétu ña amá ki'xi ña nakákú ñuú Israee. Espiritū Sántū sán tuvī ní'i ñá Simiuún ne, ²⁶ xé'e ñá é kūtuni Sīmiuun tsí ña kuví ña tē ña dí'na kiní ña Cristu, ña táxnuu Xuva kō. ²⁷ Kidáā ne, kué'en ñá má ūkún kán, tsí Espiritū Sántū sán ne, náñē'e ñá ña é kuān koo vií ña. Divi tsi ntuvi tsíkan kué'en ní'i Jóseé san ni Māría san i'xá ña Jesuu má ūkún kán di é ntáda ñá i kuenta vatā ó kaka'an leí san. ²⁸ Kidáā né, kí'i Simiuún san i, iní'i nteé ña i ne, dā kidáa kaka'an ntá'ví ña ni Xuva kō, kaka'an ña:

²⁹ Xuvā kó, vi'i a vé ne, é vā'á o é tā'xi nto itsi é na kúví u ve,

tsi é kuntaa vatā ó kaka'an ntó nī ko.

³⁰ É ĩní u nuú ko ve, ña e véxnakākú nti,

³¹ ña e táxnūu nto é kīni un ntíí ntíí ñá ntoo ñuxiví sa.

³² Dīvi ña naxi'í nuu ña ñuxivi vata kaa ñu'u é kaxi'í nuu nuu ko.

Dōo xi'í nuu ka'nu ña iña ña'a nto, ña ñuú Israeé san dī.

Kuan ō ka'an Símiuun.

³³ Uva Jēsuu ni dī'i ña ne, koó dā kúdu'va ña da téku ña é kākā'an Símiuun iña i'xá ña. ³⁴ Kidáā né, nāxnuu viko Símiuún san ña ne, dá kakā'an ñá ni Māriá, dī'i Jēsuu:

—Koton tsí i'xa sa'á ne, vé'xī é vīi e dóo titín ña'a ña Israeé sán ne, kó'xo ñā né, ō nakuntáñī ñá kuenta iña i. Dóo titín ña'a san koto ña i ne, nantii ni'ni ña i, ³⁵ vata koo é dukuan koo kūtuni nté ō ntádē kuení nti'xe ña'a san. Dīvīn dī, dōo u'vi kuvi ó, vata tē káá é ūvi nuu i ni'ni ntído nima ó dī — ka'an Símiuún san ni Māriá.

³⁶ Íkān ntitsi úun ñadī'í, ña e dóo atā, ñá nanī Ana, ña é ka'án naa Xuva ko. I'xá Fanuee, tatá vī'i Asee. Dutsi kuia ña tánta'a ña ne, u'xe kuia tsi ĩntóo ni'í ta'an ña ni xīí ña. ³⁷ É ĩta ntí'xin kimi díko kimi kuia é ntukíí ñā. Nā nī ntíi kuē'en ña má ūkún kán. Ntē ntúvi ntē níñu kanuu iní ña Xuva kō ne, kaitúvi iXu ña ne, kaka'an ntá'ví ña dī. ³⁸ Ura dú'va tsi i xee Aná san mí ntōo ña ne, eni ntu'u ña kánakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, ne, kaka'an ñá iña i'xá san ni ūn ntíí ntíí ña'a san, ña ntantétu xoo é xee i é nakakū ñuú Jerusaleen.

Dá kúnú'u ña ñuú Nazaree

³⁹ Kidáā ne, da kúvi dé ntaa ntí'í ñā é kākā'án lei Xúva kō ne, kúnū'ú ña ñuú Galilea, un tsi nté ñuú mii ñā, mí nani Nazāree. ⁴⁰ Ikān éni ntu'u i'xá san

é'nu. Dōó ntii é'nu. Dōó ki'in inī i. Dōo kuínima Xúva ko ī.

Dā tuví Jesuu má ūkún kān

⁴¹ Kuia kuía ntáñe'e uva Jēsuu ni di'i ñá ñuú Jerusaleen dá kakuvi viko da nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egítō. ⁴² Dā xee tá'an uxuvi kuía Jesuú ne, kué'en ntí'i ña ñuú Jerusaleen váta xkoó ini ña da kaxío viko san. ⁴³ Dā inú kava viko sán ne, ítuvī mii Jēsuu Jerusaleen, é ntē ña ni iní di'i ñā, nté uva ñā. ⁴⁴ Te kūntí'xi i'xá ña mé'ñu ñā'a san, kuíni ña. Uun ntuvi va vá'a ñú'u ña ĩtsi da kútuni ña é ña te ntíkín ntu i'xá ña ña. Kidáā ne, eni ntu'u ña nántuku ña ñā mé'ñu ñāvi'i ña ni ña ini ña. ⁴⁵ Ná ni nāni'i ñá ña. Kidáā né, ntiko kōo xtúku ña, kue'en ñá, kūnantúku ña ña ñuú Jerusaleen. ⁴⁶ Dā kúvi unī ntúvi ne, nāni'i ñá ña ini ukún kān. Ntoo ni'i ña mastrú lei, kaini ña e ntáka'an ñá ne, katsixe'e Jēsú san ñá di. ⁴⁷ Un ntí'f ntí' ña e téku i ne, koó dā ntákudu'va ña, tsi dōo ntíto Jesuú san ne, dōó ini ña nté koo nantiko kōo ñá di. ⁴⁸ Dā íni uva ñā ne, koó dā kúdu'va ña. Di'i ñā né, kaka'an ña:

—I'xá miī ko, ¿nché kui kuān o dén ntun nī ntí? ¿Ñá inin ntun tsí ntuví ntí uva ō né, dōo ntánti'i iní ntí ntánantukū ntí o? —ka'an ña.

⁴⁹ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Nté kui ntánantuku ntu ntō ko? ¿Ñā ntu íni nto tē kantio é i'a kutūví u má vi'i Uvā ko? —ka'an Jēsuu ni ña.

⁵⁰ Ntá tsi ña ni ñé'e diki ñā nee iña é kāka'an ñá ni ñā.

⁵¹ Kidáā ne, kúnū'ú Jesuu ni úva ñā ñuú Nazareé ne, dē ntaa ntí'i ña nēe e teé tsiñu uva ña ñā. Di'i ñā ne, xnuu vá'a ntí'i ña sá'ā nima ña. ⁵² Jesuú ne,

kué'ēn é'nu ña. Dōo kúki'in inī ñá di. Dōo kuínima Xúva ko ña, ni ūn ntíí ntíí ña'a sán di.

3

*Dá kākā'an ntódo Juaan Bautista ñuu itsi
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)*

¹ Dā kúvi xe'un kuia é ídé Tiberiu ña é kadē kú've un ntíí ntíí ñuú é kāduku ntée Romá ne, kidáa odo nūu Poncio Pílatu ñuú Judeá ne, odo nūu Heródē ñuú Galileá di. Ení Heródē, ñá nani Fēlipé ne, odo nuū ñá ñuú Traconite ni ñuú Ituriá di. Ña nani Līsaniá ne, odo nuū ñá ñuú Abilinia. ² Anaa ni Caífaa ne, ntáde ña dutu ñá odo nūu. Ntúvi tsikán ne, xée tū'ún Xuva kō nta'a Juaan Bautista, i'xá Zacaria, mí tuví ña ñuu itsí kán. ³ Kidáa ne, kué'ēn Juaán san, ita ntí'xin ña dá kaníí dīñi ntute ka'nu é nani Jōrdaan, kaka'an ntódo ña ni ñā'a san é na nātivi iní ña kuétsi ña ne, na kūtsi ntute ña di, vata koo é na kāda ka'nu iní Xuva ko ni ña kuétsí ña. ⁴ Sá'ā kúvi vata ō xnteé na'a ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Isāia, kaká'an ña:

Xée ñuu ítsí kán uun tatsin é un ntii tsi kākā'an:

“Nākoo tú've ntó itsi Xuva kō;

nakaán nuu nto itsi ntaa mí kī'in ña.

⁵ Un ntíí ntíí xí'ntí ne, ntadí nuu.

Mí'i íó xuku ni tí'í í ne, ntuntaa.

Itsi mi dóo nakutá'nu ne, ntuntaá di.

Itsi mí ña vá'ā o ne, ntuvá'a di.

⁶ Kidáa ne, un ntíí ntíí ña'a san kiní ña ña é taxnúu Xuva kō é nakakū ñá kō”, kuan ō ka'an tatsín san.

Du'va ō ka'an Isáia san. ⁷ Ñá tē nté kaa ña'a xée ña mí tuví Juaan é ntio ña é nakūtsi ntute ña ña ne, kaka'an Juaán san ni ñā:

—¿Ntō'lo é tatá koo nto e dóo kīni ntáa nto! ¿Xóo ntu kakā'án i ni ntō é kūvi nakáku nto é ntō'lo nto é ta'xi Xuva kō ve? ⁸ Vá'a tsī koo vií nto vata koo e díto é nadama nti'xe nima nto. Ná ku ka'án ntó ni tā'an nto: “Xo'ō né, tatá vi'i Abraan o”. Kaka'án u tsí Xuva kō ne, kuvi ntada ña xuu tatá Abraán tē dí ntio ña. ⁹ Dukuān ne, é iō tu've káa ntee é nakīn nti'i ña utun sán un tsí nte nú ditsin i. Un ntií ntíí utun é ña kakíi kiti vā'á i ne, katsin ña ne, dá ká'mí ña —kuān o ka'án Juaán san ni ñā'a san.

¹⁰ Kidáā né, tsixe'e ñā'a san ña:

—¿Ntē ntú koo vií nti kuan? —ka'an ñā'a san.

¹¹ Dá kakā'an Juaán san ni ñā kídaā:

—Xoo é ió uvi du'nu i ne, na kuē'é ña kunūu tuku ña'a, ña é ña tuvi dú'nu i. Tē xoo é iō é kae'xí i ne, na kuē'é ña dava na ká'xí ña'a, ña é ña tuvi é ká'xi —ka'an ña.

¹² Vé'xí ña ntaído diu'un xóo di é kūtsi ntute ña ne, dá tsixe'e ñā Juaan:

—Mastrú, ¿ntē ntú koo vií nti di? —ka'an ña.

¹³ Ne, dá kakā'án Juaan:

—Ña kuído nto vata kaa ntaído nto diu'un xóo san; mii tsī é kuido nto vatā ó kaka'an leí san —ka'an ñā ni ñā.

¹⁴ Sntadún san dí ne, tsixe'e ñā di:

—Nti'í ni, ¿ntē ntú koo vií nti? —ka'an ña.

Ne, kaka'án Juaan:

—Ña kuído dú'u nto nté uun iña ña'a; ntē ña ku nau'ví nto ña. Ntē ña ku da'ví nto ña dovete tē ña te neé kade ña. Ná kākán ka nto xá'vi nto, tsí e dívi tsí é kani'i nto —ka'an ñā ni ñā.

¹⁵ Ña'a sán ne, ntaítsu'un ñā ntantétu ña. Ntádē kuení mii ña tē nté kaa ne, Juaán san é Cristu ña.

¹⁶ Ntá tsi Juaán san ne, kaka'an ñā ni ūn ntií ntíí ñā'a san:

—Xu'ú ne, kūdii ntute kadá'vi ú nto da kanakūtsi ntute ú nto ne, ntá tsi vé'xi ūun ña'a, ña e dií dií ka ka'nu é xu'u, é ntē ña kainuu á'vi ko é nantúte ú xo'o nti'xen ña. Divi ñā ne, ñā tē ntúte dā'vi ñā nto, tsí Espíritū Sántu sán dā'ví nuu ña nto, ni ñū'u é kai'xi. ¹⁷ Divi ñā né, ni'i nta'a ña ūtun é kāni ña trigu é nātsoo xio ña xáka i. Nātsu'un vá'a ña trigú san ini aka ña, ntá tsi ka'mi ña xáka san mé'ñu ñū'ú san mí ña ntá'va —ka'an ña.

¹⁸ Ne, titín ka nuu i é kāka'án Juaán san ni ñā'a san dá kaka'an ntódo ña ni ñā tú'ūn va'á san di. ¹⁹ Ntá tsi de tí Juaán san nī ña tsiñu ka'nu i, ña Heródē, tsi náki'i Heródē san ñadí'i ení ña Felipe, ñā nani Herōdia. Dē tí ña ni ñā kuenta iña é un nti'i nuū i é kīni kaa é idé ña di. ²⁰ Ntá tsi dā téku Heródē ne, tuku nuu i idé túku ña: tsí xnúu kutu ña Juaán san viutun.

Dā ítsi ntute Jesuú

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Dá kanakūtsi ntute Juaán san un ntíí ntíí ña'a sán ne, ítsi ntute Jesuu ntá'a Juaán san di. Dá kakā'an ntā'ví Jesuú ne, ura dú'va tsi nákaan xí'i e dukún kān. ²² Dítō tsi vé'xi daxi daxi Espíritū Sántū san vata kaa paloma é nākuntéku diki ñā ne, dā téku ña uun tatsín e dukún kān é kāka'an:

—Divīn é i'xá mīi kó e dóo ntio ko. Divīn é nakaxnúu ú o —ka'an tátsín san ni ñā.

Ñavi'i ata Jēsuu

(Mt. 1:1-17)

²³ É kūvi oko u'xi kuia Jēsuú san da éni ntu'u ñā edé tsiñu ña. Divi ñā né, i'xá Josee ña, kuíni ña'a san. Joseé san ne, i'xá Elii. ²⁴ Elií san ne, i'xá Mataa. Mataá san ne, i'xá Levii. Levií san ne, i'xá Melqui.

Melquí san ne, i'xá Jana. Janá san ne, i'xá Josee.
²⁵ Joseé san ne, i'xá Matatia. Matatiá san ne, i'xá Amoo. Amoo san ne, i'xá Nauun. Nauún san ne, i'xá Eli. Elí san ne, i'xá Nagai. ²⁶ Nagai san ne, i'xá Maa. Maá san ne, i'xá Matatia. Matatiá san ne, i'xá Semei. Semeí san ne, i'xá Josee. Joseé san ne, i'xá Judaa. ²⁷ Judaá san ne, i'xá Juanaan. Juanaán san ne, i'xá Resa. Resá san ne, i'xá Zorobabee. Zorobabeé san ne, i'xá Salatíe. Salatíeé san ne, i'xá Neri. ²⁸ Nerí san ne, i'xá Melqui. Melquí san ne, i'xá Adi. Adí san ne, i'xá Cosan. Cosán san ne, i'xá Elmadaan. Elmadaán san ne, i'xá Ee. ²⁹ Eé san ne, i'xá Jesuu. Jesuú san ne, i'xá Eliezee. Eliezeé san ne, i'xá Joriin. Joriín san ne, i'xá Mataa. ³⁰ Mataá san ne, i'xá Levii. Levií san ne, i'xá Simiuun. Simiuún san ne, i'xá Judaa. Judaá san ne, i'xá Josee. Joseé san ne, i'xá Jonaa. Jonaá san ne, i'xá Eliaquiin. ³¹ Eliaquiín san ne, i'xá Melea. Meleá san ne, i'xá Mena. Mená san ne, i'xá Matata. Matatá san ne, i'xá Nataan. ³² Nataán san ne, i'xá Davii. Davií san ne, i'xá Isaii. Isaií san ne, i'xá Obee. Obeé san ne, i'xá Boo. Boó san ne, i'xá Sala. Salá san ne, i'xá Nasuun. ³³ Nasuún san ne, i'xá Aminadaa. Aminadaá san ne, i'xá Amiin. Amiín san ne, i'xá Arni. Arní san ne, i'xá Eruun. Eruún san ne, i'xá Fare. Faré san ne, i'xá Judaa. ³⁴ Judaá san ne, i'xá Jacoo. Jacoo san ne, i'xá Isaa. Isaá san ne, i'xá Abraan. Abraán san ne, i'xá Taree. Tareé san ne, i'xá Nacoo. ³⁵ Nacoo san ne, i'xá Seruu. Seruú san ne, i'xá Ragau. Ragaú san ne, i'xá Pelee. Peleé san ne, i'xá Hebe. Hebé san ne, i'xá Sala. ³⁶ Salá san ne, i'xá Cainaan. Cainaán san ne, i'xá Afasaa. Afasaá san ne, i'xá Seen. Seén san ne, i'xá Noee. Noeé san ne, i'xá Lamee. ³⁷ Lameé san

ne, i'xá Matusaleen. Matusaleén san ne, i'xá Enoo. Enoó san ne, i'xá Jaree. Jareé san ne, i'xá Malalee. Malaleé san ne, i'xá Cainaán. ³⁸ Cainaán san ne, i'xá Enoo. Enoó san ne, i'xá See. Seé san ne, i'xá Adaan. Adaán san ne, i'xá Xuva kō.

4

Dā nchó koto ntee tó'ō e ña vá'ā san Jéssu
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Jesuú ne, nuu tsitu Espíritū Sántū sán nima ñá, ntiko koō ña é ñe'e ña nú ntute ka'nu é nani Jōrdaán. Kue'en ní'i Espíritū Sántū san ña, kué'en ña ñūu îtsí kân mí xoxó ña'a. ² Ikân itúvi ña uvi díko ntuvi ne, ntá tsi tó'ō e ña vá'ā san ne, ìto nteé ña. Ñá ni ē'xí kue'en ña ntuvi é itúvi ña ikân. Dā rkontúví ne, kākín ña. ³ Kidáā né, kaka'an tó'ō e ña vá'ā san ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é i'xá Xuva ko ō né, viin é nantúvi xuu sá'a tañú'ū —ka'an tó'ō e ña vá'ā san ni ña.

⁴ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Ñá te da mii tsi tañú'ū san kantío ña'a san, tsí kantio ña un ntí'í tú'ún é kāká'an Xúva kō”, ka'an —ka'an ñá ni ī.

⁵ Kidáā ne, kúxee ni'i tó'ō e ña vá'ā san ña uun itsi mi dóo dūkun. Uun da'na tsi nañé'e ña un ntí'í ntí'í ñūu é ío da kanñ ñūxiví ne, ⁶ kaka'an ni Jesuú san:

—Xu'ú ta'xi u é kadā kû'ven dá kanñ ñūxiví san. Ta'xi u é un ntí'í e dóo va'á san é kúví ña o. Tsí xu'ú ne, é ntúvi kuenta ntá'a ko é un ntí'í sá'ā ne, kué'ē ú da xóo ka tsi é ntio ko. ⁷ Te nakūnchítin nūú ko ne, te kunūu ini ó ko ne, é un ntí'í kúvi ña o —ka'an ni Jesuu.

⁸ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ī:

—Tū'ún Xuva ko ne, kākā'an: “Kunūu ini o Tó'o o Xuva ō. Da mii tsi ñā é kuĩnti'xe o ña”, ka'an — ka'an ñā nī tó'ō e ña vá'ā san.

⁹ Kidáā ne, kue'en ní'i tó'ō e ña vá'ā san ña ñuú Jerusaleen. Nakáa ñā dikí xúkun ka'nu mí'i e dií dií ka dukún ne, dá kakā'an ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é divīn é I'xá Xuva kō ne, nakō'xón nuun kúñu ō un tsi nte í'a. ¹⁰ Tsí kaka'an tú'un Xuva kō:

Tsí taxnūu ña ánje ñā é vii ñá o kuenta, é kūnuu mé'ñu kūnuu dava ña o.

¹¹ Kūrkaa ánje san o,

vata koo é ña náki'in nté uun xuu, ka'an —ka'an tó'ō e ña vá'ā san ni Jéssu.

¹² Ne, nántiko kōó Jéssu, kaká'an ñá ni ī:

—Du'vā ó kaka'an tú'un Xuva kō di: “Ñá ku ntē dúkuan kōto nteen Tó'o o Xuva ō”, ka'an —ka'an ñā nī é ña vá'ā san.

¹³ Dā ña ni kuvi vii tó'ō e ña vá'ā san nté koo vii é kō'xó ntéé Jéssu ne, kīi nteé xio, kue'en.

Dā éni ntu'u Jéssu dé tsiñu ña ñuú Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Nāxee Jéssu ñuú Galilea, nuu tsitu nima ñá Espíritū Sántū san é vii ñá tsiñu ña. É da mí'i ká ñuú ntáka'an ñá'a san íña Jéssu. ¹⁵ Nakuá'a ña ñá'a san ta'án ñuu ta'án ñuu má vi'i mi ntánataká nuu ña Israee. Un ntíí ntíí ña'a san ntáka'an ñá e dóo va'á Jéssu.

Dā itúvi Jéssu ñuú Nazaree

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Kidáā né, nāxee Jéssu ñuú Nazaree, mí é'nu ña. Ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en ñā má vi'i mí nataká nuu ña Israee váta xkoó ini ña. Nákuntísi ña é nakuá'a ña tú'un Xuva kō. ¹⁷ Xé'e ña ña tūtu é de

vá'a ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Isāia. Nākaán ña ne, nāni'i ña mí du'vā ó kaka'an:

¹⁸ Espíritu Xuva kō ne, nuu mé'ñu nuu dava ña ko, tsí ñi ñā teé tsiñu ña ko é kā'án u tú'ún é vā'á ni ña ntā'vi.

Ñi ñā táxnū ña ko é kā'án u ni ña ñu'u kutū nté koo nakáku ña, nī é nākaán u ntuxnú ña kuāa, nī é nakákú u ña ntáde xení ña'a ni ī,

¹⁹ nī é kā'án u tsi é xee ntúvi e dóo va'á koo víi Xuva ko ni ñā'a.

Kuān ó kaka'an tú'ún é nakuā'a ña.

²⁰ Kidáa ne, naxtínuu Jesuu tútú san ne, dā nakué'e ña ña kaxntiī nú vi'ī mi ntánataká nuu ña ne, nákutūví xtuku ña. Un ntíí ntíí ña ntoo sán ne, ntaíto ña ña. ²¹ Kidáa ne, éni ntu'u Jēsuu kaká'an ñā ni ñā:

—Tū'ún sa'á ne, é vevii é kākuntaa vata kaa e téku nto dá kanakuā'a ú nto —ka'an Jēsuu.

²² Un ntíí ntíí ña'a sán ne, vá'ā ó ntáka'an ñá iña Jēsuu. Da kúdu'va ña é kuān nte vá'ā ó kaka'an ña. Ntatíin mii ñā, ntáka'an ña:

—¿Ñā ntu te i'xá Josee ñá sā'a? —ka'an ñā'a san.

²³ Dá kakā'an Jēsuu ni ña:

—Ncho ka'an ntó nī kó vatā ó ntáka'an ñā'a san: “Tē nuu é ntaā i é medíku ntō ne, ntavá'a mii ntō kúñu ntō.” O ncho ka'an ntó nī ko: “Vatā o téku ntí nēe é idé nto ñuú Capernaú ne, kuān koo víi nto i'a ñi, ñuú mii ntō”, te kuan kōo é ncho ka'an nto.

²⁴ Nuu é ntaā i é kākā'án u tsi nté uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko ne, ñá ntío ña'a san, ña ñuú mii ñā, é kīni ña tú'ún é kākā'an ña. ²⁵ Nuu é ntaā i é kākā'án u tsi ñá te da ñi ñadi'í kii san ntoo ña ñuú Israee ntuvi da itúvi Elia. Dā kidáa ne, ña ni kán kuē'en tsi davi uni kuia nte dáva ne, dōo

kútama ña'a san da kanɩ ñūú san. ²⁶ Ntá tsi ña ni taxnúu Xuva kō Eliá san e kixntíi ña ñadĩ'i kii, ña ñuú Israee, tsi táxnūu ña ña é kixntíi ña uun ñadĩ'i kii, ña ñuú Sareta, ñuu é tuvi étsin Siduun. ²⁷ Nã te da dīi ña ntákuví kui'i é kānako'xo kúñu ī ntóo ña ñuú Israee ntuví da katúvi ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Elīseu, ntá tsi nté uun ña'a, ña ntánchokuví, ña ni ntuvá'a ña. Tsí mii tsi Nāmaan, ña ñuú Siria, ntuvá'a ña —ka'an Jéssuu.

²⁸ Ntá tsi ña ntoo iní vi'i mí nataká nuu ña Israee ne, un vá'a tsi kúdiin ña dā téku ña é kuān ó kaka'an ña. ²⁹ Nákuntāñí ña'a sán ne, nakunu ña Jesuu ñuú ña. Kue'en ní'i ña ñā rki uku é nakō'xó nuu ñá ña. ³⁰ Ntá tsi kíi ní'ni Jéssuu mé'ñū ña'a san, kué'en ñā.

Ñatī, ña é nuu é ña vá'ā nima i
(Mr. 1:21-28)

³¹ Jesuú ne, kué'en ña ñūú Capernau é tuví ñuú Galileá ne, ikan kanakuā'a ña ñá'a san ntúvi dá iō dá'na. ³² Koó dā kúdu'va ña'a san tú'ūn é kanakuā'a ña ña, tsi dóo iní Jesuu nee é kākā'an ña.

³³ Má vi'ī mí nataká nuu ña Israee san ne, tuví uun ñatī, ña é nuu é ña vá'ā nima í ne, un ntii tsi kākā'an:

³⁴ —¡Na koo mii ntō ntí! ¿Neé ntu viī ntó nī ntí, Jesuu, ña ñuú Nazaree? ¿Vē'xí ntu nto é nākunaá nto ntí? Xu'ú ne, iní u nto, tsí ðivi ntō e dóo va'á nto iña Xuva ko —ka'an ni Jéssuu.

³⁵ Kidáā ne, de tíi Jesuu ni é ña vá'ā san, kaka'an ñá ni ī:

—¡Diin tsi kutūvin! ¡Ntiin nima ñátíi sā'a! —ka'an ñá nī e ña vá'ā san.

Kidáā né, un ntii tsi nāntava é ña vá'ā san ña ñu'u kan, mé'ñū un ntíi ntíi ña'a san da ntíi nima ña. Ntē ña ni ní'i kui'í ña da ntii é ña vá'ā san. ³⁶ Dōo u'ví

ñ'a'a san un ntíí ntíí ñá da íni ña. Ntátsixe'e ta'an mii ñā:

—¿Neē ntú tu'un sá'ā? Ña sá'á ne, ¿nté kui dóo iō ña é vii ña? Tsi dá mii tsi kākā'an ñá ne, kūvi idé ña nakúnu ña é ña vá'ā san —ka'an ña.

³⁷ Da mí'í ká ñuú san ntáka'an ñá iña Jesuu.

Dā ntavá'a Jesuu ñuntí Sīmuún Pedru
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Kidāā ne, nākuntítsí Jesuu, ntáka ña vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san ne, kué'en ñā nú vi'i Sīmuun Pedru. Ikān tuví ñuntíí ña ne, dōo kaxé'e ña ka'ni. Íkan ña dā xe'e ntá'a Jesuu é na ntāvá'a ña ña.

³⁹ Nākuntēi Jesuu nuu ñadi'í san mí tuví ntaa ña ne, kaka'an ña é na ntíkó ka'ni san. Ura tsí i nakuntítsi ña, da de vá'a ña é kā'xí Jesuu ni ñá'a ña.

Dōó titín ña ntánchokuvi ntavá'a Jesuu
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ura da kaído nuu ngántíi san ne, xée ūn ntíí ntíí ña'a san, xee ní'i ña ña'a ña, ña ntánchokuví san, mí tuví Jesuu. Dōó titín nuu kuí'i ntákuví ña. Tíin nta'a Jēsuu ñá'a san xe un xé un ñā, ntavá'a ña ña. ⁴¹ Ñá te da dīi ña ntánchokuví san ne, ntíi é ña vá'ā sán nima ña. Koó dā ntákachu'u ntáa é ña vá'ā san, ntáka'an:

—¿Divi ntō é I'xá Xuva ko ntō! —ka'an.

Ntá tsi de tíi Jesuu ni é ña vá'ā san. Ñá ni xē'é ña itsi é kā'an, tsí ini tsí divi ñā é Cristu ña, ña e táxnuu Xuva kō.

Kaika Jesuu káníi ñūú Galilea, kaka'an ntódo ña ni ñā'a san
(Mr. 1:35-39)

⁴² Dā tuví ne, kué'en Jēsuu díñi ñūú san mí xoxo ntóo i. Ntá tsi ña'a sán ne, dōo nántuku ña ñā. Xée

ñā'a san mí tuví ña ne, ñá ni nataxā ñá ña, tsí ña ni ntío ña'a san é kī'ín ka ña. ⁴³ Ntá tsi kaka'an Jésuu:

—Da mií é kī'ín ka ú xio ñuú san, kika'án u ni ñā'a san tú'ūn é vā'a iña i mí kadē kú've Xuva kō, tsí ñi tsiñu sā'a e táxnuu Xuva kō ko —ka'an Jésuu.

⁴⁴ Kué'en ñā ne, kuka'an ntódo ña ni ñā'a má vi'í mi ntánataká nuu ña Israeé san dá kaniñ ñuú Judea.

5

Nuu i e dóo ka'nu e kúvi nī ña ntátin tsákā
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Uun ntuvi ne, ntitsí Jesuu díñi míni ká'nu é nani Genesāree. Ñá te da dīi ñā'a xee ña é kīni ñá Jesuu. Un tsi tavi núu ña ñā e dóo ntio ña é kīni ña tú'un Xuva kō. ² Iní Jesuu úvi tun ntōo íxū é ntoo díñi ntute kán ne, ña ntátava tsákā sán ne, é ntii ña tun ntóo san é nakate ña xunu ña. ³ Kidáā ne, kúxēe Jesuu iní tun ntōo Simuún san ne, dā ikan ñá ña da xe'e é na nakī'ín íka ká ña iní ntute san tun ntóo san. Kidáā né, ení nt'u ña kaka'an ñá ni ñā'a san. ⁴ Dā kúvi ka'an ñá ni ñā'a sán ne, kidáā ne, kaka'an ñá ni Sīmuun:

—Kué'en ni'í nto tún ntóo san iní ntute mí kúnú san ne, dá nakuítá nuu nto xunu nto, dá tñn nto tsákā san —ka'an Jésuu ni ña.

⁵ Simuún san ne, kaka'an ña:

—Mastru, kué'en niñu vétun é ñū'u ntí, ntáde tsiñu ntí ne, nté uun tsákā ña ni ní'í ntí ti. Ntá tsi te ñi ñi nto ká'an ntó ne, nakuítá nuu xtuku ntí xunú ntí —ka'an ña.

⁶ Kuān o dé nti'xe ña ne, niñ kué'en tsí ñu'u tsitu tsákā san xunú ña dā nátavā ña. Dókō sá ni ntátsin tu'un xunú ña. ⁷ Kidáā né, íde ña nta'a ña ni ñá ñu'u tuku tun ntóo san vata koo é kī'xi ña, kixntíi ña ñā. Kī'xi ña ne, natsítu kué'en ñá ntuvi tún ntóo

san. Dókō sá te ni ntíi ntoko tun ntōó ña. ⁸ Dā íni Simuun Pedrú san nté ō kúvi ne, nākunchíti ntāa ña nuu Jéssuu, dá kak'a'an ña:

—Kii nteé xio nto ko, Tó'ō, tsí xu'ú ne, dōó iō kuetsí ko —ka'a'an ñá ni Jéssuu.

⁹ Tsi dóo ū'ví Simuún san, ni ūn ntíi ntíi ña nguii san, tsi dóo kue'e tsákā táva ña. ¹⁰ Kuan ō kuíni Santiaú san di nī Juaan, i'xá Zebedeu, ña é dadíi ntáde tsiñu ni Símuún san. Ntá tsi kaka'a'an Jéssuu ni Símuun kidaā:

—Ñá ku u'vī o. Tsí vatā o den da tñn o tsákā ne, un tsi nté vevii ne, kuan kōo ni'i o ña'a, ña é kuntikin Xúva kō di —ka'a'an ñá ni Símuun.

¹¹ Kidáā né, ntii ni'i ña tun ntōó san diñi ntute kán né, dā tsóo mii ntíi ña iña ña, dá kuē'en ñá, kuntikin ñá Jesuu.

Dā ntavá'a Jesuu ña nako'xo kúñu ī
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Uun ntuvi ne, tuví Jesuu uun ñuú ne, xée uun ñatíi, ña é kanako'xo kúñu ī. Dā íni ña Jesuú ne, nákūtínteí ña ñu'u kán, kaikan ña dá xe'e:

—Tō'ó, tē ntio nto ne, kuvi nakuitā ntó kui'í ko —ka'a'an ñá ni Jéssuu.

¹³ Kidáa ne, tñn nta'a Jéssuu ñá, kaka'a'an ñá ni ñá:

—Ntio ko. ¡Na ntūvá'an ve! —ka'a'an ñá ni ñá.

Ura dú'va tsi i kue'en ntí'xe kui'í é kanako'xo kúñu ñá. ¹⁴ Kidáā ne, kaka'a'an Jéssuu ni ña:

—Nté uun ña'a san ña ku ká'an ni'in ña. Mii tsi é kuē'én nta'a dutú san na kinī ñá o. Kuē'en ni'in doméni iña i é ntūvá'an san vata ō ka'a'an Muísee, vata koo é un ntíi ntíi ña'a san kutúni ña tsi é ntuntoon kui'í é kākuví o —ka'a'an ña.

¹⁵ Ntá tsi da dií dií ka kūxée nuu tú'un iña Jéssuu. Ñá te nté kaa ña'a nataká nuu ña é kīni ña é kāk'a'an

Jésuú nī é ntuvá'a ña kui'i ñá di. ¹⁶ Ntá tsi Jesuú ne, kīi nteé xio ña mí xoxó ña'a ntoo ña ne, ikan kūka'an ntâ'ví ña.

Dā ntavá'a Jesuu uun ña'a, ña nat̄in
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu, kaka'an ñá ni ñā'a san. Ikān ntoo ña fariseu ni mastrú leí di, ña vé'xi da kan̄i ñūú Galilea, ñūú Judeá, ni ñūú Jerusāleen. Dōo xé'e Xuva kō é kūvi vií Jesuu é ntavá'a ña ña ntánchokuvi. ¹⁸ Kidáā ne, xee ní'i ña uun ñat̄ii, ña nat̄in, ntékú ña chidō. Ncho kí'vi ni'i ña ña ín̄i vi'i kan é xtuví ñá ña nuu Jesuu, ¹⁹ ntá tsi ña ni naní'i ña nté koo kí'vi ña, tsí ña te nté kaa ña'a ntāñī ña. Dukuān ne, kúxēe ña rki ví'i kan, dā nakuído ña xk̄iti tsió san ne, da nákiī ñá ña nchokuví san, kan̄i tsi ña ni chido ñā, nuu Jesuu. ²⁰ Dā ín̄i Jesuu tsi dōo ntánuu ín̄i ña vexní'i ña ne, kaka'an ñá nī ña nchokuví san:

—Vevíi ne, é dē ka'nu ín̄i u ni o kuētsí o ve — ka'an ña.

²¹ Kidáā ne, mastrú leí san nī ña fariseú san ne, eni ntu'u ñā ntádē kuení mii ñā: “¿Neē ntú ña'a ña sā'a é dotō tsí kaka'an ñá tú'ūn e dōo xii kaa? Tsí xoxo kuvi vií i é kāda ka'nu ín̄i i ni kuētsí kō. Mii tsi Xuva kō é kūvi vií ña.” Kuān ó ntádē kuení ña.

²² Ntá tsi Jesuú ne, kūtuni ña nté ō ntádē kuení ña'a san ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kuān ó ntádē kuení ntu nto? ²³ ¿Neē ntu é dií ka ña ntii tú'ūn é kā'án u, te kuinī nto: “É ntōo kuétsi o vē”, o te kā'án u: “Nakuntísin ve, nakakan”? ²⁴ Nañē'é u nto tsí xu'u é vēxkúvī ú ñat̄ii ne, kuvi vií u é nakate u kuétsi ñā'a ñuxiví sa — ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña nat̄in san:

—Nākuntítsin vé ne, dá naki'in chido ō ne, dá kúnú'ūn nú vi'i o kân —ka'an Jéssu ni ña.

²⁵ Ura tsí i nakuntítsi ña natín san mé'ñu ūn ntíí ntíí ña'a san ne, da náki'i ña chido ñā, kunú'u ña nú vi'i ña kân, kaka'an ñá e dóo ka'nu Xuva kō. ²⁶ Un ntíí ntíí ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō. Dukuān ú'vī ñá di, ntáka'an ña:

—Nté uun ito vata kiní o nuu i e dóo ka'nu e íni o vevii —ka'an ña.

Dā kána Jesuu ñá nani Lēvii

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Dā kúvi sá'ā né, ntíi Jesuu, kué'en ña. Xée ñā mí tuví ña kaido diu'un xōo iña ñuú Roma. Levii nani ña. Tuví ña uun itsi mí kaido ña diu'un xōo ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Kuntíkín ko —ka'an ñá ni ñā.

²⁸ Kidáā ne, nákuntítsi Levii san. Tsoo mii ntíi ña iña ña, kué'en ña, kantikín ñá Jesuu.

²⁹ Da rkontúvi ne, tsū'un Levii san viko nú vi'i ña kan kuēnta iña Jéssu. Ñá te da dīi ñá'a, ña ntánataka diu'un xōo iña ñuú Romá san, nátaká nuu ña. Kidáā ne, uun tsi itsi intóo ntíí ntíí ña nú mesa. ³⁰ Ntá tsi ña fariseú san ni mastrú lei é dadíi tsi ntáde tsiñu ña ne, eni ntu'u ña ntáka'an ntée ña ña ntántikín Jéssu, ntáka'an ña:

—¿Nté kui ntaé'xí dadíi nto nī ña ntánataka diu'un xōo iña ñuú Romá san, ni ña iō kuetsí i dí? —ka'an ñá ni Jéssu.

³¹ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Xoó ña'a, ña é vā'á ne, ñá kantío ña medíkū. Tsi mii tsī ña ntánchokuví san é ntio ña medíkū. ³² Ñá te ña é vā'á san ña é vexnantukū u, tsí ña iō kuetsí i san, vata koo é na natívi iní ña kuétsi ña —ka'an ñá nī ña fariseu.

Kuenta ñña i é kuntoo ixu ō
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Ntáka'an ñña ni Jēsuu:

—Ñña ntántikin Juaán san nī ñña ntántikin fariseú san ne, dōo ini xkuntoo ixu ñña; dōo ini ka'an ntâ'ví ñña di. Ntá tsi ñña ntántikin ntó ne, nguentúvi tsi ntáxi'i ntaé'xi ñña —ka'an ñña.

³⁴ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñña ni ñña:

—¿Vá kūvi ntu vií nto é ñña ká'xi ñña'a san mí iō víko e ntátanta'a ñña da ntóo ni'i ñña ñña e tánta'a san?

³⁵ Ntá tsi tē xee úra i é ki'in ni'i ñña ñña e tánta'a sán ne, da kidáa kuntoo ixu ñña —ka'an ñña.

³⁶ Kantaa ñña ni ñña nuu i sá'a di:

—Nté uun xoxo ka'nté i uun ta'vi du'nu xée i é nākunteé nuu du'nu ata. Te kuan kōo vií ñña ne, nativī ñña du'nu xée san ne, ñña vā'á ito ka, tsí ñña te dad̄i tekú doo xée san nī doo atá san. ³⁷ Ntē xoxo tsu'un i ntute tinti'o xée san iní ññi atā san, tsí ntute tinti'o xée san ne, dōo ntii iní i ne, ntáta ññi atā san. Ññi san ni ntūte tinti'o sán ne, ntuvi kunáa te ntāta.

³⁸ Dukuān é kantio é kū'un ntute tinti'o xée san iní ññi xée san di. ³⁹ Xoo e ntáxi'i i ntute tinti'o atā sán ne, ñña vādá ntio i ntute tinti'o xée san, tsí dií ka vá'a xi'i ntute tinti'o atā san é ntute tinti'o xée san, kuiní i —ka'an Jēsuu ni ñña.

6

Dā táva ñña ntini'i Jēsuu xóko trigu ntúvi dá iō dá'na
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Uun ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en Jesuu ni ñña ntiní'i ñña, itā nti'xin ñña má trīgu kan. Ñña ntini'i ñña né, tāvá ñña xoko trigú san, dā xiín nuu ñña nta'a ñña ne, dā é'xi ñña ntikin i san. ² Kidáā né, iō ñña fariseú san ne, tsixe'e ñña ñña:

—¿Nté kuān ó ntáde ntu nto? Tsi dóo xií kaa é kuān koo vii o ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¿Vá ña ntu ni nakua'a nto nté o dé Davii ni ña ntiní'i ña uun ntuvi da dóo kákin ña? ⁴ Tsi kukí'vi ña iní vi'i Xuva kō né, dā kí'i ña tañú'ū e kúviko iña Xuva kó ne, dā é'xi ña, ña ña nī ña ntiní'i ña, kuān te da mii tsi dutú san é kúvi ka'xí ña tañú'ū e kúviko san —ka'an ña.

⁵ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, kadē kû've u iña ntúvi dá iō dá'na san —ka'an ña.

Ñatī, ña natñ nta'a i
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Tuku ntuvi dá iō dá'na ne, ku'é en Jēsuú san má vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san ne, eni ntu'u ña kanakuā'a ña ña'a san. Ikān tuví uun ñatíí, ña natñ nta'a i. ⁷ Mastrú leí san nī ña fariseú san ne, ntaíto xu'ū ñá Jesuu nté koo vií ña, tē ntavá'a ña ña'a ntúvi dá iō dá'na san ne, vata koo é nī'i tsi ña nté koo tsi'i kuétsi ña ñā. ⁸ Ntá tsi Jesuú ne, iní ña nee e ntádē kuení mastrú leí san nī ña fariseú san ne, kaka'an ñá ni ñatī, ña natñ nta'a i san:

—Nākuntītsin ne, dá kuntītsin mé'ñū ña ntoo san —ka'an ña.

Nākuntītsí ña ne, íntītsí ña mé'ñū ña'a san. ⁹ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ña nguií san:

—Iō é tsixē'e ú nto ve. ¿Neé ntu é vā'á vii o ntuvi dá iō dá'na? ¿ō vii o é vā'á ne, o vii o é kīni kaa? ¿O nakākú o ñā'a sán ne, o nākunaá o ña? —ka'an ña.

¹⁰ Ito díto Jesuu un ntíí ntíí ña ntoo diñi ña ne, dá kakā'an ñá ni ñatíí san:

—Katan nteén nta'a o —ka'an ña.

Kuān o dé nti'xe ñatí san ne, ura tsí i ntuvá'a nta'a ña. ¹¹ Ntá tsi ña nguii sán ne, dōo kúdiin ña. Eni ntu'u ñā ntáka'an ña neé ntu é vii ñá ni Jēsuu.

Dā nakaxnúu Jesuu uxúvi ñā'a pustru ña
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Ntuvia tsikán ne, kué'en Jēsuú uun itsi xukū mí kūka'an ntâ'ví ña. Nii niñú san kaka'an ntâ'ví ña ni Xuva kō. ¹³ Dā tuví ne, kāna ñā un ntíí ntíí ña ntántikin ñá ne, da nākaxnúu ña uxuvi ñá'a xoo é víi i pustru ña. ¹⁴ Ña sá'a é nakaxnúu ña é vii ñá pustru ña: Simuun, ña e xntánteē ña é Pedru kunáni ña; ni Āndree, ení Simuun; ni Sántiau, Juaan, Felipe, Bartulumee, ¹⁵ Mateu, Tumaa, ni Sántiau, i'xá Alfeu; ni Sīmuun, ña xntánteē ña é Zeloté di; ¹⁶ nī Júdā, ení Santiau; ni tūku Júdā, ñá é vē'xí ñuú Iscariote, divi ñā é diko ña Jēsuu.

Ñá tē nté kaa ña'a kanakuā'a Jesuu
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Dá kūntíi Jesuu ni pústru ña xuku sán ne, íntítsí ña mí nenī núu ne, ikān náataká nuu un ntíí ntíí ña'a, ña ntántikin ñá ne, ñá tē nté kaa ña'a san náataká nuu ña ntuvia tsikán di, ña é vē'xí da mí'i ká ñuú Judea ni Jerusáleén di, ni ñuú Tíru ni Síduun, ñuu é ntoo diñi ntute ñu'u kān. Xée ñā é kinī ña é kaka'an Jēsuú ne, é ntavá'a ña ña nēe kui'i ntákuvi ña. ¹⁸ Ña ntánto'o i é ñu'u é ña vá'ā nima í ne, ntuvá'a ña di. ¹⁹ Dukuān ne, un ntíí ntíí ña'a san ncho tīn nta'a ña Jēsuu, tsí ini ña tsi dóo iō ñá é vii ña é ntavá'a ña un ntíí ntíí ña'a san.

Xoo e dīnī i ne, xoo é ña dīnī i
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Īto Jesuu ña ntiní'i ña ne, dá kakā'an ñá ni ñā:

—Nté kuān nte vá'ā o iña nto é ña tuví neé iō nto, tsí kaduku ntée nto mí kadē kû've Xuva kō.

²¹ Nté kuān nte vá'ā o iña nto é vevii e ntákakin nto, tsí rkontúví ne, nta'a nto.

'Nté kuān nte vá'ā o iña nto é vevii ne, ntaéku nto, tsí rkontúví ne, naxkuntée nto.

²² Nté kuān nte vá'ā o iña nto dá ña ntío kue'en tsí ña'a sán nto, da tsoó mii ña ntō, da ntáka'an ntée ña nto, da ntánantii ní'ni ña nto tsí ntántikin ntó ko, xu'u é vëxkúvi ú ñatī. ²³ Na nākunuu dīni kue'én nima nto. Un tsí kantíta mii ntō e dóo dīnī nto ntuvi dá kuan kōo vii ña ni ntō. Tsí divi ntō ne, ní'i nto ūun doméni é ta'xi Xuva kō. Tsí kuān o dé xení ñata ñā, ña intóo nte ntúvi di'na, ni ña ka'án naa Xuva ko.

²⁴ Ntá tsi ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo kuika i, tsi é nī'i nto é intoo dīnī nto.

²⁵ Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo iō iña i vevii, tsí rkontúví ne, dōo nto'o nto é ká'xi nto.

'Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo dīnī i vevii, tsí rkontúví ne, kueku nto ne, kuntoo nta'xa nto di.

²⁶ Ña ntá'vi ide ntú nto tē un ntíí ntíí ña'a sán ne, dōo vá'ā ó ntáka'an ñá iña nto, tsí kuān o dé ña intóo kídaa nī ña é dotō tsi ntáka'an ña é ka'an ñá naa Xuva ko, ntá tsi ña te ntāā e ntáka'an ña.

Kuinima kó ña ntaínchu'vi ko
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Ntá tsi ntō'o e ntáini nto ne, kaka'án u ni ntō: Kuinima ntó xoo é ña ntío i nto. Vá'a kō vii nto nī ña ntaínchu'vi ntó di. ²⁸ Nāxnuu viko nto ña e ntáka'an ntée nto. Kantá'vī ntó iña ña ntáka'an kīni iña nto.

²⁹ Tē xoó ña'a kaxé'e nuu ña vinuu ntó ne, kué'e ntō tinuu nto é ūun xo ká san di, na kué'é ka ñá di. Tē xoó ña'a kanaki'i nuu ña kutuun ntó ne, kué'e nto dū'nu ntó di, na kunī'i ña. ³⁰ Da xōo ka ña'a, ña é kaikan kudií neé ntio i ne, kué'e ntō. Te ki'i ña da

nēé ka ñña ntó ne, ñá ku ntāka nto. ³¹ Vií nto ni tā'an nto vatā ó ntio nto é vií ñá ni ntō.

³² Tē ntákuinima ntó da mii tsī ñña é kākuinima í nto ne, ¿neé ntu sintiá'vi ni'i nto? Un tsi nté ñña kini ntáa san kuān ó ntáde ñña. ³³ Te vā'á o ntáde nto é da mii tsi ni ññ'a, ñña é vā'á o ntáde ni ntō ne, ¿neé ntu sintiá'vi ni'i ntó di? Tsí un tsi nte ñña kini ntáa sán ne, kuān ó ntáde ñña di. ³⁴ Te xntii nto tā'an nto vata koo é na xntii ñña ntō ne, ¿neé ntu sintiá'vi ni'i nto? Tsí ñña kini ntáa sán ne, kuān o xntíi ñña tā'an ñña vata koo é na xntii tā'an ñña ñña di. ³⁵ Ntá tsi nto'ó ne, kuinima ntó ñña ntákune'u iní i ni ntō. Vá'a kōo vií nto ni ññ'a. Xntii nto tā'an nto é ñña kuntétu nto te xntii ñña ntō di. Kidáā né, dōó ka'nu nuu i é ta'xi Xuva ko ntō. Kidáā ne, kuví nti'xe nto i'xá Xuva kō, ñña e dōó ka'nu. Tsí ññ'i ññ'e e dōó vá'á ó kade ñña nī ñña kini ntáa san, ñña e ñña iní é nakué'e sintiá'vi nta'a Xuva kō. ³⁶ Vata tsī o ntúnta'ví iní Xuva ko ntō ne, kuan tsi kōo ntunta'ví iní nto ta'an nto di.

Ñña ka'an ntée o ta'an kō
(Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Ñá kū ka'an ntée nto ta'an nto. Dukuān ne, ñña ka'an ntée Xuva ko ntō di. Ñña ku nakuitā ntó ta'an nto ne, dukuān ne, ñña nakuítá Xuva ko ntō di. Kada ka'nu iní nto ni tā'an nto ne, kuan kōo kada ka'nu iní Xuva ko ni ntō di. ³⁸ Vata tsī koo kué'e nto ne, kuan tsī koo ni'i nto. Kū've va'á ni'i nto. Nakuédin nuu ñña, nakidi nuu ñña ne, kunuu tsitu kué'en da nté nakuído káva. Tsí ññ'i tsī kú've é kánakii kú've ntó ne, ññ'i tsī kú've nāta'xi ñña nto di —kuan o ka'an Jéssu.

³⁹ Kidáā ne, nañé'e ñña ñña'a san nté koo vií ñña, kaka'an ñña:

—¿Vá kúvi ntu vií uun ñña kuāá san nañé'e ñña tuku ñña kuāa mí'i kī'in ñña? ¿Ñña ntu kó'xo nuu ñña

ntuvi ñá xavi? ⁴⁰ Nté uun ña kanakuā'a sán ne, ñá tē ká'nu ña'a ña vata kaa mastru ña. Ntá tsi tē ntí'í kútu've ña ne, kudadii ña ni mastru ña.

⁴¹ ¿Nté kui kaiton ntun xáka ütun é nūu ntuxnúu tā'an o? Tsí nte ña kaínin ntu'u é nūu ntuxnúu mii ō. ⁴² Tē ña kaínin ntu'u é nūu ntuxnúu mii ō ne, ¿nté kui dōto tsí kaka'an ntún ni tā'an o é na tā'xi ña nuu ña é natāvan xáka ütun é nūu ntuxnúu ña? Divin e dá mii tsi rki xaa o ntéku é kaka'án ne, di'na natāvan ntu'u é nūu ntuxnúu mii ō vata koo é kūvi kinín vā'an é natāvan xáka ütun é nūu ntuxnúu tā'an o.

Tē kú kiti i, kutuni ko neé utun
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Ña túvi utun vā'a é káta'xi kiti é ña vá'ā. Nté utun ña vá'ā san ña katá'xi kiti é vā'a. ⁴⁴ Da neé ka utun, kutuni ko neé utun dá kakii kiti i. Ná kakii igú san utun iñu, ntē ña kakii tinti'ó san má xuku iñu. ⁴⁵ Ñatīi, ña é vā'á ne, kaka'an ña nee é vā'a, tsí nuu é vā'á san nima ña. Ñatīi, ña é kīni kaa ne, kaka'an ña é kīni kaa, tsí nuu é kīni kaa nima ña. Tū'un é kākene xu'u ña ne, nima ñá kakene.

Uvi núu i etí vi'i
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Nté kui nuu nuu xntu ntáka'an nto tsí xu'u é Tó'o ntō ne, ntá tsi ña ntáde ntaa nto nee é káka'án u ni ntō? ⁴⁷ Ka'án u ni ntō xoo é kantikin ntí'xe i ko, xoo é katekú ntí'xe i ne, kade ntaa é káka'án u. ⁴⁸ Ña sá'á ne, vata kaa uun ñatīi, ña é kaxntitsi vi'i sán ne, di'na kaete nuu kunū ñá ne, xtuvi ñá eti i san nú xūu. Dā é'nu ntute sán ne, dōo ntii duku ntée vi'i san. Ntá tsi ña ni kuvi kantá nuu, tsi dōo kutū tuví etí i. ⁴⁹ Xoó ña'a é katekú i ntá tsi ña te kade ntaa ña é káka'án u ni ñā ne, vata kaa uun natīi, na é xntitsí vi'i i da mii tsí nú ñū'u sán ne; ntē ña ni de vá'a na etí vi'i sán ne, dā é'nu ntute sán ne, dōo ntii

duku ntée ne, uun ito tsi nántatsin á vi'i san —ka'an Jésuu.

7

Dā ntavá'a Jesuu ña kade tsiñu iña sntadun, ña ñuú Roma
(Mt. 8:5-13)

¹ Dā kúvi ka'an Jesuu ni ñá'a sán ne, kué'en ña ñuú Capernau. ² Ikān tuví uun ña'ā tó'ō sntadun, ña ñuú Roma. Tuví uun ña kade tsiñu iña ña, ña e dóo ntio ña ne, dōó nchokuví ña. E dóko sā kúvi ñā. ³ Da téku tó'ō sntadún san tsi ntáka'an ñá'a san iña Jésuu ne, taxnūu ña ñata, ña odo nūu ña Israee, e kíkakan ñá dā xe'e nta'a Jesuu é na kī'in ña, kintavá'a ña ña kade tsiñu san. ⁴ Dā xee ñátā san mí tuví Jesuu ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Vií nto da xe'e, xntii kudii nto tó'ō sntadún san, tsi dóo va'á ña'a ña, ⁵ tsi dóo kakuinima ñá ñuú kō ne, mii ñā xntítsi ña vi'i mí ntánataká nuu ña ñuú nti —ka'an ña.

⁶ Kidáā ne, kué'en Jēsuu ni ñátā san. Ntá tsi dóko sā xee ña nú vi'i ña kān né, taxnūu tó'ō sntadún san ña dóo vá'a tiin ni'i ñā é kūka'an ñá ni ñā:

—Tō'ó, ñá tē nté sa vá'a ña'a u é kuīta ntí'xin nto nú vi'ī ko. ⁷ Ntē ña te nté sa vá'a ña'a u é xēé u un tsi nte mí tuví nto, kuiní ko. Ntá tsi te mii tsī é kā'an ntó ne, ntūvá'a ña kade tsiñu iñá ko. ⁸ Tsí xu'ú ne, iō tó'ō kó di, ña odo nūu iñá ko ne, dōó titín sntadún ko é odo nūu ú iña ñá di, é kātee tsiñú u ña nēe é vií ña. Te kā'án u ni ñā é kī'in ñá ne, kī'in ñā. Te kā'án u ni ñā é na kī'xi ña ne, ki'xi ña. Te taxnūu ú ña ntáde tsiñu iñá ko é vií ña sá'ā ne, vií ña —ka'an tó'ō sntadún san.

⁹ Koó dā kúdu'va Jesuu da téku ña sá'ā. Kaito ña un ntí ntí ña ntántīkin ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u: Váta kīnī u nté uun ña'a ña Israee é vata kaa ñatī sá'a e dóo kanuu iní ña ko —ka'an Jéssu.

¹⁰ Dā náxee ña e táxnūu tó'ō sntadún san nú vi'i ña kán ne, é ntūvá'a tsi ña kade tsiñu iña ña.

Nantóto Jesuu i'xá ñadī'i kii

¹¹ Rkontúví ne, kué'en Jéssu uun ñuu é nani Nāiin. Kué'en ña ni ña ntīni'i ñā ne, ñá tē nté kaa ña'a kue'en ña, kuntikīn ñá ña di. ¹² Dā xee étsin ña mí kī'ví ña má ñūú san ne, vé'xi ñā'a, ña odo ñā xi'i e kīku'xí ña ña. Ñá te da dīi ña má ñūú san íntikīn ñá ña di. Ñatī, ña xi'í san ne, kuan tsī kaa uun kudii ña i'xá ñadī'i kii san. ¹³ Dā íni Jesuu ñadī'í san ne, ntūnta'ví ini ña ña, kaka'an ña:

—Ñā kuékūn kan —ka'an ña.

¹⁴ Kidāā ne, kué'en ētsin ña ne, dā tīn nta'a ña chidō sán ne, íntāñi dá'na ña. Kidāā ne, kaka'an Jéssu ni ñá xi'í san:

—Xu'ú kaka'án u ni ō ne: ¡Nakuntísin! —ka'an ña.

¹⁵ Ura tsí i nakuntísi ña xi'í san ne, eni ntu'u ñā náka'an ña. Jesuú ne, ntáda ña ña kuenta ntá'a dī'i ñā. ¹⁶ Dā íni ña'a sán é kuān o dé Jesuú ne, dóo u'ví ña, un ntīí ntīī ñá ne, eni ntu'u ñā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, ntáka'an ña:

—Tsí uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko, ña e dóo ka'nu ne, é xee dītó ñā mí ntoo ō ve. Tsí Xuva kō ne, xée ña ñūú kō é xntii ña kō —ka'an ñá'a san.

¹⁷ Dá kanī ñūú Judea ni diñi í kūtuni ña nté ō dé Jesuu.

*Ñā táxnuu Juaan Bautista
(Mt. 11:2-19)*

18 Ña ntántikin Juaan Bautistá ne, ntaa ña ni ña un ntíi ntíi nuu i nté o dé Jesuu. Kidáa né, kāna Juaán san uvi ñá'a, ña ntántikin ñá ne, 19 dā táxnūu ña ña nta'a Jesuu é tsixe'e ña te ñivi ntí'xe ña ña é kī'xi sán ne, o te kuntētu ká ña uun ká tuku ñá'a. 20 Ña e táxnūu Juaán san ne, xée ētsin ña, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Taxnūu Juaan Bautistá nti é tsixe'ē ntí te ñivi nto ñā é kī'xi sán ne, o kuntētu ká nti uun ká tuku ñá'a —ka'an ña.

21 Ura dú'va tsi i ne, ñá tē nté kaa ña'a ntavá'a Jesuu, ña e ntákuvu kui'í san, nī ña e ntánto'o i, nī ña é ñū'u é ña vá'ā nima í ñi. Títin ña kuāá nāxi'í nuu ñá ñi. 22 Kidáa ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá nī ña táxnūu Juaán san:

—Kue'ēn ntó, kuka'an ntó nī Juaan nee é íni nto, nee é téku nto. Ntaa nto ni ñā tsí ña kuāá ne, é nāxi'í ntuxnūú ña; ña natín i ne, é nākaka ña; ña ntánako'xo kúñu ī ne, é ntūntoo ña kui'i ña; ña lo'ō ne, é nātekú ña; ña xi'í ne, é ntōto ña; ñá ntā'ví ne, é tēkú ña tú'ūn é vā'á san nté koo nakáku ña. 23 ¡Nté kui vá'ā ó xoo ñá'a, ña é ña nativi iní i é kantíkin ko! —ka'an Jēsuu ni ña.

24 Dā kunú'u ña táxnūu Juaán san ne, eni ntu'u Jēsuu kaká'an ñá ni ñā'a san iñá Juaán san, kaka'an ña:

—¿Neé ntu ixkoto ditó nto ñuu itsí kán? ¿Vá ñe'e ntú nto é ixkoto nto uun ñatīi, ña é dotō tsí kaka'an, vata kaa uun choo é kākantá nuu dá kadūku tátsin? 25 ¿Neé ntu ixkoto nto? ¿Vá ixkoto ntú nto uun ñatīi, ña e dóo va'á doo i? É īni nto tsí ña e dóo va'á doo i, ña é iō ntí'i da nēé ka tsi é ntio i ne, ñá tē ñuu itsí kán ñu'u ña, tsi nú vi'ī rei kan ntóo ña. 26 ¿Neé ntu ixkoto nto? ¿Ixxkoto ntú nto uun ña'a ña ka'án naa

Xuva ko? Nuu é ntaā i tsí ðivi ñā ne, kaka'an ñā naa Xuva ko, ntá tsi ðí ðí ka ka'nu ñā'a ñā é ñā ka'án naa Xuva ko. ²⁷ Tsí ðivi ñā é ūve na'a iña ñā Tú'un Xuva kō mí kakā'an:

Taxnūu ú uun ñā'a, ñā é kunī'i tú'ūn san, di'na dá xeen,

vata koo é nākoo tú've ñā itsi o.

Kuān ó uve na'a. ²⁸ Kaka'án u ni ntō tsi é un ntí'i ñātīi, ñā ntoo ñuxiví san ne, nté uun ñā ñā te dóo na'nu ñā'a ñā vata kaa Juaán san. Ntá tsi ñā é kāduku ntéé mí kadē kû've Xuva kō ne, kuān te é ðí ðí ka dutsi ntaa ñā ne, ðí ka na'nu ñā'a ká ñā é Juaán san.

²⁹ 'Un ntíi ntíi ñā tekú i é kāka'an Juaán san ne, ede ntaa ñā é kāka'an Xúva kō. Un tsi nte ñā ntaído ðiu'un xōo iña ñuú Romá san ði ítsi ntute ñā nta'a Juaán san ne, ³⁰ ntá tsi ñā fariseú san nī mastrú leí san ne, ñā ni ntío ñā é nakūtsi ntute Juaán san ñā ne, kuān o nantii ní'ni ñā é vā'a koo víi Xuva ko ni ñā.

³¹ ¿Nté ntu koo ntada dadíi ú ñā ntoo vevii? ¿Nté ntu ntáa ñā? ³² Vata ntáa i'xá kuetsī é ntoo nu â'vī i, ntánadīki, é un tsi ntákachu'ú ni tā'an i: “Nakuekū ntí choo, ntá tsi nté uun nto ñā ni ite'e ntō. Ita nta'xa ntí ne, nté uun nto ñā ni éku nto”, xkoó ka'an i'xá san. Kuān ntáa ñā ntoo vevii ði, ³³ tsi vé'xī Juaan Bautista é ntē ñā kaé'xi ñā tañú'u ne, ntē ñā kaxi'í ñā ntute tinti'ó ði ne, ntáka'an nto tsí nuu é ñā vā'a nima ñā. ³⁴ Kidáā ne, xeé u, xu'u é vēxkúvi ú ñātīi. Xu'ú ne, kae'xí u, kaxi'í u ne, da ntáka'an nto tsi dóo kue'e kae'xí u, dōo kue'e kaxi'í u. Ntáka'an nto ði tsí xu'ú ne, dōo vā'a tiin ú nī ñā kīni ntáa, nī ñā ntaído ðiu'un xōo iña ñuú Romá ði. ³⁵ Ntá tsi kutuni xoo é kī'in iní nti'xe i te kīni o rkontúvi nté koo kuví —ka'an Jésuu ni ñā.

Dá tūví Jesuu nú vi'i Sīmuun

³⁶ Uun ña'a, ña fariseú ne, kāna ña Jesuu é kika'xí ña nú vi'i ña kān. Dā xee ñá ne, ítūví ña nú mesa kan. ³⁷ Kidáā ne, xée uun ñadī'í, ña ñuú ikān, ña e dóo iō kuetsí ne, da kutuni ña tsí tuví Jesuu nú vi'i ña fariseú san ne, xée ñā, ni'i ña uun xuxu e kúvi xuu é nani alābastru é nūu tsitu cho'o vīdin. ³⁸ Ítūví ña nú dī'in Jesuu, kaéku ña ne, nākate ña dī'in Jēsuu ntuté nūú ña. Kidáā né, idi ña naítsī ña dī'in ña, da tánuu ña dī'in ña ne, dā da'ví ña dī'in ña cho'o vīdin san. ³⁹ Ña fariseu, ña kána Jesuú ne, dā íni ña sá'ā né, dē kuení ña: “Tē dí ña kaka'an ntí'xe naa Xuva ko ñatí sa'á ne, kutuni ñá nee ñá'a ñadī'í sa'á, ña katiin nta'a ñā. Tsí ñadī'í sa'á ne, dóo iō kuetsí ña.” Kuan ō dé kuení ña. ⁴⁰ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña fariseú san:

—Simuún, iō kúdii é kā'án u ni ō —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an fáriseú san:

—Ká'an ntō, Mastrú —ka'an ña.

⁴¹ Ne dá kantāa Jesuu ni ña, kaka'an ña:

—Uvi ñá'a ñatī itá nuu ñā diu'un é naki'i ntée ña iña ñá kuiká san ne, uun ña'a ñā ne, ú'ūn sientu diú'un kuī'xín san itá nuu ña. Ña uun ña'a sán ne, úvi dīko u'xi tsi. ⁴² Ña ni kúvi ntá'vi ña diu'un é naki'i ntée ña ne, ide ña da xe'e nākadī ñá kuenta é itá nuu ña ntuvi ña. Ká'an nto vē: ¿Xoo é ntuvi i é dií ka kuinima í ña kuiká san? —ka'an ña.

⁴³ Kidáā ne, kaka'an Símuún san:

—Vata te ñatī, ña é dií ka kuē'e itá nuu san —ka'an ña.

Kaka'an Jēsuu:

—Vá'ā o é kāka'an —ka'an ña.

⁴⁴ Kidáā ne, kaito Jesuu ñádī'í san ne, dá kakā'an ñá ni Sīmuun:

—Koton ñadĩ'i sa'a. Xu'ú ne, xéē u nú vi'i ō né, ntē ña ni ta'xin ntute é ntōo dí'ín ko. Ntá tsi ñadĩ'í sa'á ne, nakate ña dí'ín kó ntute núu ña ne, idi mii ñā naĩtsi ña. ⁴⁵ Ntē ña ni é'xin xu'u kó vata xkoó ini o ne, ntá tsi ñadĩ'í sá'á ne, un tsi nte dá xee ú ne, katanuu ña dí'ín ko. ⁴⁶ Ntē ña ni dá'vin dikí ko nté un siin aseté san. Ntá tsi ña ne, dá'vi ña dí'ín ko cho'o vîdin. ⁴⁷ Dukuān é kākā'án u tsí kuān te ñá tē nté kaa kue'e kuétsi ña ió ne, ntá tsi kutuni tsí e dé ka'nu iní Xuva ko ni ñā, tsi dóo kuínima ña. Ntá tsi ña'a, ña é dutsi kūdii e ntáde ka'nu iní o ni ñā ne, un siin kudií kakuinima ñá kō —ka'an ña.

⁴⁸ Kídāā ne, kaka'an ñá ni ñadĩ'í san:

—É dē ka'nu iní u ni ō kuétsi ō —ka'an ña.

⁴⁹ Ña'a, ña é vexká'xi ni ña ne, eni ntu'u ñā ntátsixe'e ñā:

—¿Xoō ntu ñá'a ña sá'a, é un tsi nte kuétsi ñā'a san kade ka'nu iní ña ni ñā? —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñadĩ'í san:

—Tsi kuínti'xe o Xuva kō ne, é ntūvá'a nima ó ve. Va vá'a tsi kuē'én ve, ñá ku kadā kuení ka o —ka'an Jēsuu ni ña.

8

Ñadĩ'i, ña e xntí Jēsuu

¹ Rkontúví da kúvi sá'ā ne, kaika Jesuu ta'án ñuu ta'án ñuu, kaka'an ntódo ñā tú'un iña Xuva ko nté o kadē kú'vē ña. Uxúvi ñā'a pustrú san ntini'i ña ñā di. ² Ió ñadĩ'í ne, ntikín ñá ña, ña é ntavá'a ña é ñū'u é ña vá'ā san nima í nī ña é ntuvá'a kui'i e ntákuví i. Ñadĩ'í san ne: María Madalena nani ña, ña e ntíi u'xe é ña vá'ā nima í, ³ nī Juana, ñadĩ'í ñá nani Cūsa, ña dé tsiñu iña Heródē; ñá nani Sūsaná ne, nī ña te da díi ka ñadĩ'i, kue'en ñá vata koo é xntii ña ña nēe é ió iña ña.

Dā ntáa Jesuu iña ña katá'xi tata
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Nǎ te da dīi ña'a kīi ña ñuú ña é kinī ñá Jesuu. Dōo táka nuu ña'a sán ne, kidáa ne, ntāa Jesuu ni ña uun nuu i, kaka'an ña:

⁵ —Uun ñatīi, ña kata'xi tatá ne, kué'en ña kūta'xí ña tatá ña. Uun itsi ne, kó'xo ntīkin san itsi kán ne, ixkanúu ña'a sán ne, ē'xi láa sán dī. ⁶ Uun itsi xtuku ne, kó'xō tuku ntīkin san ne'u xuú san ne, dā kéne ne, ura tsí xi'i dīi, tsí kakunaá ntute mí ko'xo. ⁷ Kó'xō xtuku ntīkin san má kū'u iñu kán. Ē'nu dadīi ni xuku iñu sán ne, ítāvi núu kue'en xúku iñu san i ne, xí'i dī. ⁸ Ntá tsi uun itsi xtuku ne, kó'xō nuu ntīkin san ñú'u vā'a. Kidáa ne, ē'nu né, dōo vá'a kúvi. Kīi te uun sientu kítī i é un é un ditsin i —ka'an ña.

Sá'a kākā'an Jésuú ne, nīi kué'en ini ña kaka'an ña:

—jTe Ió lo'xo ntó ne, kini nto! —ka'an ña.

¿Nté kui nuu xntu i sá'a kāntaa ña?
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Kidáa né, tsixe'e ña ntīni'i ña ñā neé kani tú'un nuu i sá'a é kākā'an ña. ¹⁰ Ne, kaka'an Jésuu:

—É ta'xi Xuva kō é kūtuni ntó nuu i e dōo xū'ú iō iña i mí kadē kú'vē ña. Ntá tsi ña nguii sán ne, da kantaa ú ni ñā nuu i sá'a ne, ntaíto ña ne, ō ntaíni ña, ntá tsi ña k'ín dīki ña neé kani tú'un.

Kantada ntaa Jéssuu neé kani tú'un nuu i iña ñá
kata'xi tata
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ 'Nuu i sá'ā ne, kani tú'un: Ntīkin san ne, dīvī é vata kaa tú'un Xuva kō. ¹² Uun itsi mí kakó'xo ntīkin san itsi kán ne, kani tú'un vata ntāa ña'a, ña téku i, ntá tsi vé'xi tó'ō e ña vá'ā san, véxnaki'i

tú'un Xuva kō é ñu'u nima ñá'a san vata koo é ña kuinti'xe ña, vata koo é ña nakáku ña. ¹³ Mī ko'xó nuu ntikin san ne'u xuú san ne, vata ntáa ña'a, ña e dóo díní i é kátekú i tú'un Xuva kō ne, kuinti'xe ña, ntá tsi ña kué'e ni kuinti'xe ña. Vata ntáa utun é ña tuvi kué'e xó'o i ntáa ña. Kuinti'xe ña é uun da'na. Ntá tsi ntuvi dá kátaan núu ña ne, kaxtuví xio ña tú'un Xuva kō. ¹⁴ Mī ko'xó nuu ntikin san má xūku iñū sán ne, vata ntáa ña'a, ña e téku i tú'un sán ne, dukuan dukuān sá ne, kakunáa iní ña. Tsi é tūku e tūku é kadē kuení ña: é nī'i ñá diu'un, é vii ñá nee iña é ntio ña ne, dukuān ña kaxio vá'a iña ña. Vata ntáa utun é ña kaé'nu vá'a kití i ntáa ña. ¹⁵ Ntá tsi mí ko'xo ntikin sán ñu'u va'á ne, vata ntáa ña'a, ñá iō nima vá'a i ne, é iō tu've ña é kīni ña tú'un Xuva kō, é vii ñá kuenta tú'un san. Ñá nāṭivi iní ña. Vata ntáa utun e dóo vá'a kakii kití i san ntáa ña —ka'an Jéssu ni ña.

Kantaa ña nuu i iña ñú'u
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Kidáa ne, kantaa ña ni ña nuu i iña ñú'u é nāxi'í nuu, kaka'an ña:

—Nté uun xoxo tuún i ñu'ú san ne, dá dā'ví nuu. Ntē ña xtuví ña má itó ña. Tsi xnteku dukún ña vata koo é nāxi'í nuu kanī má vi'i kán. ¹⁷ Vata tsi kaa nuu i sá'a ne, ña túvī nee iña é kutuví xu'u é ña nátidito, nté uun nuu i é iō xu'u é ña kiní o rkontúvi, tsi dá mií é nātidito.

¹⁸ 'Dukuān ne, kini va'á nto tú'un é kā'án u, tsi ña'a, ñá iō iña í ne, ní'í ká ña. Ntá tsi ña é ña tuvi iña í ne, nakuido nteé ña un tsi nté nuu i é kuini ña é iō iña ña —ka'an Jéssu ni ña'á san.

Dí'í Jéssu ni ení ña
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Kidáā ne, xée di'i Jēsuu ni ení ña. Ntá tsi ña ni kuvi xée ētsin ña mí tuví Jesuu, tsí ña te nté kaa ña'a ntoo ña. 20 Kidáā ne, xée ūun ña'a, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—Di'i nto ni enī ntó ne, ntáñī ntée ña nto kí'i kán é ncho kiní ña nto —ka'an ña.

21 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Xoo é katekú i tú'un Xuva kō ne, kade ntaa tú'un ñā, ña'ni ñā é di'i kó ni ení ko ni tā'an ko —ka'an ña.

*Dā teé da'na Jesuu tátsin ni ntūte mini
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)*

22 Uun ntuvi ne, ínuu Jesuu tún ntōó ni ña ntini'i ñā, kaka'an ña:

—Xio diñi ntute san kí'in ō ve —ka'an ña.

Kué'en ñā kidaā. 23 Da ntaíta nti'xin ña nu ntuté san ne, kidi Jēsuu. Kidáā ne, un nti'i tsi vē'xi tatsín san mé'ñū ntute san. Iñi ntú'u nátsitu tun ntōó san ntute ne, dókō sá ni tēni ña. 24 Kidáā ne, kué'en ña kūnantoto ña Jēsuu, kaka'an ñá ni ñā:

—¡Mastru! ¡Mastru! ¡Dóko sá tēni ō! —ka'an ña.

Nákuntítsi Jesuú ne, kaka'an ña é nākoó da'na tátsín san ni ntūte é kánakuntáñi ntaa. Ura tsí i xío kadin ne, diin diin sa kúvi. 25 Kidáā ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñā:

—¿Nté kui ntaú'vī ntú nto? ¿Mí'i ntu kué'en é ntákuinti'xe nto? —ka'an ña.

Ntá tsi ña ntini'i ñā né, dōo u'ví ña. Koó dā kúdu'va ini ña, ntáka'an ñá xe un xé un ñā:

—¿Xoó ña'a ntu ña sá'a, ña é kākā'an ni tátsín san ni ntūte san é nākoó kadin ne, ura tsí i xío kadin nti'xe? ¡Un tsi nte tátsín san ni ntūte san kade ntaa é kākā'an ña! —ka'an ña.

*Ña ñuú Gadara, ñá ñu'u é ña vá'ā nima i
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)*

²⁶ Kidáā ne, xée ña ñuú Gadara é tuví tuku diñi ntute é ñuú Galilea. ²⁷ Ntii Jesuu díñi ntute sán ne, ikan tsi vē'xí uun ñatīi, ña má ñuú san, ña é ñu'u é ña vá'ā nima i. Nǎ te dā vévij é ña te núu ká ña du'nu ña; ntē ña te túvī ká ña nú vi'i ña kǎn. Da ñi kuē'en tsí kapusantu kán nuu ña. ²⁸ Dā ini ña Jesuú ne, ná kunchīí ntaa ñá nuu ñá ne, un ntii tsí kéne ña, kaka'an ña:

—¿Neé ntu kaduku ntée nto iñá ko, Jesuu, i'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kǎn? ¡Vii nto da xe'e, ñá ku kini nteē ntó ko! —ka'an é ña vá'ā san ni Jesús.

²⁹ Kuan ō ka'an ña, tsí Jesuú ne, kaka'an ñá nī é ña vá'ā san é na ntii nima ñátīi san. Dōó ki'in ito kūkí'vi é ña vá'ā san nima ñá, kuān te ntáki'ní ña'a san nta'a ña ni dī'ín ña kadená ne, kanaki'i tu'un, tsí e ña vá'ā sán ne, kaxntíi ña da tī é kūnu ña é kī'ín ña ñuu itsi. ³⁰ Ntá tsi Jesuú ne, tsixe'e ñā:

—¿Ntē ntú nanin? —ka'an ña.

—Ntí'í ne, Ligiun naní nti —ka'an.

Kuan ō ka'an ña, tsí ña te da díi e ña vá'ā san é ñu'u níma ña. ³¹ Íkǎn é ña vá'ā san nta'a Jesús é ña taxnuu ña í ini totsín kan. ³² Da'a san ne, ñá tē nté kaa ñu'u kutsín san ntaé'xí ti xuku san ne, ntáka'an é ña vá'ā san te kūvi ntí'vi nima kútsín san. Jesuú ne, xé'e ña itsi. ³³ Kidáā ne, ntīi é ña vá'ā san nima ñátīi san ne, dā kukí'vi nima kútsín san. Kidáā né, ínu kutsín san, kue'en ti un tsi nte mí nuu ntute san ne, ikan tsí téni ntí'í ti.

³⁴ Ña e ntáde kuenta kútsín san ne, dā ini ña nte o kúvi ne, kué'en ñā, koo da ntaínu ña, kuntaá ña nī ña ntoo má ñuú san nī ña ntoo má kū'u kan nté ō kúvi. ³⁵ Ña'a sán ne, ntīi ña, kukoto dītó ña nté ō

kúvi. Dā xee ña mí tuví Jesuú ne, ikān tuvi tixi ñatíi san nú dī'ín Jesuu, ña e ntíi é ña vá'ā san nima i. E nákunūu ña du'nu ña ne, e vá'ā ó kadē kuení ña. Kidáā né, dōo u'ví ña'a san. ³⁶ Ña é ñni nte o kúvi ne, ntántaa ña nté o ntuvá'a ña é ñū'u é ña vá'ā sán nima i. ³⁷ Un ntíi ntíi ña ñuú Gadará ne, eni ntu'u ñā ntaíkan ña da xe'e é na ntāka Jesuu ñuú ña, tsi dōo ntaú'vī ña. Dukuān ne, nákunūu Jesuu tún ntóo san ne, dā kunú'u ña. ³⁸ Ñatíi, ña e ntíi é ña vá'ā sán nima í ne, kaka'an ña é kī'ín ñā ni Jēsuu. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñā ni ñā é na kutuvī ña. Kaka'an ña:

³⁹ —Kunú'un nú vi'i o ve, ntaan ni ñā'a san nté o dé Xuva ko ni o —ka'an Jēsuu.

Kidáā ne, kué'en ñatíi san, kuntáa ña ni ñā'a san da kánī má ñūú san nté o dé Jesuu ni ña.

*Diōkó Jairu, ni ñadī'i, ña tñn nta'a dū'nu Jēsuu
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)*

⁴⁰ Ntá tsi dā náxee Jēsuu túku diñi ntute sán ne, ñā tē nté kaa diní ña'a san e náxee ña, tsí un ntíi ntíi ña'a san ntantétu ña ña. ⁴¹ Ikan tsí xeé uun ñatíi, ñā nanī Jairu, ña odo nūu íña vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Ña sá'á ne, nakutuvi nte ñā nú dī'ín Jesuú ne, kaikan ñā da xe'e nta'a Jesuu é kī'ín ña nú vi'i ña kán. ⁴² Kuan tsí kaa uun a dióko ñā né, ío tun te ūxuvi kuiá tun ne, dóko sá kúvi tun.

Kidáā ne, kué'en Jesuú ne, ñā tē nté kaa ña'a ntántikin ñā ña. Un tsi ta'u nuu ña mé'ñu ñā'a san. ⁴³ Ikān nuu ta'án uun ñadī'i, ña é ña kaxio da'na é kaeti niñi ña. É uxuvi kuía é kuān ó kanto'o ña ne, é dōo kue'é diu'un nantí'i ña nī medíkū. É nantí'i ñā é un ntí'i é ío íña ña ne, ntē ña ni ntuvá'a ña. ⁴⁴ Ñadī'i sa'á ne, xée ētsin ña ata Jēsuu. Tñn nta'a ña ntēte

du'nu Jésuú ne, ura tsí i ntuvá'a ña é kaeti niñi ña.

⁴⁵ Kidáā né, tsix'e Jēsuu ñá'a san:

—¿Xoó ntu tñn nta'a ī ko? —ka'an ña.

Un ntíí ntī ñá ne, ntáka'an ña tsí ña te divi ña e tñn nta'a ña ñā. Pedrú san ne, kaka'an ña:

—Mastrú, un ntíí ntī ña'a san ntánata'u nūu ña nto ne, ntátsi'i ntido ña nto —ka'an ña.

⁴⁶ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an xtúku ña:

—Īó xoo tñn nta'a ī ko. Tsí kutuní ko tsí kúvi ntuvá'a ña —ka'an ña.

⁴⁷ Dā kutuní ñadīí san tsí ña kuvi kuxu'ú ña ne, koó da kān'í ñā, nakunchíti ña nú dī'ín Jesuu. Kidáā ne, kaka'an ña mé'ñū un ntíí ntī ña'a san tsí iō nuu i é tñn nta'a ña Jésuú ne, kaka'an ña tsí ura tsi ntuvá'a ña. ⁴⁸ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—I'xá ko, é ntuvá'an ve, tsí nuu é ntaā i e kuínti'xe o ko. Vā'a vā'a tsi koo kunú'un ve —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an dúkuan Jēsuu dá xēe uun ña'a, ñá nī'i tú'ūn iña ñá odo nūu iña ví'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, kaka'an ña:

—Diōkó nto ne, e xí'i ñā. Ñá ku nāteku du'xén ka nto mastrú san —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi téku Jésuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ñá ku u'vī o. Mii tsí é kuínti'xe o ne, ntuvá'a dióko ō —ka'an ña.

⁵¹ Kidáā né, dā xee ña nú ví'i ña kān ne, ñá ni xē'é Jesuu é kī'vi nté uun ña'a; mii tsí Pedru ni Sántiau ni Juaán san, ni uva i'xá san ni dī'í. ⁵² Un ntíí ntī ñá ntoo sán ne, ntaéku ña, tsi é xi'i i'xá san. Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ña kuéku ká nto, tsi tá'nu kūdíi san ne, ñá te ni xī'í tun, tsí kūdíi kakidí tun —ka'an ña.

⁵³ Un ntí'í ntí'í ñá xkuntée ña ña, tsi íni ñā'a san tsi é xi'i ntí'xe a i'xá san. ⁵⁴ Kidáā ne, kárkā Jesuu nta'a i ne, un ntii tsi kākā'an ña:

—Tā'nú kudii, nakuntísin! —ka'an ña.

⁵⁵ Ura tsí i ntóto tún ne, nákuntítsí tun ne, kaka'an Jésuú é na kué'é ña é ká'xí tun. ⁵⁶ Uvā tún ni dí'í tún ne, koó dā kúdu'va ña é kuan ō kúvi. Ntá tsi Jésuú ne, kaka'an ña é ña ká'an ñá nī nté uun ña'a san nté ō kúvi ntóto tun.

9

Dā táxnūu Jesuú pustru ña e kíkā'an ntódo ña tú'un Xuva kō

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Jésuú ne, nātaká nuu ña uxuvi ñá'a ña ntini'i ñā ne, xé'e ñā é kúvi vii ña kada kú'vé ña iña é ña vá'ā san é nakuitā ñá i, nī é kúvi vii ña ntavá'a ña ña'a san da neé ka nuu kuí'i e ntákuví ña. ² Taxnūu ña ña é kíkā'an ntódo ña tú'ūn iña i mí kadē kú'vé Xuva ko, nī é ntavá'a ña ña nchokuvi. ³ Kaka'an ñá ni ñā:

—Ñá kū neé kuido nto é ki'in ntó itsi kān; nté tatūn, nté itin, nté tāñú'ū, nté diu'un, nté uun na'a du'nu nto ña kuní'i nto. ⁴ Dā mí'í ká vi'i mí xēe ntó ne, kuntōo nto un tsi da nté ntāka nto ñuú san. ⁵ Dā mí'í ká ñuú san mí ña ntío ña é kuntōo nto ne, ntaka nto ikān ne, nakidi nto xáka dí'in nto vata koo é kuní'i ña kuenta é nakūnaá mii ña kúñu ña é ña ni ntío ña tú'un Xuva kō —ka'an Jesuu ni ña.

⁶ Kidáā ne, kué'en ñā, ita ntí'xin ña ta'án ñuu ta'án ñuu, ntáka'an ña tú'ūn é vā'á san nté koo nakáku ña'a san ne, dā mí'í ka mí kué'en ñá ne, ntavá'a ña ña nchokuvi.

Dā kudana iní Heródē

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Rei Heródē né, tēkú ña e ntáka'an ñá'a san iña Jesuu é un ntĩ'i nūu i é kade ña ne, un tsi kúdana iní ña, tsí iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Juaan Bautistá ne, é ntoto ña ve é xi'i ña. ⁸ Iō ñá ne, ntáka'an ñá tsi é ntii díto ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Ēliá ne, iō ñá di ne, ntáka'an ñá tsí ña ka'án naa Xuva ko, ña ntivú di ne, e ntoto ña. ⁹ Kidáā ne, kaka'an Heródē san:

—Tsí xu'u ntu ku é taxnūu u é ka'ntē ñá dikí Juaán san ne, ¿xōo ntú ña'a ña tsikán kuān, e dōo katekú ko é ña te nté kaa nuu i é kade ña? —ka'an ña.

Dukuān né, ntukū nuu ini Heródē san nté koo kiní ña Jesuu.

Dā xe'é Jesuu é kā'xí u'un míl ñá'a
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Dā náxee ñá ntini'i ñā ne, ntaa ña ni Jēsuu nté o dé ña. Kidáā ne, kue'en ní'i xio Jesuú san ña ntini'i ñā uun ñuu é nani Bētsaida. ¹¹ Ntá tsi dā kútuni ñá'ā sán ne, íntikān ñá Jesuu. Jesuú san ne, dōo vá'ā o dé ña ni ñā, kaka'an ñá ni ñā iña mí kadē kú've Xuva kō ne, ntavá'a ña ña nchokuvi.

¹² Dā kuāā ne, xée etsin ña ntini'i ñā san mí tuví Jesuu, ntáka'an ña:

—Ká'an nto ni ñá'a san, na kí'in ña, kintúku ña mí kuntoo da'na ña ne, na kintúku ñā é ka'xī ña da mí'i ká ñuu é ntoo étsin i'a. Tsí i'a ne, ña tūvī nee iñá iō kue'en tsi é ka'xī ña —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Mii nto kuē'é nto ña é ka'xī ña —ka'an ña.

Ne, kaka'an ñá ntini'i ñā:

—Kūdii u'ún sa tañú'u ni ūví sa tsáka iō ti. ¿Vá kikuiín ntu ntí é kā'xí un ntí ntí ña'a san? —ka'an ña.

¹⁴ Tsí iō ñá te ū'un míl ñatí san ntoo ña. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñā:

—Ká'an nto, na kuntōo ña uvi díko u'xi uvi díko u'xi ñá'a ña —ka'an ña.

¹⁵ Kuan ō dé ña ne, íntōo ntíí ntíí ña'a san. ¹⁶ Kidáā né, kī'i ntí'i Jesuu é ū'un tañú'u ni ūvi tsákā. Íto ña e dukún kán ne, dā naku'é'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ña ne, dā xe'é ña ña ntini'i ña é tsī'i ña nta'a ña'a san. ¹⁷ E'xi ntíí ntíí ña'a san da nté ku e ntá'a ña. Dā kúvi é'xi ña ne, náku'un tsitū ká uxuvi xiká utsi i é ntoó ka.

*Kaka'án Pedru tsí Jesuú ne, ña é taxnuu Xuva kō
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)*

¹⁸ Uun ntuvi ne, kaka'an ntá'ví Jesuu é da mii tsi ña ni ña ntini'i ña ntoo ña ne, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Neē ntú ña'a ú, tē ka'an ñá'a san? —ka'an ña.

¹⁹ Nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Juaan Bautista nto. Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Elia nto. Iō túku ña ne, ntáka'an ña tsí ña ka'án naa Xuva ko, ña ntivu ntó, ña e ntóto xtuku é xi'i —ka'an ña.

²⁰ —Dívi ntō ní, ¿neé ña'a ú, te kuinī nto? —ka'an Jēsuu.

Pedru ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Dívi ntō é Cristu nto, ña e táxnuu Xuva kō —ka'an ña.

*Dá kakā'an Jēsuu tsí kuví ña
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)*

²¹ Ntá tsi dóo ka'an Jēsuu é ña ku ka'án ña nī nté uun ña'a nuu i sá'a. ²² Kaka'an ña:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, kantio e dóo nto'o ko. Dōo nantii ni'ni ñatā sán ko, dívi ña nī tó'ō dutú san nī mastrú lei. Ka'ní ña kó ne, ntá tsi tē kúvi uni ntúvi ne, ntoto u —ka'an Jēsuu.

²³ Kidáā ne, kaka'an ñá ni ūn ntíí ntíí ña'a san:

—Tē xoó ncho kuntikín i kó ne, ña kú de ká ña kuenta iña mii ña ne, utén utén san ne, na kuntikín ñá ko, kuān te dóo nto'o dadii ña nī ko. ²⁴ Xoo é ncho nakakū mii i ntuvi iña í ne, kunaá ña. Ntá tsi tē xoo nakunaá i ntuvi iña í kuenta iña ko ne, nakáku ña. ²⁵ ¿Neé ntu kaidiá'vi ñatíí san te nī'i ñá kanii ñūxivi san, te kūnaá mii ntu ñā ne, o tē natívi mii ñā kúñu ñā? ²⁶ Tē xoó kakuka'an nuu i tú'ūn kó ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, kuan kōo kuka'an nuú ko í di ntuvi dá nainú u é koó dā káxi'i nuu ka'nú u vata kaa Uvā kó nī ánje ñā, ña e dóo va'a. ²⁷ Nuú é ntaā i é kā'án u ni nto ne, iō nto é ntoo nto i'a vevii ne, ña kúvī ntó tē ña di'na kiní nto mí'i kadē kú've Xuva kō —ka'an Jēsuu.

Dā nádama kúñu Jēsuu

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ E kúvi te ūna ntúvī é kuān ó kaka'an Jēsuu ni ñá ne, kúxēe ña uun xuku mí kūka'an ntâ'ví ña. Kué'en ña nī Pedru ni Sántiau ní Juaan. ²⁹ Nii dukuan kaka'an ntâ'ví ña ne, nádama nuu ña. Dóo ñā né, ntukui'xīn kue'én ne, dōo kaxi'í nuu. ³⁰ Kidáā ne, xee dító uvi ña'a ñátīi, ntatín ña ni ñā. Ña sá'á ne, Muisee ni Élia. ³¹ Un tsi kaxi'í nuu ka'nu ntikó diñi ña. Ntatín ña nté koo kada ntaa Jēsuu é kuvī ñá ñuú Jerusaleen. ³² Kuān te dóo ncho kidí Pedru ni ña ntiní'i ña ne, kuan tsí ó intító ña da íni ña Jesuu e dóo kaxi'í nuu ña, nī ntuvi ñátīi, ña ntâñi ni'i ña. ³³ Kidáā né, kī nteé xio ñatíí san Jesuu, kué'en ñā ne, kaka'án Pedrú san:

—Mastru, ¡nté kui vá'a o é ntoo o í'a! Vi'i a vé ne, kada vá'a o uni á vi'i xó'o san, uun iña nto, uun iña Muísee, ni uun iña Élia —ka'an ña.

Ntá tsi Pedrú san ne, dotō tsí kaka'an ña; ntē ña íni ña ne nuu i é kaka'an ña. ³⁴ Nii dukuan kaka'an

ñá ne, xée uun vīkó ne, nākunuu tá'an dava ña ni ntati ī né, dōo u'ví ña. ³⁵ Kidáā ne, mé'ñū viko vé'xi uun tātśín, kaka'an:

—Ña sá'a é I'xá mīi kó, ña e dé kú'vé u. Kini vá'a nto nee é kākā'an ña —ka'an tātśín san.

³⁶ Dā kúvi ka'an tātśín ne, īnī ña tsí da mīi tsi Jēsuu tuví ña. Kidáā ne, diin diin tsi ntoo ña. Títín ntuvi e nté uun xoxo ni ká'an í ni tūku ña'a nee iña é īni ña.

Dā ntavá'a Jesuu uun na kudii, ná nuu é ña vá'ā nima i

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Utén san ne, dā núu ña xuku ne, ñá tē nté kaa ña'a kukuetú itsi ña Jesuu. ³⁸ Kidáā né, uun ña'a ñatíí, ña é nuu ta'an mé'ñū ña'a sán ne, un ntii tsi kākā'an ña:

—Mastru, víi nto da xe'e, koto nto i'xá ko, tsí kuan tsí kaa uun i'xá ko. ³⁹ Kiní nto tsí uun é ña vá'ā san katín i ne, kade é uun ito tsi kakachu'u ntáa ne, kaxi'i míi ne, kakii tiñu xú'u i di. Kantuku ku'i é ña vá'ā san i ne, ñá ncho nangāvá i'xá ko.

⁴⁰ E íkān ú da xe'e nta'a ña ntini'i ntō é nakuitā ña é ña vá'ā san ne, ña ni kúvi víi ña —ka'an ña.

⁴¹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¡Nto'ō é ntoo nto vevíi ne, ntē ña ntákuinti'xe nto! ¡Dōó do'o nto! ¿Nté ntu kaa ntuvi é kutúví u ni ntō, é kūtíí kó nimá ko ni ntō? —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an ñá ni uva ī'xá san:

—Ta'xin i'xá o i'a —ka'an ña.

⁴² Dā vé kaxee étsīn á na kudíi san ne, nantáva é ña vá'ā san na nte ñú'u kān. Ēde e xi'i míi xtūku na. Ntá tsi Jesuú ne, dē tíi ña nī é ña vá'ā san. Ntāvá'a ña na kudíi san ne, nakué'e ña na nta'a uva nā. ⁴³ Un ntíí ntíí ña'a san koó dā kúdu'va ña ne, dōó ka'nu kuíni ña ni Xuva kō.

Dā kúvi uvi íto kaka'an Jésuu é kuví ña
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Nñi dukuān ntaíto díto ña'a san nēe é kade Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñā:

⁴⁴—Kini vá'a nto é kākā'án u ne, ñá ku kūnáa inī nto; tsí xu'u é vēxkúvī ú ñatíí ne, ntuví u kuenta ntá'a ña ñuú i san —ka'an ña.

⁴⁵Ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ñá ni ñē'e diki ña tú'ūn é kākā'an Jésuu, tsi dóo xū'ú o, kuiní ña. Dōo ntaú'vī ña é tsixe'e ña Jēsuu nee iña é kāni tú'un é kākā'an ña.

Xoo é dií ka kainuu á'vi i
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶Kidáā né, eni ntu'u ñā ntánatín ña xoó ntu ña'a ña é dií ka kainuu á'vi i. ⁴⁷Dā kútuni Jésuu nee iña é ntádē kuení ña ne, kí'i ña uun i'xá san, xtuví ñá i díñi ña ne, ⁴⁸dá kakā'an ñá ni ñā'a san:

—Xoo é kí'i i uun a i'xá sa kuenta iñá ko ne, vata tsi te xū'ú kí'i ña ko. Xoo é kí'i i kó ne, vata tsi te kí'i ña ña táxnūu ko. Dukuān ne, xoó ña'a, ña é ña kainuu á'vi iña nto, kuiní ntó ne, ñi'vi ñā e dií dií ka kainuu á'vi ña kuenta iña Xuva ko —ka'an ña.

Xoo é ña kaka'an ntée i ko ne, kakuini'i ña kō
(Mr. 9:38-40)

⁴⁹Nantíko kōó Juaán san, kaka'an ña:

—Mastru, é iní nti uun ña'a, ña é kakaku ni'i ñi'vi nto é kanakuita ñā é ña vá'ā san. Nti'í ne, ña ni ntíó nti é kuān koo víí ña, tsí ña te kaduku ntée ña kō —ka'an ña.

⁵⁰Ntá tsi kaka'an Jésuu ni ña:

—Ñá ku kuān xkoó de nto ni ñā, tsi xoo é ña kaka'an ntée i kō ne, kakuini'i ña kō —ka'an Jésuu.

Dā de tí Jesuú san ni Sāntiau ní Juaan

⁵¹ Dā dokó sa xee ntúvi é ntāa Jesuu e dukún kán ne, kaka'an ña tsí da mií é kǎ'in ñá ñuú Jerusaleen. ⁵² Di'na dá kǎ'in ñá ne, taxnúu ña ña'a é kǎ'in ñá uun ñuú lu'nti é tuví ñuú Samaria, é nantuku ñā mí'i kutúví da'na Jesuu. ⁵³ Ntá tsi ña ñuú Samariá san ne, ña ni ntío ñā é kutúví Jesuu ñuú ña, tsi é kütuni ña é Jerusaleen kǎ'in ñā. ⁵⁴ Tékú ña ntántikin ñā, Santiau ní Juaán ne, ntáka'an ña:

—Tō'ó, ¿ntio ntu nto é kākán nti é na kǎi ñu'u e dukún kán é na kōko kue'en ñá, vatā o dé Eliá san? —ka'an ñá ni Jēsuu.

⁵⁵ Ntá tsi xkókōó Jesuú ne, dē tíi ña ni ñā, kaka'an ña:

—¿Ñā íni ntú nto xoo é ntántikin nto? ⁵⁶ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, ñá te vē'xí u é nākunaá u ña'a san, tsí vé'xí u é nakākú u ña —ka'an ña.

Kidāā ne, kué'en ña ūun ka túku ñuú lu'nti.

Ña é ntio i é kuntikin Jesús
(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Ni dukuan kuē'en ñá itsi kán ne, uun ña'a ne, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—Ntio ko é kuntikín u nto dā mí'i ka mí kǎ'in nto —ka'an ña.

⁵⁸ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñúkuíi san ne, iō xavi tí mí kaintoo vá'a tí. Lāá, kiti ntaíko e dukún san ne, iō taka tí. Ntá tsi xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, ña túví mí'i kutúví da'na dikí ko —ka'an ña.

⁵⁹ Kaka'an Jēsuu ni túku ñá'a:

—Kuntikín ko —ka'an ña.

Ntá tsi kaka'an ñá'a san:

—Tō'ó, kuntētu kudii nto. Di'na nā kíkú'xí u uvā kó —ka'an ña.

⁶⁰ Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Na koo miĩ ña xi'í san. Nā kíkú'xí ña ntĩxí ni'í ña ñā. Divĩn né, kuē'én kūka'an ntódon ni ñā'a iña i mí kadē kũ've Xuva kō —ka'an ña.

⁶¹ Kaka'an túku ña'a sán ni ñā:

—Kuntikín u nto, Tó'ō. Ntá tsi tā'xi nto é dī'na kíká'án u ni ña ntoo nú vi'í kó kán —ka'an ña.

⁶² Ne, kaka'an Jéssu ni ñā:

—Xoó ña'a, ña é ña kaíka ntaa itsi Xúva kō ne, ñā vādá mí kaidiá'vi ña mí kadē kũ've Xuva kō —ka'an ña.

10

Dā táxnuu Jesuu uni díko uxuvi ñā'a

¹ Rkontúví ne, nāxaxnúu xtuku Xúva kō uni díko uxuvi ñā'a. Uvi úvi ñā'a ña táxnuu ña é kodo nuū ñā, kí'in ña da mí'í ká ñuú mí dā vé kí'in ñā.

² Kaka'an ñā:

—Dōó kue'e tsíñu iō, ntá tsi ña ntáde tsíñu ne, ñā titĩn ña. Dukuān ne, kákan nto nta'a tó'o tsíñu san é na taxnūu ká ña ña é kāda tsíñu. ³ Vi'a ve ne, kue'ēn nto. Ntá tsi koto nto, tsí vata ntáa a le'ntú san ntáa nto é ñā te díin nto, ntá tsi taxnūú u nto é kí'in nto mí ntoo ña dóo diin san, é vāta ntáa ñañā ntáa ña.

⁴ Ñá kũ kuído nto itĩn nto, nte é kãñú'u diu'un nto, nté ntĩ'xen nto. Ñá ku kã'an ntó ntiusi ni ña ntaíka itsi kán. ⁵ Dā mí'í ká vi'í mí xēe ntó ne, nāxnuu viko nto vi'í san. Ká'an ntó é na vā'á tsi koo kuntōo ña nú vi'í ñā. ⁶ Te ikān tuví uun ña'a, ña é ña te dũ'xen díki í ne, kuntaa é kũntoo vā'a ña nú vi'í ñā. Ntá tsi tē ña kuan ó ne, ñá kuntāa é kũntoo vā'a ña. ⁷ Uun tsi vi'í san kuntóo nto ne, ñá nadāma nto. Ka'xí nto ne, ko'o nto nee é iō, tsí ña kaika má tsíñu sán ne, vā'a ō é naki'í ña xá'vi ñā. Ñá ku íka nto ta'án vi'í ta'án vi'í. ⁸ Tē xee ntó uun ñuu mí ntio ña nto ne, ka'xí nto nee iña é tā'xi ña. ⁹ Ntavá'a nto ña

ntánchokuví san mí k̄'ín nto. Ká'an nto ni ñā tsi é ve'xi étsin ntuvi é kadā k̄'vé Xuva kō. ¹⁰ Ntá tsi tē xee ntó uun ñuu mi é ña ntío ña nto ne, ntii nto itsi k̄ān ne, ká'an ntō: ¹¹ “;Un tsi nte xákā ñuú nto é t̄in d̄'ín ntí ne, nakidi ntí vata koo é na kūtuni nto tsi ñá vá'a o ni ide nto nī ntí! Ntá tsi kini nto sá'ā, tsi mí kadē k̄'vé Xuva kō ne, é xee étsin nte mí ntoo ntō”, kuan kōo ka'an nto. ¹² Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí tē xee ntúvi é nt̄'i ñuxiví sa ne, dií dií ka kue'e nto'o ña ñuú tsikan é vata kaa ña ñuú Sodoma.

Ñuu mí ña ni kuintí'xe ña'a san
(Mt. 11:20-24)

¹³ ;Ña ntá'vi ide nto, ña ñuú Coraziin! ;Ña ntá'vi ide nto, ña ñuú Betsaida! tsí tē dí ni kuvi nūu í e dóo na'nu san ñūú Tiru ni ñuú Siduun é vata o kúvi ñuú nto ne, emá tsi e natú'vi ña kuétsi ñā, nté emá tsi ñu'ú ña doo kueñi ne, dá'vi ña xāa kúñu ñā e dóo ntoo nta'xa ña. ¹⁴ Ntá tsi tē xee ntúvi é nt̄'i ñuxiví san ne, dií ka iō é nto'o nto é vata kaa ña ñuú Tiru nī ña ñuú Siduun. ¹⁵ D̄ivi ntō ní, ña ñuú Capernaú ne, ;k̄'ín ntú nto un tsi nte e dukún kan, te kuiní nto? ;Mí'i ntū? Tsí un tsi nte e kunú kan k̄'ín nto —ka'an Jéssu.

¹⁶ Kaka'an túku ña ni ña nt̄ini'i ñā:

—Xoo é kainí i tú'un ntō ne, vata tsi te mií ú kainí ña. Xoo é kanakuítá i nto ne, vata tsi te xū'ú kanakuítā ñá ko di. Xoo é kanakuítā í ko ne, kanakuítā ñá ña táxnūu kó di —ka'an Jéssu.

Dā náxee ña é uni diko uxuvi ñá'a

¹⁷ Nt̄'i ūni díko uxuvi ñá'a sán ne, dōó diní ña náxee ña, ntáka'an ña:

—Tō'ó, un tsi nte é ña vá'ā san ntákuinti'xe i ntí da ntáka'án nt̄i kuenta iña nto —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā ntí'xe i tsí iní u dá kō'xó tó'ō e ña vá'ā san e dukún kán é vata kaa ntuve ñū'u dá kāxi'í nuu. ¹⁹ Ini nto tsí xu'u tá'xí u é kūvi vií nto é kāka nuú nto koó san, ō tdu'mé san. Tā'xí u é kūvi vií nto nī é ña vá'ā sán, kuān te dóo ntīi, é ntē ña váda nto ni'i kui'i. ²⁰ Ntá tsi ña ku nakunuu dīnī nima nto tsí é ña vá'ā san ntákuinti'xe i nto, ntá tsi na nākunuu dīnī nima nto tsi é ūve na'a dívī ntó e dukún kán —ka'an ña.

Dōo dīnī Jesuu

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ura dú'va tsi i xé'e Espíritū Sántu san é nākunuu dīni kué'en nima Jesúsú ne, kaka'an ña:

—Xuva, Tō'ó e dukún kan ni ñūxivi san, nata'xi ú sintiá'vi nta'a nto, tsí nañé'e ntó ña ntâ'ví san nuu i é xtúvi xu'ú nto iña ña e dóo ki'in inī í, ña e dóo tu've i. Dukuān ó de nto, Xuvā, tsí kuan ō ntío nto —ka'an ña—.

²² 'Xuvā kó ne, kuān o ntío ña é tā'xi ñá ko é un ntí'i nūu i é io. Nté uun xoxo íni i xoo é i'xá Xuva kō; mii tsi Xuva ko íni ña. Nté uun xoxo íni i xoo é Xuva kō; mii tsi i'xā ñá, nī ña é ncho kué'e i'xá ña é kūtuni ña —ka'an ña.

²³ Kidáā né, ito ña ñá ntini'i ñā sán ne, diin diin tsi kaka'an xío ña ni ñā:

—¡Nté kui vá'ā ó xoo é kainí i nuu i é ntaíní nto!

²⁴ Tsí ka'án u ni ntō tsí ña te da díi ña ka'án naa Xuva ko ni rēi san ntio ña é kīnī ña sá'ā e ntaíní nto, ntá tsi ña ni kuvi kiní ña. Ntio ña é tekū ña sá'ā e ntátekú nto, ntá tsi ña ni kuvi tekú ña —ka'an Jesúsú.

Nuu i iña ñá ñuú Samaria, ña dóo va'a

²⁵ Uun mastrú leí san ne, nākuntītsí ña, kaka'an ñá ni Jesúsú é kōto nteé ña ña nté koo ka'an ña. Tsixe'e ña ñā:

—Mastrú, ¿ntē ntú koo vií u vata koo é nī'í ko ntuvi vā'á iñá ko ntii dañu ntūvi? —ka'an ña.

²⁶ Jesuú ne, kaka'an ña:

—¿Nte ntū ó uve na'a lei e xtúví Xuva kō? ¿Nte ntū ó kaka'an, te kuiní o? —ka'an ña.

²⁷ Nantíko kōó mastrú leí san, kaka'an ña:

—“Na kuīnima kó Xuva ko da kanī nima kó, nīi kué'en ini kō, kanī é kadē kuení kō né, na kuīnima kó ta'an ko vata tsī ó kakuinima míi kō kúñu kō” —ka'an ña.

²⁸ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu:

—Vá'ā ó vata ō nantiko koón kaka'an. Te kuān koo viin sá'ā ne, ní'i o ntuvi vā'á iñá o —ka'an ña.

²⁹ Ntá tsi mastrú leí san ne, ntío ña é nada'an ñā kúñu ñā né, tsixe'e ña Jēsuu:

—Ntá tsi ¿xoó ntu é ta'an nti'xe i ko? —ka'an ña.

³⁰ Kidáa ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—Uun ñatī ne, ntī ña ñuú Jerusaleen, kué'en ña ītsi ñuú Jericoo. Ítā nti'xin ña mí ñū'u ña du'ú ne, īdo dú'u ña iñá ña. Nātavá ña un tsi nte dú'nu ñá ne, ē'ní ña ña. Dā náxtūvi íxī ñá ña itsi kān e dóko sā kúvi ña. ³¹ Dā ku e ví'i ne, ítā nti'xin uun dutu itsi san. Īní ña ñatī san ne, dá xio diñi itsi san inteé xio ña, kue'en ña. ³² Kuan tsī o ita ntí'xin uun ña'a ña levita, ñá kaxntii dūtú ne, dā ini ña ña ni'i kui'í i san ne, dá xio diñi itsi san díta ña, kué'en ñá di. ³³ Ntá tsi uun ñatī, ña vé'xi ñuú Samariá ne, divi tsi itsī san ítā nti'xin ña di. Dā ini ña ña ni'i kui'í i sán ne, ntuntā'ví ini ña ña. ³⁴ Kidáa ne, xée ētsin ña mí tuví ña ne, dé cho'o ñá ña mí ni'i kui'í ña. Nakútsi nūu ña asete ni vínu mí ni'i kui'í san ne, kī'ní nuu ña doo. Kidáa né, xntekū ñá ña ata idú ña, dā kue'en ni'i ña ña uun ví'i mí kutuvī ña. Ikan idé ña ña kuenta. ³⁵ Tévāá san ne, ña ñuú Samariá ne, tāvá ña uví diu'ún kuī'xin é kuē'é ña tó'o vī'i sán ne,

kaka'an ñá ni ñā: “Vií kudii nto kuenta ñátí sa'a. Te kuē'e nantí'i ñá iña ntó ne, nta'vi ú tē ntíko kōó u”, ka'an ña. ³⁶ Vi'i a vé ne, ká'ān: ¿Xoó ntu é ntuni i e kúvi ta'an nti'xe ñatí, ña ntúku kuí'i ña du'ú san, te kuinī o? —ka'an Jésuu.

³⁷ Ne, kaka'an mástrú leí san ni Jēsuu:

—Ña ntúnta'ví ini i ña san —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an Jēsuu:

—Kuē'én ne, kuan tsi kōo viín di —ka'an ña.

Dá tuví Jesuu nú vi'í Marta ni María

³⁸ Jesuu ni ña ntiní'i ñā ne, da kue'en dá kue'en ña itsi kán ne, xée ña ūun ñuu. Ikān né, uun ñadí, ñá naní Martí ne, xé'e ña ví'i ña é kutūví Jesuú san.

³⁹ Uun ta'an ña, ñá naní Māriá ne, ítūví etsin ña nú dī'ín Jesuu é kīni ña é kaka'an ña. ⁴⁰ Ntá tsi Martí san ne, dōó kadē kuení ña, tsi dōo iō tsiñu ñā é vii ña. Xée etsin ña mí tuví Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Tō'ó, ¿ñā ntu te káde nto kuenta tsí ta'an kó ne, ñá te kaxnchíi tún ko nu tsiñu ko? Ká'an nto, na xnchii kúdíi tun ko —ka'an ñá ni Jēsuu.

⁴¹ Ntá tsi Jesuú ne, nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—¡Aí, Marta! Dōó kadē kuení o. ¿Nté kuān nte kue'e ntu núu i é kadē kuení o? ⁴² Ntá tsi uun tsi nuu i e dōo nuu á'vi. Mariá ne, é nakaxnúu ña uun nuu i e dōo vá'a é ntē xoxo kuvi naki'i núu i iña ña —ka'an Jēsuu.

11

Dá nañē'e Jēsuu ña ntiní'i ñā nté koo ka'an ntâ'ví ña

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu, kaka'an ntâ'ví ña. Dā kúvi ka'an ntâ'ví ña ne, uun ña'a ña ntini'i ñā ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Tō'ó, nañe'ē ntó nti nté koo ka'an ntâ'ví nti vatā o nañe'e Juaan Bautista ña'a, ña ntini'i ñā — ka'an ña.

² Kaka'an Jésuu ni ña:

—Dā ntáka'an ntâ'ví nto ne, du'va koo ka'an nto: Xuvā ntí, ña tuví e dukún kān,

na kuiko ñu'u ñā'a sán nto.

Na kī'xi ntuvi é kixkadā kú'vē ntó ñuxiví a.

Vata tsī ó de nto e dukún kān ne,

kuān tsi koo vií nto ñuxiví a di.

³ Ta'xī nto é kā'xi nti é vī'a é ūten.

⁴ Kada ka'nu iní nto nī nti kuétsī nti,

vata tsī ó ntáde ka'nu iní nti ni un nti'i tā'an nti, ña tanuu iñá nti.

Ñá ku dā vá'a ntō é kō'xó ntēe nti

é kōto ntee é ña vá'ā sán nti.

Kuan kōo ka'an ntó ni Xuva kō —ka'an Jésuu.

⁵ Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Vií ka o kuéntá ni: Te ūun ntó ió ña dóo vá'a tiin ni'i ntō ne, kí'in nto dava ñūu nú vi'i ña kān, ká'an ntō: “Ña tá'xi kudii nto uni íta nto te nāki'i nteé u,

⁶ Tsí uun ña'a ña dóo vá'a tiin ni'i ú ne, dā ve xee ña nú vi'i kó kān é vē'xí ña itsi kān ne, ña túvī neé kue'en tsi é kuē'e ú ka'xí ña”, koo ka'an nto. ⁷ ¿Vá

kā'an ntú ña tuvi má vi'i kān: “Ñá ku natēku du'xen ntó ko, tsi xi'í ko ne, é kanti'u. E tuví ntāá u ni i'xá ko. Ña kúvi nākuntítsi u é tā'xi u é ntio nto”, koo ka'an ña?

⁸ Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí, kuān té ña ntio ña nakuntítsi ña é kuē'é ña é kaikán ña vá'a tiin ni'i ña ne, kué'e ña vata kaa é kantio ña vata koo é ña natekú du'xen ká ña ña. ⁹ Dukuān é kāká'án u ni

ntō: Kákan ntō ne, ní'i ntō. Nantuku ntō ne, nani'i

ntó di. Te nake'xen ntō xi'í ne, nakaán ña. ¹⁰ Tsí xoo é kaikan ī ne, ní'í i. Xoo é kanantuku ī ne, nani'í í di. Xoo é kanake'xen ī xi'í ne, nakaán ña di.

¹¹ Te ūun nto é uva ī'xá nto ne, tē kaikan i'xá nto tsákā é kā'xí ne, ¿vá kuē'é ntu nto i koo é kā'xi? ¹² O tē kaikan ntívi é kā'xí ne, ¿vá kuē'é ntu nto i tdu'me é kā'xi tí? ¹³ Ntá tsi ntō'o é kini ntáa ntō ne, ini nto é kuē'é nto é vā'á ña i'xá nto. ¿Ñā ntu te dií dií ka ini Xúva kō, ña é tuví e dukún kán, é kuē'é ña un tsi nte Espíritū Sántū san xoo é kaikan i ntá'a ña? —ka'an Jesús.

*Ntáka'an ña tsí e ña vá'ā san kaxntíi Jesuu
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)*

¹⁴ Uun ntuvi ne, kanakuítá Jesuu é ña vá'ā san e dé ñi'í uun ña'a ñatíi. Dā ntíi ne, kūvi náka'an ñā ñi'í san. Koó dā kúdu'va ña'a san. ¹⁵ Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Ñatíi sa'á ne, kanakuitā ñá é ña vá'ā san tsí kaxe'e Belsēbuu, tó'ō e ña vá'ā, é kūvi vií ña nakūnu ña i —ka'an ña.

¹⁶ Iō ñá ne, ncho koto nteé ña ña. Íkan ñā é vií ñá nuu i e dóo ka'nu é vē'xí e dukún kán. ¹⁷ Ntá tsi kutuni Jesús nee e ntádē kuení ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Dā mí'í ká ñuú mi ntánāa núu ña ni tā'an ña ne, kunaá ñuú ña. Tē ntánāa núu mii ña nī ña vi'í ña ne, kīin vi'í ña. ¹⁸ Dukuān né, tē tó'ō e ña vá'ā sán naa ni tā'an í ne, ¿nté ntu koo kuvi vii? Sá'a kakā'án u ni ntō, tsi ntáka'an nto tsí kata'xi Belsebuú san é kūvi vií u nákuíta ú e ña vá'ā san. ¹⁹ Ntá tsi te kuān ó ne, ¿xoó ntu kaxe'e ī é kūvi vií ña'a nto é nakuitā ñá é ña vá'ā san? Dukuān né, mii ñā ntánañē'e ña tsí ña te nuu é ntaā i e ntáka'an ntó ñá ko. ²⁰ Ntá tsi te Xuva ko káta'xi ña é kākuví vií u é kanakuítá u é

ña vá'ā san ne, kani tú'un tsi é xee Xúva kō mí ntoo nto é kadā kú'vē ñá iña nto.

²¹ Te uun ñatíí, ña e dóo ntii iní í ne, dōó iō tu'veé ña é kade ña kuenta ví'i ña ne, ñá te neé kuvi iña ña. ²² Ntá tsi te vē'xí uun ña'a, ña é dií ka ntii iní ka xtúku i é naā ñá ni ñā ne, kuvi víi ña ni ñā. Kidáā ne, nakuido ña un ntí'i káā é kanada'an nūu ña kúñu ña nī é un ntí'i iña ñá, dá kuē'é xio ña é ido ñā san.

²³ Xoo é ña kañé'e i da xe'e kó ne, kaka'an ntée ña ko. Xoo é ña kaxntíi ko é natāká u ne, da dií ka kaeté xaa ña.

*E ña vá'ā é kantiko kōo
(Mt. 12:43-45)*

²⁴ Tē ntíi uun é ña vá'ā nima ñá'a sán ne, kaika ñuu itsí kán, kantukū mí'i kūtuví da'na. Tē ña ni naní'i í ne, kada kuení i: “Ntiko kōó u, nú'ū u nú vi'í kó kán mí kii u”, koo kada kuení i. ²⁵ Te nāxéé ne, nani'í i nima ñátíí san vata kaa uun vi'í mí dóo vá'a ntúntoo, mí dóo vá'ā o ntúva'a. ²⁶ Kidáā ne, kí'in xtúku kínakueka ú'xē ká e ña vá'ā e dií dií ka kini ntáa. Kidáā ne, un ntí'í é ūná san kí'vi é ku'un nima ñátíí san. Kidáā ne, dā dií dií ka natívi ña é vata kaa dí'na —ka'an ña.

Nee iña é dodíni ntí'xe

²⁷ Nii dukuan kākā'an Jésuu sá'ā né, uun ña'a ñadí'í, ña tuví mé'ñū ña'a sán ne, kachu'u ntáa ña:

—¡Nté kui vá'a ñadí'i, ña é nakáku nto, ña é nātsitsí nto! —ka'an ña.

²⁸ Ntá tsi ña ne, kaka'an ña:

—¡Nté kui dóo vá'ā o xoo é kainí i tú'ūn é kākā'an Xúva ko ne, dē ntaa ña! —ka'an Jésuu ni ñá'a san.

*Ña'a, ña é kīni ntáa, ntaíkan ña nuu i e dóo ka'nu
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)*

²⁹ Dā dóo nátaská nuu ña'a san mí tuví Jesuú ne, eni ntu'u ña kākā'an ña:

—Ñā'a, ña ntoo vevii ne, dōo kini ntāa ña. Ntaikān ñā nuu i e dóo ka'nu, ntá tsi ña kué'e Xuva ko ña nuu i san, mii tsi é kué'é ña nuu i é vata o kúvi ní ña ka'án naa Xuva ko, ñā nani Jōnaa. ³⁰ Tsí vata o kúvi Jonaa nuu i iña ña'a, ña intóo ñuu Nínive kidāā ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kuan kōo kuvi ú nuu i iña ñā ntoo i'a veyii. ³¹ Tē xee ntúvī é kōto nteé Xuva ko ñā'a, ne ñā'a ña ne, nakuntítsi reina iña ñuu é tuví nte díñi i kām e dóo ikā ne, tsi'i kuétsi ña ña, tsí reiná san ne, un vá'a tsi ika vē'xí ña é kīni ñā un ntí'ī é íní rei Salamuún san. Koto nto ve, tsí e xee úun ña'a, ña é díi ka ka'nu ña'a é Salāmuun. ³² Ña intóo ñuu Nínive kidāā ne, nakuntāñī ñā tē xee ntúvi é koto nteé Xuva ko ñā'a sán ne, tsi'i kuétsi ña ña ntoo vevii. Tsí ña ñuu Nínive sán ne, nātivi iní ña kuétsi ña dā téku ña tú'ūn é kākā'an Jonaá san. Koto nto, tsí e xée ūun ña'a, ña é díi ka ka'nu ña'a é Jonaa.

*Ñu'u é kāxi'í nuu kúñu kō
(Mt. 5:15; 6:22-23)*

³³ Nté uun xoxo natúun i ñu'u é kutuvī xu'u, nte é kutuvi má ētún san, tsí kuntekū dukun vata koo é naxí'i nuu mí kī'ví ña'a san. ³⁴ Tsí ntuxnuu kó ne, vata kaa ñu'u é kāxi'í nuu kúñu kō kaa. Te vā'á ntuxnuu kó ne, kanīi kúñu ko kāxi'í nuu. Tē ña vá'a ntuxnuu kó ne, kūñú ko ne, kutuví nee. ³⁵ Kuenta tsí viin tsí dā nēe ini o ne, ñú'ū é io iña o ne, kūnee. ³⁶ Te kanīi tsí kúñu o io ñu'u ne, nté un siin ña kākunee ne, kinin un ntí'ī é vā'á ne, vata kaa te ñu'u kaxi'í nuu kúñu o —ka'an Jesús.

*Dā tsi'i kuétsi Jesuu ña faríseu ni mastrú lei
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)*

37 Dā kúvi ka'an Jésuú ne, kāna uun ña'a ña fariseú ña é kíká'xi ña nú vi'i ña kán. Kúkí'ví ña, itúvi ña nú mesa kán ne, 38 dā kúdu'va ña fariseú san dá ini ña tsí ña ni de ntáa Jesuu vátā xkoó ini ña é nta'a ña dī'na dá ka'xí ña. 39 Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña:

—Ntō'ó, ña fariseú ne, ntánakate nto ata vásu ntó ni kō'lo nto, ntá tsi nima ntó ne, nuu tsitu nuū i é kīni kaa e ntáde nto, e ntadú'u nto. 40 ;Nté kui kuān nte túntu ntú nto! ;Vá ña íni ntu nto tsí ña é de kú've ata i kán ne, ña tsi ña é idé kú've ña iní i kán ña? 41 Ntá tsi kué'e nto ña ntá'vi é nuu nima ntó ne, dukuān né, ntuntoo nti'xe kanī kúñu ntō.

42 'Ntá tsi ;ña nta'ví ide ntú nto, ña fariseu! Ntō'ó ne, dōó kuenta ntáde nto ntánakii xio nto uun ta'vi i é ū'xí san iña é un nti'í nuū i xuku cho'lo nto é nakué'e nto nta'a Xuva kō vata tsí o é kaka'an leí san, ntá tsi ña ntáde nto kuenta tá'an nto te vii nto é vā'á ni ña; ntē ña ntákuinima ntó Xuva kō. Sá'ā é kantio é vii ntó da ntánakué'e nto nta'a Xuva kō é kāduku ntée ña.

43 ;Ña nta'ví ide ntú nto, ña fariseu!, tsi nú vi'i mí ntánataká nuu nto ne, dōó ntio nto é kuntōo nto nte nuu i kán ne, dōó ntio nto é kuiko ñu'u ña'a san nto itsi mí ntaíka nto.

44 ;Ña nta'ví ide ntú nto! tsí ntō'ó ne, vata ntáa ña'ñā é ña dītó tuvi má ñu'u kán ntáa nto. Dā nēní tsi ña'a san, ntaído ntíta ña —ka'an Jésuu.

45 Kidáā ne, nantíko kōó uun mastrú leí san, kaka'an ña ni Jésuu:

—Mastru, dá kuān ó kaka'an ntó ni ña tsíkán ne, vata te kaka'an kīni nto nī ntí ña —ka'an ña.

46 Ntá tsi kaka'an Jésuu:

—¡Ñã nta'ví ide ntú nto di, é mastrú lei nto! tsí ntánakuído nto ñã'a san da nte koo é ñã kutíí ká ñã. Ntá tsi ntō'ó ne, nté un siin ñã nchó t̃in nta'a nto.

47 ¡Ñã nta'ví ide ntú nto! tsí vatā o dé ñata ntō, ñã intōo kídaā e é'ní ñã ñã ntáka'án naa Xuva ko ne, kuan tsí ó ntáde nto di e ntáde vá'a nto ñãña ñã. 48 Sá'ā é kata'xi kuenta é kūtuni tsí dad̃i tsi nima ntó ni ñata ntō, ñã intōo kídaā. Divi ñata ntō san é'ní ñã ñã ne, divi ntō ntáde vá'a nto ñãña ñã.

49 Tsí kaka'an Xúva kō, ñã dóo ki'in inī: “Taxnūu ú ñã ka'án naa kó ni pūstrú ko mí ntoo ñã. Iō ñá ne, ka'ní ñã'a san ñã. Iō ñá ne, kada xení ñã'a san ni ñã.” Kuan ō ka'an ñã. 50 Dukuān é vevii ne, Xuva kō ne, ntákan ñá kuenta ñá'a, ñã ntoo vevii, kuenta iña ñiñi e éti un ntíí ntíí ñã ka'án naa Xuva ko, ñã é xi'i un tsi nté da iñi ntu'u ñúxivi sa. 51 É'ní ñã ñã ntáka'án naa Xuva ko nte ntúvi di'na da é'ni ñã Abeé san un tsi da nte rkontúvi da é'ni ñã Zacaria. É'ní ñã ñã má ūkún k̃an mé'ñū nú naa kan ni má vi'i e dóo kuíko san. Dukuān é k̃aka'án u tsí Xuva kō ne, ntákan ñã kuenta iña ñá xi'í san nī ñã é ntoo vevii.

52 ¡Ñã nta'ví ntu nto, mastrú lei!, tsi dóo kutu ni'i nto ntakāá xi'i mí ntákūtú've ñã'a san. Ntē ñã ntakí'vi mii nto, ntē ñã da vá'a nto é k̃í'vi ñã'a, ñã é ntio i é kūtú've i —ka'an Jesús.

53 Dá kakā'an Jesús nuu i sá'ā ne, mastrú lei san nī ñã fariseú san ne, dōo kudiin ñá ni ñã. Eni ntu'u ñã ntánakutsu'un ñã ñã é ñã te da díi nuu i tsixe'e ñã ñã. 54 Iní xu'ū ñá te neé nuū i é k̃uvi xntee ixi ñá ñã kuenta iña tú'un é k̃aka'an ñã.

12

Kanañe'e Jesuu kuénta iña ñã é da miñ rk̃i xaa i kaka'an

¹ Dukuān ne, ñá tē nté kaa nté kaa ña'a náta'ká nuu ña. Uun ito tsi ntaédin nuu ta'an ña. Dā éni ntu'u Jēsuu kaka'an ñá ne, di'na tsi ña ntini'i ñá kaka'an ñá ni ñā:

—Kuenta tsí vií nto ni u'xen iā ña fariseu. Tsi dívi ñā né, da rki xaa ña odo ntáka'an ña, ñá te kan̄ nima ñá ntáka'an ña. ² Tsí ña túvī nee iña é koo xū'ú iña ko é ña nátidito; ntē ña tuví ne nuu i é ntē xoxo kiní i. ³ Dukuān ne, un ntí ntī e ntáka'an nto mí nēé san ne, kūtuni ñá'ā san mí kaxi'í nuu ntuve ngántii san. Nēe é diin diin tsi ntáka'an nto dá kánti'ú xi'i ntó ne, uun ito tsi kachu'u ña, ka'an ña nté rki vi'i kan.

*Xoó ntu é ū'vi nti'xe ko
(Mt. 10:26-31)*

⁴ 'Ntō'o e dóo vá'a tiin ú ni ntō ne, kaka'án u ni ntō é ña ku u'ví nto xoo é ka'ní i kúñu kō. Tsí te kúvī ne, ña túvī nee é kuví vií ka ñá ni kō. ⁵ Ntá tsi kaka'án u ni ntō xoo é díi ka u'ví nto. U'ví ntó ña é kúvi naki'i ntuvi iña nto ne, da katé nuu ña nto dô'vi kan. Dívi ñā é u'vi ntí'xe nto ña.

⁶ ¿Ñā ntu te kadíko ña ū'un láā san é ūvi kúdii diú'un san? Ntá tsi nté uun ti ña kakunáa ini Xúva ko tī. ⁷ Dívi ntō né, un tsi nté idi díki nto ntánté'vi kui kui uun. Dukuān ne, ñá ku u'ví nto. Tsí dívi ntō ne, díi díi ka nuu á'vi nto é vata ntáa láa, kiti é ña te da díi san.

*Xoo é nakíni i Jesuu núu ña'a
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ 'Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí un nti'i ntō xoo é kanakiní i ko nuu ña'a san vevii ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, nakiní u ña nuu ánje Xuva kō kídaā. ⁹ Ntá tsi xoo é kākuka'an nuu i é ká'án i iñá ko nuu ña'a san vevii ne, kuan kōo vií u ni ñā nuu ánje Xuva kō kídaā.

10 'Da xōó ka é ka'an ntée i ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatí veví ne, kuvi kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā. Ntá tsi xoo é ka'an káni i iña Espíritū Sántū ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ni ñā.

11 'Tē kue'en ni'i ña nto vi'i mí nataká nuu ña Israeé ne, ō ki'in ni'i ña nto ntá'a ña kaxntēku kû've sán ne, ō ntá'a ña tsiñu na'nu i ne, ñá ku kadā kuení nto nté koo nantiko koō ntó, nee é kā'an nto. 12 Tsi tē xee úra i é kā'an ntó ne, Espíritū Sántū sán nañē'é ña nto nté koo ka'an nto —ka'an Jéssuu.

Nee e dóo xii kaa iña ñá kuika

13 Uun ñā'a, ña nuu ta'an mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ñá ni Jéssuu:

—Mastru, ká'an nto ni ēní ko, na tā'xi na é kāduku ntée ú iña uvá nti —ka'an ña.

14 Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Xoó ntu kaka'an i é kadā kû've u iña nto, é kē'nté dava ú iña nto? —ka'an ña.

15 Kidáā ne, kaka'an xtúku ña ni ñā'a san:

—Kuenta tsí vii nto tē ña kuné'ū iní nto é ió iña ta'an nto. Tsi ña te nee é ió iña ko é kade i é vā'á koo kuntoo o ñūxivi sa —ka'an Jéssuu.

16 Kidáā né, ntaa ña ni ñā uun nuu i:

—Uun ñatíi, ña dóo kuikā né, dōo vá'a kúví é tātá ña. 17 Kidáā né, dōo dé kuení ña, kaka'an ña: “¿Nee ntu vii ú ve? Tsi ña túvī ka mí'ī natsoo va'á u é tātá ko”, ka'an ña. 18 Dā dé kuení ña, kaka'an ña: “É iní u nee vii ú ve. Nakūn ú a vi'i atā sán ne, dá xntītsí u uun é díí ka ka'nu ka. Ikan nātsu'un vá'a nti'i u é tātá ko ni un nti'ī é ió iñá ko. 19 Kidáā ne, ká'an mií ú ni nīmá ko: Nima míi ko, divīn ne, ñá tē nté kaa iña o é ntoo vá'a ve. Kutuvín da'nán ve. Ka'xín ne, ko'on; na nākunuu dīnī nima o.” Kuan kōo ka'an ña. 20 Ntá tsi Xuva ko ne, kaka'an ña: “¿Nté kuān nte túntun ntun! tsí niñú ve kuvin. Iña o é ntoo vá'a ne,

¿xōo ntú iña i kuvi?”, ka'an ña. ²¹ Dukuan ō ntákuvi ña'a, ña e ntátsoo vá'a dokuika iña mii i, ntá tsi dóo nta'vi ñá nuu Xuva ko —ka'an Jéssuu.

Kade Xuva ko kuēnta í'xá ña
(Mt. 6:25-34)

²² Kaka'an Jéssuu ní ña ntini'i ñā:

—Sá'a kā'án u ni ntō: Nā ku dē kuení nto nee é kā'xi nto; ntē ña ku de kueni nto nee é ku'un kutāvi nto. ²³ Tsí ntuvi iña kó ne, díi ka nuu á'vi é vāta kaa é kā'xi o. Díi ka nuu á'vi kúñu kō é vāta kaa dóo é ku'un ō. ²⁴ Koto nto nté o de rkáka san; Nā katā'xi ti é tātá, ntē ña katá'vi ti, ntē ña tuvi mí'i ntánatsoo vá'a ti iña tí di. Ntá tsi Xuva kō ne, kaxé'e ña é kā'xi ti. Ntō'ó ne, ¿ñā ntu te díi díi ka nuu á'vi nto é vāta ntāa láa san? ²⁵ Nté uun ña'a nto ña kuvi vii nto é kuē'nu ka kúñu nto, nté un síin ka, kuān te dóo kadā kuení nto. ²⁶ Tē ña kuvi vii nto nte un síin sá'a ne, ¿nté kui ntādē kuení ntu nto tuku nuu i?

²⁷ Kóto nto nté o ntaé'nu láa san, é ntē ña ntáde tsiñu ne, ntē ña ntánakuido xu've. Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí rei Salamuún ne, kuān te dóo va'a kue'en dóo ñá ne, ñá tē nté sa vá'a ito ña é vata ntāa láa san. ²⁸ Te Xuva ko kāxé'e ña e dóo vá'a ito ku'u é kaa má kū'ú kán vevii ne, tevāá ne, tutun kuvi ne, ¿ñā ntu te díi ka kue'e kuenta víi ña nto nēe é ku'un nto, ntō'ó é ña ntákuinti'xe nto? ²⁹ Dukuan ne, ñā ku nantí'i nto iní nto é ntuku ntō é kā'xi nto. ³⁰ Tsí ña'a, ña é ña iní Xúva kō né, dōo ntaítsu'un ña iña é un ntí'i nuū i sá'a. Ntá tsi d'vi ntō né, ió uun Xuva ntō, ña é Iní nee é ntátaan núu nto. ³¹ Ntukū nuu iní nto nēe e vá'a é vii nto é ntio Xuva ko ne, ní'i ntō é un ntí'i nuū i sá'a.

Natsoo vá'a o é nuu á'vi iña ko e dukún kán
(Mt. 6:19-21)

³² Nǎ ku u'vī ntó, a le'ntu míi ko. Nǎ tē nté sa titín nto, ntá tsi Xuva kō ne, iō ñá dodíni é tā'xi ña nto é vā'á iña ña. ³³ Nadiko ntō é ió iña nto ne, dá kuē'é nto ña ntáaan núu i san. Kuan kōo kavá'a nto itín nto é ña kakuátā é kuntōo vǎ'a iña ntó e dukún kan ntii dañu ntūvi. Tsi íkǎn ne, ña kakí'vi ña du'u, ntē ña kadúku tí iña ko. ³⁴ Mí'i ntōo é nuu á'vi iña ntó ne, ikan kuntōo nima ntó di.

Kantio é kōo tú'vē ko

³⁵ Na kōo tú've nto du'nu nto ni ñū'u é nātuún nto. ³⁶ Vií nto vata tsī o dé ña ntáde tsiñu, ña ntántétu tó'o i, ñā é ñe'e mi tánta'a ña'a. Tē náxee ñá ne, kanake'xen ñā xí'í ne, ura tsí i nakaan. ³⁷ Nté kui dīni tó'ō ña ntáde tsiñu san e ntántító ña te naxéé ña. Nuú é ntaā i é kāká'án u ni ntō tsí divi tsí tó'o ñā ne, nákuntéé ña donúu ñā ne, da ká'an ñā tsí na kuntōo ña ntáde tsiñu san nú mesa ñá ne, mii to'o ñā tsu'un ko'o ña é kǎ'xí ña. ³⁸ Nté kui vǎ'a ña ntáde tsiñu san, tsí kuān te davá ñūú ne, ō e ve'xi túvi ne, ntántító ña tē nées tó'o ñā. ³⁹ Na kūtuni nto sǎ'ā. Tē dí ini tó'ō vi'i san neé ura ki'xi ñá du'ú san ne, koo tú've ña kuntētú ña. Nǎ kuē'é ña itsi é kǎ'ví ña du'ú san má vi'i ñā é ki'i dú'u ña iña ña. ⁴⁰ Kuan divi ntō dí ne, na kōo tú've nto, tsí dā nées inī nto ntuvi dá ña ntántétu nto xee ña vexkúvi ñatī —ka'an Jéssuu.

Ña ntáde tsiñu vā'á nī ña ntáde tsiñu, ña é ña vǎ'ā (Mt. 24:45-51)

⁴¹ Pedrú ne, katsixe'e ñā:

—Tō'ó, ¿vǎ kantáa ntu nto nuu i sǎ'a é da mii tsi iña mii ntí ne, ō iña un ntí ntí ña'a san? —ka'an ña.

⁴² Kaka'an Tó'o kō:

—¿Xoó ntu é ña ntáde tsiñu odo nūu, ña é díi ka vǎ'a, ña é díi ka kade ntaa, ña é kāká'an tó'o ī é kodo nūu ñá iña ñá ntoo nú vi'i ñā é kuē'é ña é kǎ'xí

ña te xee úra i? ⁴³ ¡Nté kui vá'a ña ntáde tsiñu, ña kade ntaá san! Tē náxee tó'o ñā ne, é un nti'i kāde ntaa ñá vatā o uvé tsiñu ña. ⁴⁴ Nuú é ntāa ntí'xe i é kākā'án u tsi tó'o ña ne, xtuvī ñá ña é kuēnta víi ña é un nti'ī é īo iña ña. ⁴⁵ Ntá tsi te ña ntáde tsiñu san kade kuení ña tsí kukuí ka dá náxee tó'o ñā ne, kani ntu'u ña kadā xení ña ni ña ntáde tsiñu ni'i ña, te tii, te ñadī'í ne, kani ntu'u ñā é kō'o ña, é kā'xí ña, é kada ki'vi ñā. ⁴⁶ Kidāā ne, da nēe inī tsí ña naxee tó'o ñā ntuvi dá ña kantétu ña, tsí ña ini ña neé ura naxée ña. Kidāā ne, naki'i ña tsiñu ñā ne, natee xío ña ña é kī'in ñá ni ñā'a, ña é ña ini de ntāa san.

⁴⁷ 'Ña ntáde tsiñu, ña é iní nēe e ntío tó'o ī ntá tsi ña te īo tu've ña, ntē ña ni de ntāa ña é kākā'an tó'o ñā né, dōo naká'xi va'a tó'o ña ñā. ⁴⁸ Ntá tsi ña ntáde tsiñu, ña e ñā ini nee e ntío tó'o ī ntá tsi idé ña nee iña e ñā ini ña ne, ní'i ñā é ntō'o ña di, ntá tsi ña dōo nee. Tsí xoo é dií ka kue'e ní'i i ne, dií ka kue'e kantio é kue'é ña ña nguī san. Xoo é dií ka kue'e ntada ña kuēnta ntá'a i ne, dií ka kue'e kantio é kada ntaa ña.

*Kīi nteé xio ta'an ña'a san kuenta iña Jesús
(Mt. 10:34-36)*

⁴⁹ 'Vé'xī u e nteé ñu'u ú ñuxiví sa. ¡Dōo ntio kó tē dí kai'xi vevíi! ⁵⁰ Īo úun nuu i e dōo nto'o kó rkontúví ne, un vá'a tsi kantí'i iní ko un tsi da nte inú kava. ⁵¹ ¿Vá vē'xí ntu ú vata koo é kuntoo vá'a ña'a san ñuxiví sa, te kuinī nto? ¡Ña'a ní san! tsí ve'xí u é kii nteé xio ta'an ña'a san kuenta iña ko. ⁵² Tsí un tsi nte vevíi ne, kii nteé xio ta'an ña'a. U'un ñá'a san uun tsi vi'i ntoo ña. Unī ñá'a ña naa núu ña nī ña uvi ñá'a sán ne, ña uvi ña'a sán ne, naa núu ña nī ña unī ñá'a san. ⁵³ Uva ī ne, naa núu ña ni i'xā ña. I'xá ña ne, naa núu ña ni uva ñā. Di'i ñā ne, naa núu ña nī dióko ñā. Diōkó ña ne, naa núu ña

ni di'i ñā. Ñúntí ña ne, naa núu ña nī énu ñā. Ēnú ña ne, naa núu ña nī ñúntí ña —ka'an Jéssuu.

Nuu i nté koo kuvi ntuvi sa'a
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Kaka'an Jéssuu ní ña'a san:

—Tē íni nto tsí ñu'u vikó san xe'e i kán ne, ura tsi ntáka'an nto é k̄in davi. Kuan kōo kuvi nti'xe. ⁵⁵ Dá kaĩnu tatsin xe'e i kán ne, ntáka'an nto é v̄e'xí ntuvi ka'ni. Kuan kōo kuvi nti'xe. ⁵⁶ Nto'ó ne, da mii tsí rki xaa nto nteku é ntáka'an nto. Nto'ó e dóo íni nto é ká'an nto nté koo kúvi e dukún kan ni ñúxívi a ne, ¿nté kuí ña ntáñe'e dikí ntu nto núu i é kata'xi Xuva kō nté koo kuvi ntuvi é ntoo o vevii?

Koón ntiin é ntūvá'an nī ña ntaínchu'vi o
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Nté kuí ña káde kú'ven m̄in nee é v̄a'a iña nto? ⁵⁸ Tē xoó ña'a k̄in ní'i ña o nta'a ña tsíñu i é tsi'i kuétsi i ō ne, koón ntiin n̄atiin vá'an ni ña itsi kán vata koo é ña k̄in ní'i ña o nta'a ña tsíñu i san. Tsi té ña tsíñu i san ntada ña o kuénta ntá'a sntadún san ne, xnuu kutu ña ō viutun. ⁵⁹ Kaka'an u ni ō tsí ña ntiin viútun san un tsi da nte ntá'vin nti'in é kakan ña —ka'an Jéssuu ni ña.

13

Kantio é nadama ō nima ko

¹ Ntuvia tsikán ne, iō ñá san ne, kué'en ñā mí tuví Jesuú ne, ntaa ña ni ñā tsí Pilatú san ne, ē'ní ña ña ñati, ña ñuú Galileá ne, da nádaká ña niñi ña ni niñi kiti san é kué'é ña doméni iña Xuva ko.

² Jesuú ne, kaka'an ña:

—¿Vá dií ka ntu iō kuetsí ña kuān o kúvi san é vata ntáa ña ñuú ña, te kuinī nto, é kuān o ntó'o ña?

³ Ka'án u tsí ña'a. Ntá tsi divi nto, tē ña nadáma nto

nima ntó ne, un nti'i ntō kuví nto di. ⁴ Un nti'i ña xe'un uni ñá'a san xi'i ñá da núu vi'i dūkun é nani Silūeé ne, ¿díi ka ntu iō kuetsí ña é vata ntáa ña é ĩntóo ñuú Jerusaleén, te kuinī nto? ⁵ Ka'án u tsí ña'a. Ntá tsi ðivi nto, tē ña nadáma nto nima ntó ne, kuví nti'i ntō di —ka'an ña.

Kuenta iña utun é ña kakíi kitíi

⁶ Kidáa ne, kantáa Jesuu núu i sá'a:

—Uun ñatíi ne, í'xi ña uun utun ígu ñu'u ña. Kué'en ña kūkoto ntódo ña te kākii kitíi ígū sán ne, nté uun tí ña kākii tí. ⁷ Kidáa ne, kaka'an ñá nī ña kade kuenta útun san: “Koto nto tsi é uni kuíá é kaki'xi da tā'án u ne, nté uun ígu sán vata ní'i ko tí. Nak̄in nto utun tí vata koo é ntūníné ñu'u san, tsi é ntaā i é ntitsi”, ka'an ña. ⁸ Ntá tsi ña kade kuenta útun sán ne, kaka'an ña: “Na kūntitsi mií ka uun kuiá, ñi dukuan naxtívitá u nte'u nú ditsín i ne, dá tsōo ú cho'o é kué'nu vá'a. ⁹ Te kīi kitíi i kidáa ne, vá'a ō. Tē ña'á ne, dá nak̄in nto”, ka'an ña. —Kuan ō ntáa Jesuu nuu i sá'a.

Dā ntavá'a Jesuu úun ña di'i, ña kúti'i

¹⁰ Uun ntuvi dá iō dá'nā ne, kanañē'e Jesuu ñá'a san nú vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. ¹¹ Ikān tuví uun ña ði'i, e xé'un uni kuíá é nchokuví ña. Tsí uun é ña vá'ā san dé tí'i ña. Ña ni kúvi ntuntāa ña nté un sín. ¹² Dā íni Jesuu ñá ne, kāna ña ña, kaka'an ñá ni ña:

—É ntuvá'an kui'i o vé —ka'an Jesús ni ña.

¹³ Kidáa ne, xntee tá'an Jesuu ntá'a ña ñad̄i'í san. Ura tsí i ntuvá'a ña ne, dā éni ntu'u ña kākā'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. ¹⁴ Ntá tsi tó'ō vi'i mí ntánataká nuu ña ne, dōo kúdiin ña tsí ntavá'a Jesuu ñá'a san ntuvi dá iō dá'na ne, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—Íñu ntuvi iō é kada tsiñu ō né, ðivi tsi ntūvi é kūvi ki'xi nto dá kuchō'o nto; ñá te ntūvi dá iō dá'na san ki'xi nto —ka'an ña.

¹⁵ Kidáā ne, kaka'an Jéssu:

—Ntō'ó ne, da miī rki xaa nto nteku e ntáka'an nto. ¿Ñā ntu ntánantuté nto duntiki nto ni búru nto é kī'in ti kiko'ó ti ntute ntuvi dá iō dá'na san?

¹⁶ Tsí ña ðī'í sa'á ne, tatá vi'i Abraan ña, ntá tsi é kūvi xe'un uni kuía e nteé kimi ña kuī'i sá'a é xē'é é ña vá'ā san ña. ¿Vá ñā ntu kuvi nakuitá u kui'i ña ntuvi dá iō dá'na? —ka'an Jéssu.

¹⁷ Dá ká'an Jéssu sá'ā ne, un ntí'i ñā ntaínchu'vi ña kúka'an nuu ña é kuān ó kaka'an Jéssu ni ña. Ntá tsi ña'a sán ne, dōó diní ña e dōo ka'nu nuu i é idé Jéssu.

Kuenta iña tsikān kuli
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Kidáā ne, kaka'an Jéssu:

—¿Nté ō ntu mí kadē kû'vé Xuva kō? ¿Nee iñá ntu é kuvi ntada dadii o? ¹⁹ Vata kaa kudii uun tsikān kuli é kuetsi ku'e'en e kaí'xi uun ñatīi má iña ñá kān ne, kēne un tsi da nte kúvi utun. Kuka'nu ne, un tsi nte láa, kiti ntaíko, de vá'a ti taka tí nta'a i —ka'an ña.

Kuenta iña ú'xen iā
(Mt. 13:33)

²⁰ Ntá tsi kaka'an Jéssuú ði:

—¿Nee iñá ntu ntada dadii ú vata kaa mí kadē kû'vé Xuva kō? ²¹ Tsi mí kadē kû'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ti'nti ú'xen iā e kí'i uun ñadī'í san ne, dā nadaka ña u'xen san ni uni xkú've utsi trigu un tsi da nte náneñu vá'a ú'xen san —ka'an Jéssu.

Xi'i mí ña ni'i
(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Jesuú ne, ítā ntí'xin ña ñuú na'nu ni ñuú kuetsi, kanakuā'a ña ña'a san mí ítā ntí'xin ña. ²³ Uun ña'a ñá ne, kēne ña, kaka'an ña:

—Mastru, ¿ña titín ntu ña'a san, ña é kanakáku? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

Jesuú ne, kaka'an ña:

²⁴ —Koó ntii nto kūkí'vi nto xi'i mí ña ní'í san. Tsí kaka'án u ni ntō tsí ña te da díi ña'a ncho kí'ví ña, ntá tsi ña ní'í ña é kī'ví ña. ²⁵ Dā nākādí Tó'o vī'i san xi'i ñá ne, ntō'o é ñu'u mii nto kí'i kán né, nake'xen ntō xi'í san, ká'an ntō: “Nakaán nto xi'i nto, na kī'ví ntí”, koo ka'an nto. Ntá tsi ðivi ñā ne, ká'an ña: “Ntō'ó ne, ntē ñá íní u mí vē'xí nto”, koo ka'an ña. ²⁶ Kidáā ne, kani ntu'u nto kā'an nto: “Ntí'í ne, ē'xí dadíi ntí ni ntō; xī'i dadíi ntí ni ntō ði. Tsí nakuā'a nto ña'a san itsi ñuú mii ntí”, koo ka'an nto. ²⁷ Ntá tsi nantiko kōo ñá, ka'an ña: “É kākā'án u tsi ñá íní u nto. Kii nteé xio nto ko, tsí un ntí'í ntō ntáde nto é kīni kaa.” Kuan kōo ka'an ña. ²⁸ Ikān ne, kueku nto ne, naka'xí ka'ñī nto nú'u nto tē íní nto Abraan ni Ísaa ni Jácoó, ni ūn ntí'í ntí'í ña ka'án naa Xuva ko tsí ntoo ña mí kadē kū've Xuva kō. Ntá tsi nto'ó ne, é ñu'u mii ntō kí'i kán. ²⁹ Xée ñā'a, ñá vē'xí dā mí'í ká ðíñi ñuxiví sa, kixkúntōo ña, ka'xí dadíi ña ni Xuva kō mí kadē kú've ña. ³⁰ Kini nto tsi kidáa ne, ío ña'a veví ne, dōo na'nu ña'a ña í'a ñuxiví sa, ntá tsi ña na'nu ñá'a ká ña nta'a Xuva kō. Ío ñá'a é ña te na'nu ñá'a ña í'a ne, ðivi ñā e dōo na'nu ña'a ña nta'a Xuva kō —ka'an Jēsuu.

Ēku nteé Jesuu ñuú Jerusaleen
(Mt. 23:37-39)

³¹ Ntuvia tsikán ne, xéé ña fariseu, kaká'an ña ni Jēsuu:

—Ntaka nto i'a, tsí Heródē sán ne, ncho ka'ní ña nto —ka'an ña.

³² Ntá tsi ña ña ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntó ne, ka'an nto ni ñukuíi tsikan tsí vevíi ni ütén ne, nakuíta ká u é ña vá'ā san ne, ntavá'a ká u ña nchokuví san ña. Ídá ne, ntíi tsiñu ko. ³³ Ntá tsi kantio é kī'ín ka ú itsi kán vevíi ni ütén ni ídá ña. Tsí ña kúvī é kúvī ña ka'án naa Xuva ko tē ña te ñuú Jerusaleén kuví ña. Kuan kōo ka'an ntó ni nā —ka'an Jéssu—.

³⁴ ¡Dōo u'vi kakúvi ko kuenta iña nto, ña ñuú Jerusaleen! ¡Tsi ntaé'ní nto ña e ntáka'an tú'un Xuva kō ne, ntáxe'e xuu nto ña é taxnuu Xuva ko kuēnta iña nto! ¡Ñá tē nté kaa ki'in itō ncho nataká nuu ú i'xá nto vatā ó de tsú'ūn san é kánataká nuu ti i'xá ti má nti'xin ti, ntá tsi ña ni ntío nto! ³⁵ Koto ntó tsí xtuví mii Xuva ko vi'i nto ve. Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsi nté uun ito ká ña kīni ntó ko un tsi da nté tē xee ntúvi é ká'an nto: “¡Nté kui vá'a ó é vē'xi ña vé'xi kuenta iña Xuva ko!”, koo ka'an nto —ka'an Jéssu.

14

Dā ntavá'a Jesuu úun ñatī, ña é katsitu kuñu

¹ Uun ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en Jéssu, kúka'xí ña nú vi'i ña odo nūu iña ñá fariseu. Ntaíto xū'ú ña nguú san nté koo vii Jesuu. ² Ikān tuví nuu Jéssu úun ñatī, ñá katsitu kuñu. ³ Jesuú ne, tsixe'e ñá mastrú leí san nī ña fariseú san, kaka'an ñá ni ña:

—¿Vá kúvi ntu ntavá'a ú ña nchokuví san ntuvi dá iō dá'na, o ña kúvi ntu? —ka'an ña.

⁴ Ña'a sán ne, diin diin sá kantóo ña. Kidáa ne, kī'i Jesuu ñá nchokuví san ne, dā ntavá'a ña ña, dā

nátaxnūu ña ña é na nū'u ña. ⁵ Kaka'an ñá nī ña fariseú san:

—¿Vá iō ntú nto te ī'xá nto o te dūntiki nto kó'xo nuu ti ini pusu kán ne, vá ña natavá ntu nto ti, kuān te ntuvi dá iō dá'na? —ka'an ña.

⁶ Ña ni kúvi nantiko kōo kue'en tsí ña é kākā'an Jésuu ni ña.

Núu i ñña ña kakana ña mí kātánta'a ña'a

⁷ Dā ini Jesuu tsí ña'a, ña xee vi'i viko sán ne, ntánakaxnúu ña mí'ī e dóo vá'ā o é kuntōo ña nú mesá san ne, kaka'an Jésuu ni ña núu i sá'a:

⁸ —Tē xoó kakana i é kī'in ntó viko mí kātánta'a ña'a sán ne, tē xee ntó ne, ñá kū xkutúvi ntó nte nuu i kan, tsí te kī'xi tuku ña'a, ña é díi ka ka'nu ña'a é ñivi ntó ne, ⁹ kidáā ne, xéē ña é kána ña nto ntuvi ntó ne, ká'an ña ni ntó: “Xio kudii kutuví nto, tsí ña sāl'á ne, kutuvī ñá i'a”, koo ka'an ñá ni ntó. Kidáā ne, kuka'an nuu nto nakuntísi nto, kikutúvi nto un tsi nte ata i kan. ¹⁰ Ntá tsi tē xee nto mí kākana ña nto é kika'xi nto ne, kūkutúvi nto un tsi nte ata i kan. Kidáā ne, tē xee ña e kána nto sán ne, ká'an ña: “Kuítā nti'xin nto nte nuu i san”, koo ka'an ña. Kidáā ne, kuiko ñu'u ña ntántoo nú mesá san nto. ¹¹ Tsí xoo é kade ka'nu mii ī kúñu ī ne, tē kúvi ne, ní'i ña doka'an; ntá tsi xoo é dutsi i veví ne, rkontúvi ne, díi ka kuka'nu ña'a ña —ka'an Jésuu.

¹² Kaka'an xtúku ña ni ñatí, ña e kána ña:

—Dá kade vá'a nto é ká'xí ña'a nú vi'i nto kán ne, ña ku kána nto ña e dóo vá'a tiin ni'i ntó, nté ēní nto, nté ñavi'i nto, nté ñā kuika, ña ntoo etsin nú vi'i ntó. Tsí ñivi ñā né, kána ña nto ñi é kika'xi nto nú vi'i ña kán né, kuan kōo ntúdadii ña ni ntó. ¹³ Ntá tsi da ntáde nto viko ne, kana nto ña ntā'ví san, nī ña e dúkuan ntā'ví da káku, nī ña natáin i san, ni ña kuáá san ñi. ¹⁴ Kidáā ne, dōo diní nto. Tsí ñivi ñā ne, ña

kúvi ntudadii ña ni ntō. Ntá tsi divi ntō ne, ní'i nto é vā'á iña nto ntuvi te ntóto ña'a, ña é ĩde é vā'á ñuxiví sa —ka'an Jéssuu.

Núu i iña viko ká'nu é ēdé uun ñatī
(Mt. 22:1-10)

¹⁵ Dā téku ña sá'ā ne, uun ña é tuví nu mesa kán ne, kaka'an ñá ni Jēssuu:

—¡Nté kui vá'a o xoo e kae'xí dadii i mí kadē kú've Xuva kō! —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Uun ñatī ne, dōo ka'nu viko idé ña. Nā tē nté kaa ña'a san kána ña é kíká'xi ña. ¹⁷ Dā xeé ura i é ká'xí ña ne, taxnūu ña ña kade tsiñu iña ña é kūkoto ñá ña'a san: “Kue'ēn ntó ve, tsi é iō tu've ntí'i”, ka'an ña. ¹⁸ Ntá tsi un ntíi ntī ñá ne, éni ntu'u ñā ntáka'an ña nté kui ña ni kuvi kí'in ña. Nā é kuvi ūun sán ne, kaka'an ña: “Ñu'u da ve ñíí ú ne, kantio é kí'in u kikoto ntódo u. Vii nto da xē'e, kada ka'nú ini nto nī ko tsí ña kúvi kí'in ú ve”, ka'an ña.

¹⁹ Tuku ña'a ne, kaka'an ña: “Dā ve ñíí ú u'un ná'a dūntiki ne, kantio é kikoto ntée ú ti tē va'á ti. Vii nto da xē'e, kada ka'nú ini nto nī ko”, ka'an ña.

²⁰ Nā uun ká xtuku sán ne, kaka'an ña: “Xu'ú ne, dā ve kúvi tánta'a ú ne, dukuān ne, ña kúvi kí'in u”, ka'an ña. ²¹ Dā náxee ña táxnūu ñá ne, kantaa ntíi ña nī tó'o ñā nee iña é kāka'an ñá mí ñe'e ña. Kidāā né, kūdiin tó'o ñā ne, kaka'an ñá nī ña kade tsiñu iña ña: “Ku'e'en náne'en nú ā'ví kan ni itsi ka'nu kán, ni da kanī má ñūú san, dá kuntēkan ña nta'ví san, kixni'in ña i'a, ni ñā dúkuan ntā'ví da káku, ni ña kuāá san, ni ñā natīn sán di”, ka'an ña. ²² Dā ku e ví'i ne, náxee ña táxnūu ña, kaka'an ñá nī tó'o ñā: “É de ntāa u é kāka'an nto, ntá tsi dōo kaniné ka”, ka'an ña. ²³ Kidāā ne, kaka'an tó'o ña ni ñā:

“Kuē'en ítsi na'nu kan ne, kuē'én un tsi nte nu ráxa kán, ká'an ni da xóo ka ña'a, kuétsī é viin ñá na kī'xi ñá vata koo é na tsītu ña ma ví'i ko. ²⁴ Tsí kaka'án u ni ntō tsi nté uun ña'a, ña kana dí'na ú ne, ñá nī'i kué'en tsi ña é ká'xí ña”, ka'an tó'o ñā —ka'an Jéssu.

*Nuu i é ntii tū'un é kuntikin ó Cristu
(Mt. 10:37-38)*

²⁵ Ñá tē nté kaa ña'a ntántikin ñá Jéssu. Jesuú ne, xkokōo ñá ata ña, kaka'an ñá ni ñā'a san:

²⁶ —Tē xoó ña'a ki'xi ña é ncho kuntikin ñá ko ne, ña kúvi vii ñá tē ñá díi ka kue'e ntío ña ko é vata kaa ntío ña uva ña ni dí'i ñā, ni ñadi'ñá ni í'xá ña, ni enī ñá ni tā'an ñá, nī kúñu mii ñā dí. ²⁷ Tsí ña kúvi vii ñá tē ña ntío ña nākunáa ña kúñu ñā é kuntikin ñá ko. ²⁸ Te iō ntó ne, ntio nto é xntitsī ntó vi'i ka'nu ne, ¿vá ña ntu te dí'na kutuví nto kadā kuení nto nté kaa nantí'i nto, te xēe tá'an ntu diu'un nto é kuvi kuntitsi? ²⁹ Tē ñá ne, xtuvī ntó etí vi'i sán ne, é ntaā i kutuvi dava. Un ntíi ntíi ña kainí ne, kani ntu'u ña ka'an kíni ña iña nto: ³⁰ “Ñatíi sa'á ne, eni ntu'u ña kāde vá'a ña vi'i ña ne, ntē ña ni kuvi víi ña nantí'i ñá”, koo ka'an ña. ³¹ Ó te uun reí san ncho víi ña du'xen ni tūku reí ne, ¿vá ña ntu te dí'na kutuví ña kadā kuení ña te xēe tá'an u'xi míil sntadun ña é kōó ntii ña vii ñá du'xen ni tūku reí, ñá ió ōko míil sntadun i? ³² Tē íni ña tsí ña kuvi víi ña ne, taxnūu ña tú'ūn nta'a tuku reí san dá tuvi íka ká ña é kākan ña e nté koo kuntōo vá'a ña ni ñā. ³³ Dukuān né, te xóo ña'a, ña é ña xtuví mii i ūn ntí'i iña í ne, ña kúvi kuntikin ñá ko —ka'an Jéssu.

*Dā ña véñi ka ñi san
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)*

³⁴ Kaka'an xtúku Jéssu nuu i sá'a dí:

—Ñĩĩ sán ne, dōo va'a. Ntá tsi tē kúnaa díko i ne, ¿nté ntu koo ntuveñĩĩ ka xtúku? ³⁵ Nǎ vādá mi kainuu á'vi ká i; da miĩ sa é nakuĩta o. Xoo é kátekú i ne, na kĩni i —ka'an Jéssuu ni ñá'a san.

15

Kuenta iña á le'ntu, kitĩ kúnaa (Mt. 18:10-14)

¹ Un ntĩĩ ntĩĩ ña ntaído diu'un xōo iña ñuú Roma ni túku ña'a, ña é iō kuetsí i ne, xée ētsin ña mí tuví Jéssuu é kĩni ña é kākā'an ña. ² Dukuān ne, ña fariseú san nĩ mastrú leí san ne, ntáka'an kĩni ña iña Jéssuu, kaká'an ña:

—Ñatĩ sa'á ne, ntaĩka dadĩĩ ña nĩ ña é iō kuetsí i ne, ntaé'xí dadĩĩ ña ni ñā di —ka'an ña.

³ Kidāā ne, kantaa Jéssuu kuénta iña i sá'a:

⁴ —¿Xoó ña'a ntu nto, te iō uun sientu lé'ntu ntó, tē kunaá ti uun ti ne, ñā ntu te tsoo míi nto kitĩ kĩmi díko xe'un kĩmí san, dá kĩ'in nto, kínantúku nto kĩti kúnaá san da nte ko é nani'i nto ti? ⁵ Tē nání'i ntó ti ne, nakuntéku dokó nto ti ne, dōo díní nto di. ⁶ Tē náxee nto nú vi'i nto kǎn ne, kana nto ña vǎ'a tiin ni'i nto nĩ ña nú vi'i ntō ne, ká'an ntō: “Na nākunuu díní nima ntó nĩ ko, tsí e nání'í ko á le'ntú ko, kitĩ kúnaa”, koo ka'an nto. ⁷ Dukuān ne, ká'ān ú ni ntō tsí dií ka iō dodíní e dukún kǎn te uun ñā'a, ñá iō kuetsí i, natĩvi iní ña kuétsi ñā, é vāta kaa ña kĩmi díko xe'un kĩmi ñá'a san, ña é vā'a, ña é ña tuví kuétsi i nuu Xuva ko —ka'an Jéssuu—.

Kuenta iña ñādĩĩ, ña nání'í diu'un i

⁸ Uun ñādĩĩ ne, iō u'xi diu'un kui'xín iña ña. Tē kúnaa úun ne, ¿vǎ ñā ntu natúun ña ñu'u ña ne, dá ne'xín ñá da kanĩĩ má vi'i ña kǎn? Kukuĩĩ kudu'va tsi nantuku ñā da nte ko é nani'i ña. ⁹ Tē nání'í

ñá ne, nataká nuu ntí'i ña ni ñadī'i, ña vá'a tiin ni'i ña, nī ña ntoo etsin nú vi'i ña kán, ká'an ñā: “Nā nakunuu dīni nima ntó nī kó, tsi é nāni'í ko diu'un ko e kúnaa”, koo ka'an ña. ¹⁰ Kaka'án u ni ntō tsí dukuān dīni ánje Xuva ko kuēnta iña ñá iō kuetsí i tē nátivi iní ña kuétsi ñā —ka'an Jésuu.

Kuenta iña i'xa é kūkáka ntava túku ñuu

¹¹ Kaka'an Jésuú san di:

—Uun ñatīi ne, ió uvi i'xá ña. ¹² Na dutsī sán ne, kaka'an ná ni uva nā: “Ūvá, ta'xi nto iña nto é kāduku ntée u”, ka'an na. Kidáa ne, ē'nté dava ña é tātá ña é duku ntée na. ¹³ Ntē vata kutítin ntuvi ne, i'xá ña, na dutsī sán ne, nātsu'un vá'a ntí'i na iña ná ne, dá kuē'en ná tuku ñuú mí doto tsi nánti'i lúku na diu'un na. Īde na un ntíi ntīi núu i é kīni kaa vata ka'án iní míi nā. ¹⁴ Ntá tsi dā ntí'i kuē'en diu'un ná ne, xée ntūvi da dóo kutama da kanīi ñūu tsikán ne, iñi ntú'ū kúnaa nteē na é kā'xí na. ¹⁵ Kidáa ne, kuē'en nā, kuntúku na tsiñu ni uun ñatīi, ña ñuú tsikán ne, taxnūu ña ná rantsu ña é kī'in na, kikuenta víi na kutsin ña. ¹⁶ Ntío na é kā'xí na é kae'xí kutsin san da nte ko é nta'a na ne, ntá tsi xoxo ni xé'e ī é kā'xí na. ¹⁷ Kidáa né, dē kuení mii na, kaka'an na: “jNté ntu kaa dii ña ntáde tsiñu iō ñá nú vi'i uvā kó kán é iō é ntaé'xí ña ne, ntē dúkuan kāntóo ka. Xu'ú ne, kaxi'í u dóko i'a! ¹⁸ Á te nū'ú u mí tuví uvā kó kán ne, ká'án ú ni ñā: Ūva, é ntuku kuetsí u ni Xuva ko, ni divi ntō di. ¹⁹ Ña nuu á'vi ká u é kā'án ka nto é i'xá ntó ko. Vi'i a vé ne, vii nto nī kó vatā ó de nto nī ña ntáde tsiñu iña nto. Kuan kōo ká'án ú ni ñā”, ka'an na. ²⁰ Kidáa ne, nákunūu itsi na, kunú'u na mí tuví uva nā.

Ikā ká ve'xí na, iní uva na nā né, ntuntā'ví iní ña na. Koó da kaxkainu uva nā kúnakuētú itsi ña na ne, nánume ña na, da é'xi ña xu'u na. ²¹ Kidáa

ne, kaka'an ná ni uva nā: “Ūva, é kō'xo nteé u nuu Xuva ko, ni ðivi ntō ði. Nā tē nee nuu á'vi ká ko é kā'án nto é i'xá nto ko”, ka'an na. ²² Ntá tsi uva nā ne, kaka'an ñá ni ña ntáde tsiñu iña ña: “Nantukū náne'e nto du'nu é ðí ka va'a dá nākunúu i'xá ko. Naxnūu nto ði'í ntá'a i ði. Na nāki'í nti'xen vá'ā sán ði. ²³ Kūkueká nto duntiki, kiti ðí ka de'én ne, dá ka'nī ntó ti dá kā'xi o ti é vī o vikó san. ²⁴ Tsí i'xá ko sá ne, e xí'i, kuíni ko, ntá tsi e ntóto xtuku. É kūnaá i'xá ko, kuíni ko, ntá tsi é nani'í ko i ve”, ka'an ña. Kidáa ne, eni ntu'u ñā idé ña viko san.

²⁵ 'Ntá tsi i'xá ña, na kuvi atā sán ne, nuu na má tsiñu na. Dā náxee étsin na nú vi'í na kán né, tēkú na e dóo kaeku strumentú ne, ntaíte'e ña'a sán ði. ²⁶ Kidáa né, kána na uun ña kade tsiñu sán ne, tsixe'e nā: “¿Néé ntu kakuvi i'a?”, ka'an na. ²⁷ Nā kade tsiñu sán ne, kaka'an ñá ni nā: “É náxee ení o. Uva ō ne, táxnūu ña é kūví uun duntiki, kiti dóo de'én san, tsi vá'a tsi ō náxee na”, ka'an ña. ²⁸ Kidáa ne, kūðín ení na, na kuvi atā sán ne, ntē ña ni ntio na ntí'vi na má vi'í na kán. ²⁹ Kaka'an ná ni uva nā: “Ðivi ntō ne, ini nto tsi éma tsi kaxntií ú nto, é ntē ña kadé do'ō ú ni ntō nté uun ito ne. Ntá tsi ntē ña kata'xí nto nté uun kudii a ndi'ú san é vī u viko ko nī na vá'a tiin ni'í u. ³⁰ Ntá tsi vevií ne, náxee i'xá nto na sá'á, na é dotō tsí nanti'í diu'un nto ni ñad'í kinī ntáa sán ne, kae'ní ka nto duntiki, kiti dóo de'én san”, ka'an ení na, na kuvi atā san. ³¹ Kidáa ne, kaka'an úva na ni nā: “I'xá mií kó, xo'ōn né, nī kúe'en tsí ntuvi tuvín nī kó. Un nti'í é iō iñá ko ne, iña ō ði. ³² Ntá tsi vevií ne, e vá'a ō é vī o víko, tsi é nakūnuu ðíní nimá ko, tsí na ení o ne, e xí'i na, kuíni ko, ntá tsi kantíto na. É kúnáa na, kuíni ko, ntá tsi é nani'í ko ná ve”, ka'an úva na ni nā —ka'an Jéssu.

16

Kuenta iña ñá nteé nta'a i tsiñu, ña é dotō tsi nantí'i diu'un tó'o ī

¹ Jesuú ne, kantaa ña ni ña ntini'i ñā nuu i sá'a di:

—Uun ñatīi kuika ne, xío uun ñā'a, ña intée nta'a i tsiñu ña. Ntáka'an ñá'a san tsi ña sā'á ne, dotō tsi kanantí'i ña diu'un tó'o ñā. ² Kidáa ne, kāna tó'o ña ñā, kaka'an ñá ni ñā: “¿Neé ntu nuu i sá'a é kaka'an ñá'a san iña o? Ntadan kó kuenta tsiñu o ve, tsi ña kunteé nta'a ká o tsiñu ko”, ka'an ña. ³ Kidáā ne, dóo dé kueni ña nteé nta'a i tsiñu san: “¿Nté ntu koo vií u ve? Tsi tó'ō kó ne, naki'i ña tsiñu ko. Ña túvi ntīi ko é kikutú u ne, kakuka'an nuú ko é kākán u doméní di. ⁴ É íní u nté koo vií u ve, vata koo é naki'i ña'a sán ko nú vi'i ña kán dá ña tuví ka tsiñu ko”, ka'an ña. ⁵ Kidáā né, kāna ña ña kui uun kui uun ña, ña é tanūu diu'un tó'o ñā. Tsixe'e ñā ña xee dí'na san: “¿Nté ntú kaa tanūu nto iña tó'ō ko?”, ka'an ña. ⁶ Nantíko koō ñá, kaka'an ña: “Tanūu ú uun sientu varii ásete”, ka'an ña. Kidáā ne, kaka'án ña nteé nta'a i tsiñu san: “Ū'un kuenta o. Kantí'i sá kutūvin, dá xntēén na'an uvi díko u'xi várii tsi”, ka'an ña. ⁷ Kidáā né, tsixe'e xtuku ñá tukú ña'a san: “¿Nté ntú kaa tanūu nto?”, ka'an ña. Divi ñā ne, kaka'an ña: “Uun sientu etún trigu”, ka'an ña. Kidáā ne, kaka'an ña: “Ū'un kuenta o. Kimi díko tsi xnteén na'an ve”, ka'an ña. ⁸ Tō'ó ña ne, íní ña tsi ña nteé nta'a i tsiñu, ña e dóo kīni kaa sán ne, dóo ntító ña nté koo vií ña. Tsi ña ntáduku ntée ñuxiví sa ne, díi ka ntító ntáde ña ni tā'an ña é vāta kaa ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kō.

⁹ Xu'ú ne, kaka'án u ni ntō é na kada tsiñu ni'i ntō diu'un nto é io ñuxiví sa vata koo é na nī'i nto ña'a, ña vá'a tiin ni'i ntō, vata koo é, tē ntí'i diu'un

ntó ne, koo xoo é nākuído i nto mí kuntōo nto ntii dañu ntūvi.

¹⁰ Uun ña'a, ña é kade ntaa núu i é dutsī né, kuan kōo kada ntaa ña nuu i e dōo ka'nu di. Ña'a, ña é ña kada ntáa nuu i é dutsí ne, ntē ña kada ntáa ña nuu i é ka'nu di. ¹¹ Ntá tsi tē ñá ini de ntáa nto nī diu'un é iō ñuxiví sa ne, ¿xoo ntu é ntāda i kuenta ntá'a nto nuu i é vā'a ntí'xe? ¹² Tē ñá ini de ntáa nto nī nuu i iña túku ñá'a ne, ¿xoo ntu ta'xi i é kūvi iña mii nto?

¹³ 'Nté uun ña'a, ña kade tsiñu ne, ña kúvī é koo uvi tó'o ñā é uun ito tsi. Tsí kada xení ña nī ña uun ña'a sán ne, ña uun ña'a ká san ne, kuinima ñá ña. O ña uun ña'a sán ne, kuiní'i ña ña ne, ña é uun ká san ne, ñá vii ñá ña kuenta. Ña kúvi vī o tsiñu Xuva ko tē dōo kakuinima kó diu'ún san —ka'an Jésuu.

¹⁴ Ña fariseú san ne, dōo kuinima ñá diu'un. Dukuān né, eni ntu'u ñā ntáka'an kīni ña iña Jésuu.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an Jésuu ni ña:

—Dīvi ntō ne, ntáde nto e dōo va'á nto nuu ña'á san, ntá tsi Xuva kō ne, ini ña nte ntáa nima nto. Tsí nuu i e ntáde ka'nu ña'a sán ne, ñá ntō kue'en tsí Xuva kō.

Lei Muísee

¹⁶ 'Lei é xntēé na'a Muísee ni tú'ūn é ka'an ñá ka'án naa Xuva ko ne, idiá'vi un tsi nte ntúvī da íka Juaan. Ntá tsi nte ntúvi tsikán ne, e ntáka'an ntódo ña'a san tú'ūn va'á san iña i mí kadē kû'vé Xuva kō ne, un ntíí ntíí ña'a san ntáxio ntii ñā é kī'ví ña.

¹⁷ 'Ntá tsi dií ka ña ntii tu'un é ntí'í e dukún kan nī ñuxiví a é nadāma uun kudii letra iña leí san.

Kuenta iña ña'a, ña ntánatsoo mii ta'an (Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Te uun ñatíí kanaxtuvī mii ña ñadí'í ña ne, tē tánta'a ña ni tuku ñadí'í san ne, kade ña é ko'xo nteē ña nuu Xuva ko. Xoo é kātánta'a i ni tuku ñadí'í, ña

e náxtimii xī́ í ne, kade ña é kākó'xo nteē ña nuu Xuva kó di.

Uun ña'a ña kuika ni Lázaru

¹⁹ Uun ñatíi kuika ne, dōo va'á du'nu ña. Da mii kuē'en tsí viko kade ña utén utén; dōó ka'nu kade ña. ²⁰ Ikān tuví uun ñatīi, ña e dóo ntā'ví, ña é nanī Lázaru. Dōó kate'u kúñu ñā. Tuví nteē ñá etí xi'i ñā kuiká san. ²¹ Vevíi tsi kā'xí ña é kakó'xo má mēsa ñā kuiká san. Un tsi nte tīnā sán ne, kaxée etsin ti é ncho nauvi ti mí katē'ú san. ²² Uun ntuvi ne, xí'i á ña ntā'ví san. Kue'en ní'i ánjē san ña é kutuvī ñā ni Ábraan, mí ntoo ña xi'i, ña e ntántikín Xúva kō, mi dōó vá'ā o. Xí'i ñā kuiká san dí ne, kántū'xí ña di.

²³ 'Dā dōó kanto'o ña kuiká san dô'vi kán ne, ntāni'i ña nuu ñā, iní ña Ábraán san e dōó ikā ntāñi ña nī Lázaru san. ²⁴ Kidáa ne, kāna ña kuiká san ña, kaka'an ña: “Úvatā kó Ábraan, na ntuntā'ví ini nto ko. Taxnūu nto Lázaru san vata koo é na natsii ña rkinta'a ña ntuté san ne, dá kī'xi kudii ña nantikó ña xaa ko, tsí ña te nté kaa kanto'o ko í'a mí kaī'xí san”, ka'an ña. ²⁵ Ntá tsi kaka'an Ábraán san ni ñā: “I'xá ko, na naka'ān o tsí ñivīn né, dōo vá'ā o kue'én o ntúvi di'na. Ntá tsi Lázaru sán ne, dōo ntó'o ña di'na. Vevíi ne, e ní'i ñā é vā'á i'a ne, ñivīn ne, kantó'o o. ²⁶ Uun ká tuku nuu í di: Íó uun xi'nti kunu mé'ñū ntí ni ntō. Dukuān né, tē xoó ña'a ntoo ña i'a é ncho kī'in ña íkān ne, ña kúvi kī'in ña. Nté ña ntoo íkān ne, ña kúvi kī'xi ña i'a dí”, ka'an ña.

²⁷ Kidáa ne, kaka'an á ña kuiká san: “Vii nto da xe'e, úvā kó Ábraan, taxnūu nto Lázaru san nú vi'i uvā kó kán ²⁸ vata koo é na kā'an ñā ni ēní ko, ña u'un ña'a ká san, vata koo é ña ku kī'xi ña i'a mi dōó kanto'o ko”, ka'an ña. ²⁹ Ntá tsi kaka'an Ábraan: “Ñivi ñā ne, ntoo ni'i ña tú'ūn e xntée na'a Muísee ni ña ka'án naa Xuva ko san é nakuā'a ña. Na vii

ñá kuenta sá'ā”, ka'an ña. ³⁰ Kidáā ne, nantíko kōo ñá kuiká san, kaka'an ña: “Kuvi ní, uvā kó Abraan, ntá tsi tē dí ntoto uun ña'a ña xi'í san ne, dā kíkoto ñá ña ne, á te natívi iní ña kuétsi ñā”, ka'an ña. ³¹ Ntá tsi Abraán san ne, kaka'an ña: “Tē ña ntáde ña kuenta tú'ūn é kāka'an Muísee ni ña ka'án naa Xuva ko ne, nté dukuān ña kuintí'xe ña, kuān te ntoto ña xi'í san”, ka'an Ábraán san —ka'an Jésuú san ni ñā'a san.

17

E dóo xii kaa é ntava nuu o nūu i é kīni kaa
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Kaka'an Jésuu ni ña ntiní'i ñā:

—Nñi kué'en tsí ntuvi ió nuu i é ntava nuu o é kīni kaa san. Ntá tsi te xōo ñá'a kaxé'e ña itsi é víi ta'an ña é kīni kaa sán ne, jntā'vi ide ña! ² Tē xoó ña'a kade ña é ntava nuu uun á i'xá san nuu i é kīni kaa sán ne, díi ka vá'ā ó tē dí ni nakuíta núu ña ña nú ntute ñu'u kān, kunū'ní nuu dukun ña xuu xódó san. ³ Kuenta tsí víi nto.

Te nēe nuu i káde ta'an nto ne, kada tíi nto ni ñā vata koo é ña kuan koo víi ña. Te nātívi iní ña ne, kada ka'nu iní nto ni ñā. ⁴ Te kadē xení ña ni ntō né, kuān té u'xe íto é uun ntuvi ne, te ntiko koō ñá u'xe íto é kā'an ñá ni ntō tsí ña vá'a o dé ña ni ntō ne, kada ka'nu iní nto ni ñā —ka'an Jésuu.

É kūvi víi o da nēé ka nuu i e dóo ka'nu, te kakuinti'xe kō

⁵ Ña ntiní'i ñā sán ne, ntáka'an ñá nī Tó'o kō:

—Tā'xi ká nto e díi díi ka kuinti'xe nti —ka'an ña.

⁶ Kidáā ne, kaka'an Xúva kō:

—Tē dí kuinti'xe nto ne, kuān té un síin vata kaa uun a tsákin kulí sa ne, kuvi ka'an ntó ni utun sā'a: “Nenen i'a ne, da nākuntú'xin xion má ntute ñu'u

kān”, koo ka'an nto. Utun sán ne, kuinti'xe i é kākā'an nto.

Kuenta iña ña ntáde tsiñu

⁷ Te iō nto é iō ña kade tsiñu iña nto, ña é kaixkutu ñú'u nto o kade ña kuenta kíti nto ne, tē náxee ña nú vi'i nto kān ne, ¿vá kākā'an ntú nto: “Kuitā ntí'xin, kutūvin nú mesá san”? ⁸ Ñá'ā, tsí kaka'an nto: “Kadan va'ān é kā'xi u kuenta kuáa ne, kuntēen donúu o, tsu'un kó'ōn é kā'xi u. Tē kúvi é'xi ú, kúvi xí'i ú ne, dá kidáa kutūvín, ka'xín di”, xkoó ka'an nto. ⁹ ¿Vá kānakué'e ntu nto sintiá'vi ntá'a ña kade tsiñu iña nto é kāde ntaa ñá tsiñu e teé tsiñu nto ña? ¹⁰ Dukuān né, te divi ntō dé ntaa ntí'i nto é ntio Xuva ko ne, kantio é kā'án ka nto: “Ntí'i ne, ñá tē ña kade tsiñu é kaidiá'vi nti, tsí kūdii idé nti nuu i é kākā'an nto”, koo ka'an nto —ka'an Jéssu.

Dā ntavá'a Jesuu u'xi ñá'a ña nako'xo kúñu ī

¹¹ Dā kue'en Jéssu ñuú Jerusaleén ne, itā ntí'xin ña ñuú Samaria ni Gálilea. ¹² Dā xee ñá uun ñuu lú'nti ne, vé'xi ū'xi ñá'a ña ntánchokuvi e ntánako'xo kúñu ñá, ntá tsi kantáñi ikā ñá ne, ¹³ un tsi ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—Jesuu, Mastrú, na ntuntá'ví ini kudii ntó nti!
—ka'an ña.

¹⁴ Dā íni Jesuu ñá ne, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntó, kūnañé'e nto kúñu nto dūtú san —
ka'an ña.

Da ñi tsi kuē'en ñá ne, ntuvá'a ña.

¹⁵ Kidáā ne, uun ña ne, íni ña é ntuvá'a ña. Ntiko koō ñá ne, ñi kué'en ini ña kaka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō. ¹⁶ Nákunchiti ntāa ña nuu Jéssu. Un tsi nte ñú'u kān nakuntéi ña é nakué'e ña sintiá'vi nta'a

ña. Ñatí sa'á ne, ña ñuú Samaria ña. ¹⁷ Kidáā ne, kaka'an Jesús:

—¿Ñā ntu te un ntí'i nto é u'xi ñá'a nto e ntuvá'a nto kui'i nto? ¿Mí'i ntu kuē'en ña ñn ñá'a ká san? ¹⁸ ¿Da mii xntu ñā vé'xi tuku ñuú san e ntíko koō ña é kākā'an ña e dóo ka'nu Xuva kō? —ka'an Jesús.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ñátí san:

—Nakuntísin, dā kunú'un nú vi'i o kan vē, tsi é ntūvá'an, tsi kuínti'xe ō —ka'an ña.

*Nté koo kixkadā kû'vé Xuva kō
(Mt. 24:23-28, 36-41)*

²⁰ Ña fariseú san ne, ntátsixe'e ñā amá kixkadā kû'vé Xuva kō. Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñā dítō te kini o núu ko mí kadē kû'vé Xuva kō. ²¹ Ña kúvi ká'an o te i'a túvi, o te ikān tuvi, tsi é ñū'u ta'án o ī —ka'an ña.

²² Kidáā ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñā:

—Xée ntūvi é ntio nto kini nto kuān te uun ntūvi tsi vata kaa ntuvi dá tuví u, xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, ntá tsi ña kiní ka ntó ko. ²³ Iō ñá'a sán ne, ká'an ñā: “I'a tuví ña”, o “Ikān tuví ña”, koo ka'an ña; ntá tsi ña ku kuínti'xe nto ña; ñá ku ñe'e nto é kuntikín ntó ña. ²⁴ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, tē xee ntūvi é nainú u ne, xí'i nuu da kaní dū'va e dukún kán.

²⁵ Ntá tsi dí'na ne, dóo nto'o nto ne, kadā xení ña'a san ni nto, ña ntántoo ntuvi tsikan. ²⁶ Vata ō kúvi ntuvi da íka Noeé san ne, kuan kōo kuvi dí ntuvi dá nainú u ñūxívi a. ²⁷ Ntáxi'i ntaé'xi ña'a san, ntánatánta'a ta'an ña di, un tsi da nte ntūvi é kúkí'vi Noeé san arká san. Dā nēe iní ñá da nakuntéku ntute sán ne, xí'i ūn ntí ntí ña'a san. ²⁸ Kuan tsi ō kúvi ntuvi da íka Loó san di. Ña'a sán ne, ntáxi'i ntaé'xi ña, ntáñii ña dí ne, ntádiko ñā di. Ntáta'xi ña tatá ne, ntáxntañí ñá vi'i di. ²⁹ Ntá tsi dívi tsi ntūvi

da ntáka Loó san ñuú Sodomá ne, kó'xo ñu'u dú'xē nte e dukún kan, ni xūu é kai'xi vatā ó kak̄in daví san ne, uun ito tsi ntí'i ña'a sán xi'i ña. ³⁰ Kuan kōo kuvi dí tē xee ntúvi é kuē'é Xuva ko kūtuni ñá'a san xoo ñá'a nti'xe u.

³¹ Ntuvi tsikán ne, tē xoó ña'a odo vídin ña rki vi'i ña kán ne, ñá ku ntí'ví ña iní vi'i ña kán é k̄inaki'í ña iña ña. Ña ñu'u má k̄u'u kán ne, ntē ña ku naxée ña nú vi'i ña kán di. ³² Naka'an nto ñad̄í'í Loo nté ō kúvi ña. ³³ Xoó ña'a é ntio ña é nakakū ñá ntuvi iña ñá ne, nakunaá ña. Ntá tsi xoo ñá'a é kanakunaá ña ntuvi iña ña kuenta iñá ko ne, nakáku ña.

³⁴ Sá'a kakā'án u ni ntō tsí niñu tsikan ne, ntoo uvi ñá'a san, é uun tsi nu ito ntákidi dád̄i ña. Uun ña ne, naki'í Xuva ko ñā ne, uun ña ne, kutuvī mii ña. ³⁵ Uvi ñá'a ñad̄í'í ntántiko ña. Uun ña ne, naki'í Xuva ko ñā; uun ña ne, kutuvī mii ña. ³⁶ Uvi ñá'a ñatí'í ñu'u ña má k̄u'u kán ne, uun ña'a ñā né, naki'í Xuva ko ñā; uun ña'a ñā né, kutuvī mii ña —ka'an ña.

³⁷ Kidáā ne, ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Mí'í ntū é kuān koo kuvi sá'ā? —ka'an ña.

Nántiko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Mí ntōo kúñu tē'ú san ne, ikān ntaíko nūu skuilú san —ka'an ña.

18

Kuenta iña ñad̄í'í kii ni ña kaxntekú kú've

¹ Jesuú ne, kantaa ña uun nuu i é nañé'e ña é k̄a'an ntá'ví ō é n̄i kuē'en tsí ntuvi é ntē ña nativi iní kō. ² Kaka'an ña:

—Xío uun ña kaxntekú kú've san uun ñuu é ntē ña kaú'ví ñá Xuva kō né, ntē ña kaíko ñu'u ña ñá'a sán di. ³ Divi tsi ñuú tsikán ne, tuví uun ñad̄í'í kii é jó du'xen iña ña. Kué'en ña nta'a ña kaxntekú kú've san, kukakan ña kuétsi kuēnta iña ñá kanaa

núu ni'i ñā. ⁴ Dā dóo kútítín ntuvi ne, ña ni íde ña kaxntékú kû've san ñá kuenta. Ntá tsi da rkontúvi ne, dē kuení ña: “Ñā kaû'ví ko Xuva ko, ntē ña kaiko ñū'ú u ña'a sán di, ⁵ ntá tsi ñadī'i kií, ña sā'á ne, dōo kanatekū du'xen ñá ko. Nada'ān ú ña vata koo é ña ki'xí ka ña é natekū du'xén ka ñá ko”, ka'an ña.

⁶ 'Sá'ā é kākā'an ñá kaxntékú kû've, ña dóo kini kaa san. ⁷ Xuva kō ni, ¿vá ñā ntu te nadá'an ña xoo é nakaxnúu ña é kūvi iña ña, ña é kaikan ntá'a ña ntē ntúvi ntē níñu? ¿Vá viī ntú Xuva kō é kuntētu ña? ⁸ Ká'ān u tsí nada'an ña ñā é nte ña kukuí. Ntá tsi te vē'xi u, xu'u é vēxkúvī ú ñatí ne, ¿vá nānī'í ka ntú ko ña'a, ña e ntákuinti'xe i ñuxiví a? —ka'an Jésuu.

Kuenta iña ñá fariseu ni ñá kaido diu'un xōo

⁹ Kantaa Jesuu úun ká xtuku nuu i iña ñá e dóo va'á, kuiní mii ī, ña ntánantii ni'ni tuku ñā'a. Kaka'an ña:

¹⁰ —Uvi ñá'a ñatí ne, ku'é'en ñā má ūkún kan, kūka'an ntâ'ví ña. Uun ña ne, ña fariseu. Ña uun ña'a ká san ne, ña kaido diu'un xōo iña ñūú Roma.

¹¹ Ña fariseú san ne, ntitsí ña ne, du'vā ó kaka'an ntâ'ví ña: “Xuvā kó, kanata'xi ú sintiá'vi nta'a nto tsí xu'ú ne, ñá te vāta ntāa ña nguī san kaa u: é dū'ú ña, kini ntāa ña ne, iō kuetsí ña di; ntē ña te vāta kaa ña kaido diu'un xōo san kaa ú di. ¹² Xu'ú ne, úvi īto é uun vite kaitúvi ixú u. Ku'é'e kanatā'xi ú nta'a nto vata kaa é kānī'í ko”, ka'an ñá fariseú san. ¹³ Ntá tsi ña kaido diu'un xōo san ne, dōo íka kātuví ña; ntē ña ni ntaa ní'i ña dīki ña ni nuu ña e dukún kān. Da mii tsī e kaxé'e ña nta'a ña nima ñá, kaka'an ña: “¿Xuva ko, na ntūnta'ví ini nto ko, tsí xu'ú ne, dōo iō kuetsí ko!”, ka'an ña. ¹⁴ Kaka'án u ni ntō tsí ña kaido diu'un xōo san ne, é dé ka'nu

iní Xuva ko ni ñā kuetsí ña, kúnū'ú ña vi'i ña. Ntá tsi ña fariseú san ne, ñá'ā. Tsi ña é kade ka'nu mií kúñu ī né, dōo kakó'xo nteē ñá nta'a Xuva kō. Á ña ntá'vi san ne, ñā ñā e dōo ka'nu ña'a ña nta'a Xuva kō —ka'an Jēsuu.

Dā náxnuu viko Jesuu á i'xá kuetsī
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Kue'en ní'i ñā'a san i'xá ña mí tuví Jesuu váta ko é na tñn nta'a ña ī. Ntá tsi dā íni ña ntñni'i ñā né, eni ntu'u ñā de tí ña ni ña vexní'i i'xá i. ¹⁶ Kidáa ne, kāna Jesuu ña, kaka'an ñá ni ñā:

—Kué'e nto ítsi é na ki'xi mií i'xá san nta'a ko. Ñá ku kādí nuu nto, tsi mí kadē kú've Xuva kō ne, un ntí ntí ña'a ne, vata ntáa i'xá san ntáa ña. ¹⁷ Nuú é ntaā i é kāka'án u ni ntō: Xoó ncho k'vi i mí kadē kú've Xuva ko ne, da mií é kuinti'xe ña Xuva ko vatā ó kakuinti'xe i'xá san. Tē ñā'á ne, ña kúvi k'vi ña —ka'an Jēsuu.

Uun ñatī kuika kaka'an ñá ni Jēsuu
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Uun ñatī, ña odo nūú ne, katsixe'e ña Jēsuu:

—Mastru va'á, ¿neé ntu vii ú vata koo é nī'í ko ntuvi vā'a iñá ko ntii dañu ntūvi? —ka'an ña.

¹⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¿Nté kui kaka'an ntun é vā'á u? Tsi xoxo e vá'a i; mií tsi Xuva kō e dōo va'á ña. ²⁰ Inin nté o kaka'an tú'ūn e xtúvi Xúva kō: “Ñá ku kukīdi ni'i nto ñadi'i, ña é ña te ñadi'i míi ō. Ñá ku ē'nín ña'a. Ñá ku dū'un. Ñá ku kā'án dovete iñā ña'a. Kuikon ñu'un uva ō, ni di'i ō di'”, ka'an —ka'an Jēsuu.

²¹ Kaka'an ñatī san:

—É un ntí'i sá'á ne, é dē ntaa ntí'i ú un tsi nte dá ku lú'nti u —ka'an ña.

22 Dā téku Jesuu sá'ā ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Uun sá nuu i é kākunaá iña o: nadikon ntī'in neé io iña ó ne, dá tsi'in nta'a ña ntā'ví san, tsí kuan kōo é koo dokuika iña o e dukún kán. Kidáā ne, ki'xin, dá kuntikín ko —ka'an ña.

23 Ntá tsi dā téku ñatī san sá'ā né, dōo kúnta'xa iní ña, tsi dōo kuika ña. 24 Iní Jesuu tsí dōo kúnta'xa iní ña ne, kaka'an ña:

—Nté kui dōo ntii tū'un é kī'ví ña kuiká san mí kadē kú've Xuva kō! 25 Díi ka ña ntii tu'un é kī'ví uun kameú san xavi xiki san é vāta kaa ña kuiká san é kī'ví ña mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

26 Ña téku i sán ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é kūvi nakáku i kuan? —ka'an ña.

27 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Nee iña é ña kuví víi ña'a sán ne, Xuva kō ne, kuví víi ña —ka'an ña.

28 Pedrú ne, kaka'an ña:

—Ntí'í ne, é tsoo mii ntí'í ntí iñá nti e ntántikín nti nto —ka'an ña.

29 Jesuú ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é kāka'án u: Da xōó ka ña'a é xtuví mii ña ví'i ña, o dí'i ña, o éní ña, o uva ña, o i'xá ña kuenta iña i mí kadē kú've Xuva kō ne, 30 díi ka kue'é ka ni'i ña ñuxiví a; rkontúví ne, ní'i ña é vā'á nta'a Xuva ko ntii dañu ntúvi —ka'an Jesuu.

Dá kūvi uni ito é kāka'an Jesuu é kuví ña

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Kāna xio Jesuú san uxuvi ñá'a ña ntini'i ña ne, dá kakā'an ñá ni ña:

—Veví ne, kí'in o ñūú Jerusaleen, mí kuntaa é un ntí'í é uve na'a e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko san kuenta iñá ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatī. 32 Tsí ntada ña kó kuenta ntá'a ña vé'xi tūku ñuú san é

kadā xení ña nī ko, é vii ña é kini kaa nī ko, é tì'vi díí ña kó di. ³³ Kani ña kó ññ é kanu'ni nuu utun ne, dá ka'nī ñá ko di, ntá tsi te kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an Jesús.

³⁴ Ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ñá ni ñē'e dikí ña; ntē ñá ini ña nee iña é kākā'an Jesús, tsí nuu i sá'a ne, dóo xū'ú o kaka'an ña; ntē ña ni kuvi kí'in dikí ña.

*Dā ntavá'a Jesuu úun ña kuāa, ña ñuú Jericoo
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)*

³⁵ Kué'en Jēsuú ne, dā xee étsin ña ñuú Jericoó ne, ikān tuví uun ña kuāá itsi kān, kaikan ñá doméni.

³⁶ Da téku ña é ña te nté kaa ña'a san ntaíta ntí'xin ña ne, katsixe'e ñā neé kakuvi. ³⁷ Ntáka'an ñá'a san tsi Jēsuú ne, ikan kuīta ntí'xin ña. ³⁸ Kidáa ne, un ntii tsi kakana ña kuāá san:

—Jesuu, i'xá Davii, na ntuntā'ví ini nto ko! —ka'an ña.

³⁹ Ña odo nūú ne, de tíi ña ni ñā vata koo é na kūtuví kadin ña. Ntá tsi dā díí díí ka ntii kána ña:

—i'xá Davii, na ntuntā'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁰ Kidáa ne, kántĩtsí Jēsuú ne, dā táxnuu ña ñā é kūkueká ña á ña kuāá san. Dā xee ñá ne, tsixe'e Jēsuu ña:

⁴¹ —¿Neé ntu ntio o é víi u ni o? —ka'an ña.

Ña kuāá san ne, kaka'an ña:

—Mastru, ntio ko é ntūvá'a ntuxnuú ko —ka'an ña.

⁴² Jēsuú san ne, kaka'an ña:

—Nakoton ve. É ntūvá'a ntuxnúu o vē, tsí nñ kué'en ini o kuínti'xe o —ka'an Jesús.

⁴³ Ura dú'va tsi i náxi'í nuu ñá kuāá san ne, dá kué'en ña kuntikín ñá Jesuu, kaká'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō. Un ntíí ntíí ña'a sán ne, dā ini ña nuu i sá'a ne, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō di.

19

Jesuu ni Záqueu

¹ Xée Jēsuu űuú Jericoo. Ítā ntí'xin ña mé'ñū űuú san. ² Ikān tuví uun ñatīi, ñá nani Záqueu, ña é odo nūu iña ña ntaído diu'un xōo íña űuú Roma. Dōó kuika ñā. ³ Ña sā'á ne, dōó ncho kiní ña xoo ñá'a é Jēsuu ña, ntá tsi ña ni kuvi kiní ña, tsí ña te nté kaa ña'a ntāñi nteē ñá ña ne, Zaqueú san ne, dōo lú'nti ñā. ⁴ Kidáā ne, kué'en ña ōdó nuū ña ne, kúxēe ña rki utun é ntitsi ítsi kān mí kuīta ntí'xin Jesuu é kiní ñá ña. ⁵ Dā ita ntí'xin Jesuu íkān né, īto ña rki utún san, kaka'an ña:

—Zaqueu, kamá san nuun ve, tsí veví ne, kantio é kutūví u nú vi'i o kān —ka'an ña.

⁶ Kidáā ne, kantí'i du'va tsī núu ñā e dōo diní ña é kī'in Jesuu nú vi'i ña kān. ⁷ Dā íni ña'a sán ne, un ntí' ntī ña ntáka'an kīni ña é kué'en Jēsuu kúkutúvi ñā nú vi'ī ña é iō kuetsí i. ⁸ Kidáā ne, nákontītsí Zaqueu, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—Koto nto, Mastru. Kué'ē ú ña ntā'ví san dava é un ntí'ī é iō iñá ko. Tē xoó ña'a ki'i dú'u ú iña ñá ne, nantiko kōó u kīmi itó ka xtúku —ka'an ña.

⁹ Kaka'an Jēsuu:

—Ē veví xee ntúvi é nakáku ña ntoo nú vi'i sā'a, tsí ñatīí sa'á ne, tatá nti'xe Abraan ña. ¹⁰ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatīí ne, vé'xī u é kanantukū ú ña ntákunaa vata koo é nakākú u ña —ka'an Jēsuu.

Kuenta iñá diu'un (Mt. 25:14-30)

¹¹ Dā ntaíni ña'a san é kāka'an Jēsuu núu i sá'a ne, ntaa ña ni ña ūun nuu i, tsí e xee étsin ña űuú Jerusaleén ne, kūtuni ña tsi ntádē kuení ña'a san tsi

é vevíi xee ntúvī é kuiñi ntu'ū é kadā kû've Xuva ko ñūxiví sa.

¹² Kaka'an ña:

—Uun ñatīí, ña e dóo ka'nu ña'a ne, kué'en ña tūku ñuu vata koo é nī'i ña é viī ñá rei. Rkontúví ne, ntiko koō ñá. ¹³ Di'na dá kiī ña é kī'in ñá ne, kāna ña u'xi ñá'a, ña ntáde tsiñu iña ñá ne, kué'ē diu'un san xe'é ña ña, xe un xé un ñā, kaka'an ña: “Kada tsiñu ni'i ntō diu'un sá'a un tsi da nté nāxéé u”, ka'an ña. ¹⁴ Ntá tsi ña ñuú mii ñā né, kūné'ū iní ña ni ñā. Taxnūu ña ña é kūka'an ni ñá odo nūu san: “Ñá ntō ntí ñatīí sā'a é viī ñá rei iñá ntí”, ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi kūkú'vē ña é viī ñá rei ne, ntiko koō ña, náxee ña ñuú ña kān. Dā náxee ñá ne, taxnūu ña é kīkaná ña ña ntáde tsiñu iña ña, ña é xē'é ña diu'un, vata koo é kūtuni ñá te kuē'e i'xá diu'un ña é'nu é xe un xé un ñā. ¹⁶ Ña é kuvi ūun sán ne, ntāda ña kuenta, kaká'an ña: “Tō'o, diú'un ntō ne, ú'xi īto nteku é'nu”, ka'an ña. ¹⁷ Kaka'án rei san: “Nté kui dóo vá'ā o, tsí ñivīn né, dōo va'á kaden tsiñun. Vi'i a vé ne, kadān kú'ven u'xi ñuu, tsi dén ntaan kuān te nté kaa kudii é tā'xí u o”, ka'an ña. ¹⁸ Xée xtuku ña uun ña'a sán ne, kaka'an ña: “Tō'o, diú'un ntō ne, ú'un īto ká xtuku ni'i é vāta kaa”, ka'an ña. ¹⁹ Dukuān ne, kaka'an xtúku rei san ni ñā dí: “Ñivīn ne, kada kú'ven u'un ñuú”, ka'an ña.

²⁰ Kidāā ne, xée ña uun ña'a ká san, kaka'an ña: “Tō'o, i'a ni'i ú diu'un nto é xtuví va'á u, e xnúu ta'án u dodúkun ko. ²¹ Tsí u'ví ko nto, tsí ñivi ntō né, uun ñatīí e dóo ka'xī nima nto. Kanakuido nto nee iña é ña ni tsoo ntó ne, katīn nto é tāta mí ña ni í'xi nto”, ka'an ña. ²² Kidāā ne, kaka'án rei san: “Ñivīn é ña vá'ā o ni den tsíñun, vatā ó kaka'án ne, nuu é ntaā i e dóo ka'xī nimá ko. Tsí inin tsí kanakuido ú nee iña é ña ni tsoó u ne, katīn u mí ña ni í'xi ú di. ²³ Dukuān ne, ¿nté kui ña ni de tsiñu ní'in ntun

diu'ún ko vata koo é nī'i kúdii kó i'xá i tē náxeé u nú vi'í ko?”, ka'an ña. ²⁴ Kaka'an ñá nī ña ntoo san: “Naki'i nto diu'ún san ne, dá kué'é nto ña é kuvi ide u'xi íto san”, ka'an ña. ²⁵ Ntáka'an ña: “Tō'o, ntá tsi ña tsikán ne, é io ū'xi íto ká xtuku iña ña”, ka'an ña. ²⁶ Nantíko kōó reí san, kaka'an ña: “Sá'ā ne, ká'ān u: Xoo é iō iña í ne, ní'í ká ña, ntá tsi xoo é ña tuvi iña í ne, nakí'i ntí'í ña, kuān té ña kué'e é iō iña ña. ²⁷ Kuenta iña ña é ntákune'u iní i nī kó ne, ña é ña ni ntio i é vii ú reí ne, kixní'i nto ña í'a ne, dá ka'nī ntó ña nuú ko”, ka'án reí san —ka'an Jéssu.

Dā xee Jéssu ñuú Jerusaleen

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Dā kúvi ka'an Jéssu sá'ā ne, kué'ēn ká ña ñuú Jerusaleen. ²⁹ Dā dokó sa xee ña ñuú Befagee ni ñuú Betaniá etsin nú xūku é nani Ōlivú ne, taxnūu ña uvi ña'a, ñá ntini'í ñā, ³⁰ kaka'an ñá ni ñā:

—Kue'ēn ntó ñuú lu'nti é tūvi étsin í'a. Tē xee ntó ne, ikān ntee tīn uun a búru é ntē vata xoxó kuntēku í tī. Nantuté nto tī ne, dá kixni'í nto tī. ³¹ Tē xoó tsixe'e ī nté kui kanantuté nto a búru sán ne, ká'an ntó tsi Tó'o nto kāntio ña tī —ka'an ña.

³² Kué'en ñā táxnuu ña san ne, nāni'í ña é un ntí'í vatā ó kaka'an Jéssu ni ña. ³³ Dā nántuté ña burú san ne, katsixe'ē tó'o tī:

—¿Nté kui kanantuté ntu nto burú ko? —ka'an ña.

³⁴ Nantíko koō ña, ntáka'an ña:

—Tō'ó kāntio ña tī —ka'an ña.

³⁵ Kue'en ní'í ña tī mí tuví Jesuu. Tsidó ña dōo ñá ata a búru sán ne, dā nakaa ña Jéssu áta tī. ³⁶ Ña'a sán ne, tsōo ña doo ña ítsi kán mí ita ntí'xin Jesuu.

³⁷ Dā xee étsin ña mí dokuntí xuku Ōlivu sán ne, un ntí ntí ña ntántikín ñá ne, dōo diní ña. Kidáá né,

uun tsi vāntiñi ña ntáka'an ñá e dóo ka'nu Xuva ko kuēnta iña i é un nti'i nūu i e dóo ka'nu é idé ña e íni ña. ³⁸ Ntáka'an ña:

—¡Dóo ka'nu Rei, ñá vē'xí nta'a Xuva kō! ¡Na ta'xi Xuva kō é kuntoo vá'a o ni ñá vi'i antivi! ¡Dóo ka'nu Xuva ko, ñá tuví e dukún kân! —ka'an ña.

³⁹ Kidáa ne, iō ñá fariseú, ña ñu'u ta'an mé'ñu ñā'a sán ne, ntáka'an ña:

—Mastru, kada tíi nto nī ña ntántikin nto —ka'an ña.

⁴⁰ Ntá tsi nantiko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Te ñā'a san koo kádin ñā ne, un tsi nte xúu san kani ntu'u kāchu'u —ka'an ña.

⁴¹ Dā xee étsin Jesuu ñuú Jerusaleén ne, ito ña ñuú san ne, da éku ña kuénta iña í, ⁴² kaka'an ña:

—¡Tē dí ni ínín kuān te uun ntúvi vevii e nté koo kutūvín va'an! Ntá tsi vevii ne, núu i sā'á ne, dōo xu'u iō. Ña kúvi kīnin. ⁴³ Vi'i a vé ne, vé'xi ntūvi é kini kaa iña o é ña ntáinchu'vi ó ne, kada xení ña ni ō. Kidáa ne, xntitsī ña ntó'ō é kádí nuu ña ntíko diñi o. ⁴⁴ Dá uun ito tsi nānti'i ntodó ña o. Ka'ní ña ñā'a o. Nākatsin ntíi ntíi ñā da nēe ka e kátūví iña o, tsi ña ni kutúni ō ura dá ki'xí Xuva kō é nakakū ñā o —ka'an ña.

Dā ntántoo Jesuu íni ukun

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Kidáa ne, kúk'ví Jesuu má ukún ka'nu kân né, eni ntu'u ñā kíñu'u ñā ña ntádikō nu kí'i kân.

⁴⁶ Kaka'an ñā ni ñā:

—Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Vi'i kó ne, vi'i mí ka'an ntā'ví ñā'a”, ka'an Xúva kō. Ntá tsi ñi'ntō ne, ntáde tsiñu ni'i nto vata kaa vi'i ña du'u —ka'an Jesuu.

⁴⁷ Utén utén xee Jesuu ini ukún kân é nañē'e ñā ñā'a san. Ntá tsi tó'o dūtu ni mastrú lei, ni ña tsíñu

i ne, ntánantukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu.
⁴⁸ Ntá tsi ña ni kuvi ní'i ña nté koo vií ña, tsí un ntíí
 ntíí ña'a sán ne, ntaíni va vá'a sa ña é kākā'an Jēsuu.

20

¿Xoó ntu teé tsiñu i Jesuu?

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu má ukún kan, kanañē'e ñá ña'a san nté koo nakáku ña. Xée dūtu ñá odo nūu, ni mastrú leí san, ni ñatā san. ² Kidáā ne, ntáka'an ñá, tsixe'e ña Jēsuu:

—Ka'an ntó nī ntí: ¿Xoó ntu kaka'an i é kuān koo vií nto sá'ā? ¿Xoó ntu teé tsiñu i nto? —ka'an ña.

³ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu:

—Xu'ú di ne, tsixe'e'ú nto uun nuu i. Nantiko koō ntó, ka'an nto: ⁴ ¿Xoó ntu teé tsiñu i Juaan é kuan kōo nakutsi ntute ña ña'a san: Xuva kō né, ō ña'a san? —ka'an ña.

⁵ Kidáā ne, eni ntu'u ñā natín mii ñā, ntáka'an ña:

—Te kā'an o é Xuva kō teé tsiñu ña ña ne, nantiko koō ñá, ka'an ña: “¿Nté kui ña ni kuíntí'xe ntu nto ña kuan?”, koo ka'an ña. ⁶ Ntá tsi te kā'an o tsí ña'a san teé tsiñu ña ña ne, kudiin ñá'a sán ne, kué'e xuu ña kō. Tsí un ntí'i ñá'a sán ne, iō ntaa íña ña tsí Juaán san ne, kaka'an ñá kuenta íña Xuva ko —ka'an ña.

⁷ Dukuān ne, nantíko koō ña, ntáka'an ñá tsi ñá ini ña xoo teé tsiñu i Juaan é nakūtsi ntute ña ña'a san. ⁸ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Xu'ú di ne, ña ká'an ú xoo teé tsiñu i ko é kūvi vií u nuu i sá'a —ka'an ña.

Kuenta íña ñá ñu'u nta'a ī é tāta

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Kidáā ne, eni ntu'u Jēsuu kántaa ña nuu i sá'a, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—Uun ñatĩi ne, í'xi ña xō'o tĩnti'o mũaña ñá kãn. Rkontũvi ne, dē'xé ña é tãta ña é kada tsiñu ni'i tãan tuku ña'a. Kidãã ne, kué'en ña xĩo ñuu. Dã kútĩtĩn ntuvi kue'en ñá ne, ¹⁰ taxnũu ña ña kade tsiñu iña ña e kíkakan ña é kadũku ntée tó'o ñã, ntá tsi dã xee ñá kade tsiñu sãn ne, ē'ní ña ña, dá nantĩko koó ña ña da mii ntã'a ña. ¹¹ Kidãã né, taxnũu tó'o tĩnti'ó san uun ká tuku ña'a, ña kade tsiñu iña ña, ntá tsi ña tsikán di ne, dōó kini ō ka'an ñá ni ñã né, ē'ní ña ña di. Da mii tsi ntã'a ña ntĩko koō ña. ¹² Tō'ó i sãn ne, taxnũu xtuku ña ña kade tsiñu iña ña, ñá kuvi ũnĩ san. Ntá tsi ña ñu'u nta'a ī tĩnti'ó san ne, ntuku kui'ĩ xtúku ña ña ne, dã kíñu'u ña ña kí'i kãn.

¹³ 'Kidãã né, tō'ó ñu'u sãn ne, kaka'an ña: “¿Neé ntu vii ú ve? Á te taxnũu ú i'xá miĩ ko. Da miĩ é kuiko ñu'u ña ñã”, ka'an ña. ¹⁴ Ntá tsi ña ñu'u nta'a tĩnti'o sãn ne, dã ini ña i'xá ña ne, ntáka'an ñá xe un xé un ñã: “Ñã sã'a é dũku ntée ña iña uva ña. Ka'ní o ña vata koo é xo'o vĩi o tó'o ñũ'u san”, ka'an ña. ¹⁵ Dukuãn né, kíñu'u ña ña ñu'u uva ñã ne, dã é'ni kue'en ñá ña —kuan ō ka'an Jėsuu ni ñá'a san.

Kidãa ne, tsixe'e Jėsuu:

—¿Neé ntu vĩi tó'o ī sãn nĩ ñá ñu'u nta'a ī é tãtã san, te kuinĩ nto? ¹⁶ Vi'i a vé ne, á te kí'in ña kíkã'ni ña ña ñu'u nta'a ī san, dá tsu'un nta'a ña é tãta ña tuku ñá'a —ka'an Jėsuu.

Ntá tsi dã téku ña'a san sá'ã ne, ntáka'an ña:

—¡Nté kui sa! ¡Ñã te kuan koo kúvi! —ka'an ña.

¹⁷ Ntá tsi Jesuú ne, ĩto ña ña ne, dá kakã'an ñá ni ñã:

—Vi'i a vé ne, ka'an nto neé kani tú'un é ũve na'a sá'a:

Xúu é nantii ní'ni ña xntãñi ví'i sãn ne,
divĩ e díi ka nuu á'vi i,

ka'an. ¹⁸ Da xōó ka ña'a, ña é ntāva ntodo nú xūu sá'a ne, tá'nu kuē'en ña. Ntá tsi te xōo ñá'a kó'xo nuu xuú san ata ñá ne, un tsi kuvi utsi kúñu ñā — ka'an Jéssuu.

¹⁹ Tō'ó dutú san nī mastrú leí san ne, ntīo ña é tñn ña Jesuu úra í tsíkan, tsi kútuni ña é kántaa Jesuu núu i sá'a kuenta iña ña, ntá tsi u'vī ñá ña'a san.

Kuenta iñá diu'un xōo
(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

²⁰ Kidáa ne, taxnūu ña ña'a é kíkoto xú'u ña Jesuú ne, ide sá ña vatā ó de ña'a, ña e dōo vá'a, tsi ntántukū nuu iní ña nté koo tsi'i kuétsi ña Jesuu ntá'a ña tsiñu i. ²¹ Kidáa ne, tsixe'e ña Jéssuu:

—Mastru, iní nti tsi nuu é ntaā i é un nti'ī é kāká'an nto dá kanañē'e ntó nti ne, iní nti tsí ña káde nto kuenta ñá'a san nte ntáa ña, tsí kaka'an ntáa nto nté koo kuntoo o vatā ó ntio nti'xe Xuva kō. ²² Dukuān né, ¿vā'á ntu ō e ntá'vi ō diu'un xōo san iña ñuú Romá ne, ō ña vá'a ntu ō? —ka'an ña.

²³ Ntá tsi Jesuú ne, kūtuni ña é ña te nñi kué'en ini ña katsixe'e ña ne, kidáa ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui ncho koto nteé ntu nto ko? ²⁴ Vi'i a vé ne, nāñe'e ká nto ko uun diu'ún san. ¿Xoō ntú nuu i é nteé san; ō xoó ntu divī í e ntée na'á san? —ka'an ña.

Nantíko koō ñá, ntáka'an ña tsí nuu ña tsiñu ka'nu i ñuú Roma ntée.

²⁵ Kidáa ne, kaka'an Jéssuu:

—Kué'e ntó ña tsiñu ka'nu i san nee é kāduku ntée ña ne, kué'e nto Xuva kō nee iña é iña ña —ka'an Jéssuu.

²⁶ Ña ni kúvi nī'i ña nté koo tsi'i kuétsi ña Jesuu kuénta iña tú'un é kāká'an ñá mé'ñū ña'a san. Koó dā kúdu'va ña é kuān nte ini ña nté koo nantíko koō ñá ne, diin diin sa intóo ña.

Kuenta iña i é ntoto o tē xi'i o
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Rkontûvi ne, kué'ēn ña saduceú san, kukoto ñá Jesuu. Tsí ðivi ñā ne, ña ntákuinti'xe ña te nuu é ntaā i é ntoto o tē xi'i o. Dukuān né, tsixe'e ña Jēsuu núu i sá'a:

²⁸ —Mastru, ini nto tsí Muiseé ne, xntée na'a ña tsí te uun ñatīi kuví ña ne, ntukíi ñadī'í ña é ntē ña ni xío i'xá ña ne, kantio é nātánta'a ñadī'í kíi san ni ēní xii ña vata koo é kōo i'xá ña ni ñā kuenta iña ñá xilí san. ²⁹ Uun ito ne, ió u'xe ñá'a ení ña. Ña é kuví uun sán ne, tánta'a ña ne, xí'i ña dī'na dá kōo i'xá ñadī'í ña. ³⁰ Ña é kuví ūví san ne, natánta'a ña ni ñadī'í kíi san. Xí'i ñā dī ne, nté uun i'xá ña ña ni xío. ³¹ Kidáa ne, nātánta'a ña é kuví ūní san ni ñadī'í san. Dukuān né, un ntī'i ñā e kúvi u'xe ñá'a sán ne, xí'i ntī'í ña e nté uun i'xá ña ña ni xío. ³² Kidáa ne, xí'i ñadī'í san dī. ³³ Vi'i a vé ne, tē ntóto ña da xilí ña ne, ¿xoo ntu é kuví ña dī'í i ña? Tsí un ntī'í ña é u'xe ñá'a san tánta'a ña ni ñadī'í san —ka'an ña.

³⁴ Kidáa ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñuxiví sa ne, ñatīi ni ñadī'í san ne, ntátánta'a ña.

³⁵ Ntá tsi tē xoo é nī'i i é xēe e dukún kán ne, ntoto dadīi ña nī ña xilí san ikán ne, tē tíi te ña dī'í ñá ne, ña tánta'a ká ña. ³⁶ Tsí ña kuví ka ña, tsí ntuví ña vata ntáa ánjē san, ntuví ña i'xá Xuva kō, tsi e ntóto ña. ³⁷ Uun tsi nte míi Muīsee kaká'an ña tsí ntoto ña xilí san da xntée na'a ña iña xuku é kai'xi san. Ikán ne, kaka'an ña tsí Xuva kō né, ðivi Xuva Abraan ni Ísaa ni Jácoo. ³⁸ Xuva kō ne, ñá te Xuva ñā xilí i, tsí Xuvā ña ntantító ña. Tsí kuenta iña Xúva kó ne, é un ntī'í ñā ntantító ña —ka'an ña.

³⁹ Kidáa né, ió mastrú leí san ne, ntáka'an ña:

—Vá'a ó kaka'an ntó, Mastru —ka'an ña.

⁴⁰ Kidáa ne, ú'vī ña e tsixe'e ká ña ña.

¿Xoó ntu é uvatā Cristu?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Jesuú ne, tsixe'e ñā:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto é Cristú ne, i'xá Davii ñā? ⁴² Dīvi tsi Dāvii kaká'an ñā ini tutú Sālmū san:

Xuva kō ne, kaka'an ñá nī Tó'ō ko:

“Kutūvín diñi kua'a kó san

⁴³ un tsi da nté natsi'i ú ñā ntaínchu'vi o má xe'e ó san”, ka'an ñā.

Kuan ō ka'an Dāvii. ⁴⁴ Ntá tsi ¿nté ntu koo kuvi víi Cristu i'xá ika Dāvii? Tsi mii Dāvii san ne, kaka'an ñā e Tó'o ñā ñā —ka'an Jéssu ni ñā.

Dā tsi'i kuétsi Jesuu mástrú lei

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Un ntíi ntíi ñā'a san ntaíni ñā dá kakā'an Jéssu ni ñā ntiní'i ñā:

⁴⁶ —Kuenta tsí víi nto nī mastrú lei, tsí dóo ini xku'un ñā doo nani, ta'an i e ntañú'u ñā e dóo ki'in iní i san, da ntaíka ñā. Dōo ntio ñā é kā'an ñá'a san ni ñā ntiusi da ntaíka ñā mé'ñū ñuú san. Tē xee ñá má vi'i mí ntánataká nuu ñā Israeé san ni vi'i viko sán ne, ntánantuku ñā mí'i e dií ka vá'ā o é kuntōo ñā. ⁴⁷ Ñā tsikán ne, ntánakuido nuu ñā vi'i ñadī'i kii san. Ntá tsi dóo na'a ntáka'an ntā'ví ñā vata koo é ñā kutuní ñá'a san te dóo kini ntáa ñā. Ñā kuān ntáa sán ne, dií ka kue'e ní'i ñā é nto'o ñā nta'a Xuva kō —ka'an Jéssu.

21

Diú'ūn é xē'é ñā dī'i kii, ñā dóo ntā'vi

(Mr. 12:41-44)

¹ Jesuú ne, ntāni'i ñā nuu ñā, kaito ñā ñā kuika nté o de ñā e ntátsu'un ñā diu'un ini etún san. ² Ikān dí ne, iní ñā uun ñadī'i kii ntā'ví, kaxnūu ñā úvī diu'un

kuaán kuetsī sán ini etún san. ³ Kidáā ne, kaka'an Jéssu:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u tsi dií ka nuu á'vi diu'un é kaxnuu ñadī'í ntâ'ví san é vāta kaa e tsú'un un ntī'í ña nguiī san. ⁴ Tsí ña nguiī sán ne, kūdii diu'un é ntoó ka iña ña xe'é ña, ntá tsi ñadī'í ntâ'ví san ne, xé'e ntī'í ña vata kaa é ió iña ña —ka'an Jéssu.

*Dá kakā'an Jéssu é nāntatsin xúkūn ka'nu san
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)*

⁵ Iō ñá'a sán ne, ntáka'an ña tsi xúkūn ka'nu sán ne, ñá tē nté kaa vá'ā o, tsi dóo va'á xuu kúvi, nī é iō iní i kán é xē'é ña'a san doméni. Kidáā ne, kaka'an Jéssu:

⁶ —Vé'xi ntūvi é un ntī'í sā'a e ntaíní nto ne, nantatsin ntī'í. Nté uun ká xuu ña kodo ntī'í tá'an —ka'an ña.

*Núu ī é vē'xí é kūvi di'na dá ntī'í ñuxiví sa
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)*

⁷ Kidáā ne, tsixe'e ña ñā:

—Mastru, ¿amá ntu é kuān koo kuvi sá'a? ¿Neé ntu nuu i kuvi di'na dá kuan kōo kuvi? —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jéssu:

—Kuenta tsí vií nto vata koo é ña kaní nta'ví ña'a san nto, tsi ñá te da dī ñá'a ki'xi ña é kākā'an ña é ña'vi ñā é Cristu ña ne, ká'an ñā tsi é xee ntūvi i é ntī'í ñuxiví sa di, ntá tsi ña ku xkuntíkin ntó ña. ⁹ Te tēkú nto mí kakuvi du'xēn, mí ntánāa ñá'a sán ne, ñá ku u'vī ntó, tsi sá'ā ne, kuétsī é kuān koo kuvi di'na, ntá tsi vata xéé ntúvi é ntī'í —ka'an ña.

¹⁰ Kidáā ne, kaka'an xtúku ña ni ñā:

—Uun ñuú ne, nāá ni tūku ñuú san ne, ña tsiñu i sán ne, vií ña du'xen ni tūku ña tsiñu i. ¹¹ Iō vadá ñuú san ne, dōó ntii tāan; kutamá ña'a sán ne, kunūu kui'í e dóo ntii inī i, e dóo katín ña'a san.

Koo nuu i e dóo donchu'ví koo kuvi é vē'xí e dukún kán di.

¹² 'Ntá tsi di'na dá kuvi un ntí'i sá'a ne, ðivi ntō ne, tiin ña nto. Kada xení ña ni ntō. Ki'in ní'i ña ntō é kōto nteé ña nto vi'i mí ntánataká nuu ña Israee. Tsu'un kutu ña nto viūtun. Ki'in ní'i ña nto ntá'a rei ni ñá tsiñu ka'nu i san di kuenta iña i e ntákuinti'xe nto ko. ¹³ Kuan kōo ni'i nto itsi é ntaa nto ni ñá'a kuenta iñá ko. ¹⁴ Tsun rkó tsiñu nto vií nto é ña koo tú've nto di'na nté koo nantiko koō nto é nada'an ntō kúñu ntō. ¹⁵ Tsí xu'ú ta'xi u tú'ūn e dóo kuki'in inī ntó vata koo e nté uun ña ntaínchu'vi nto ña kuvi vií ña ni ntō, é ntē ña kuvi ka'an ntée ña nto. ¹⁶ Ntá tsi ðivi ntō ne, dá'vi ña'a san nto dóvete, un tsi nté uva nto, ni ēní nto, nī ñavi'i ntó, nī ña dóo vá'a tiin ni'i ntō di. Iō ntó ne, ka'ní ña nto. ¹⁷ Dá kanii ñūxiví san ne, ñá ntō kue'en ñá'a san nto kuenta iñá ko. ¹⁸ Ntá tsi nté uun idi ðiki nto ña kunáa. ¹⁹ Na kūtíi nto nima ntó ne, kuan kōo ni'i ntó ntuvi iña nto.

²⁰ 'Ntá tsi tē ini nto tsi ntánti'u nuu sntadún san ñuú Jerusaleén ne, kidáa ne, kūtuni nto tsi e xée ntúvi é nantatsin ntí'i. ²¹ Kidáa ne, ña ntoo ñuú Judeá ne, na kūnu ñá, ntaa ñá rki uku kan. Ña ntoo ñuú Jerusaleén ne, na ntii ña, kī'in ña. Ña ñu'u má kū'u kán ne, ñá ku naxéé ka ña vi'i ña. ²² Tsí ntuvi tsikán ne, kiní ña'a san dóxo, tsí da miī é kūntaa ntí'i é ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō. ²³ ¡Ntá'vi ide ñádī'i, ña é ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, ni ñadī'i, ña ntánatsītsí i'xá i! tsí ña te kú've nto'o ña'a san, tsí uun doxo ka'nu kuvi ñuú sa'a. ²⁴ Iō ñá ne, ka'ní nuu ña ñá káa. Iō ñá ne, ki'in ní'i ña ña viūtun é tuku e túku ñuu dá kanii ñūxiví sa. Ña'a, ña é ña ni kuinti'xe i Xuva kō ne, kodo ntí'i ña ñuú Jerusaleen un tsi da nté ku é kūntaa ntúvi e xtúvi Xúva kō.

Nté koo nainu xtúku u, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'Kidáā ne, koo dóxo é kīni o núu ngántii, ni xōo, ni kīmī san. Ñuxiví sa ne, dōo kúdana ña'a un ntíí ntíí ñuú san ne, dōo ú'vī ña e dōo donchū'ví koo kuvi ntute ñu'u kān é kāka'an ñu'u. ²⁶ Ña'a sán ne, kūvī nuu ña e dōo ntaú'vī ña e ntádē kuení ña nee iña é kākuví ñuxiví sa. Un vá'a tsi kantá nuu nuu i é iō e dukún kān. ²⁷ Kidáā ne, kiní ña tsí xu'u é vēxkúvī ú ñatīi ne, nainú u mé'ñū viko nu'u e dōo iō ko é vīi u é un ntí'í, e dōo kaxi'í nuu ka'nu u. ²⁸ Te iñi ntu'u é kuān koo kuvi sá'a ne, nākuntáñi nto, ntaa ni'i nto diki nto, tsí ntuvi tsikán ne, nakáku nto —ka'an Jésuu.

²⁹ Kaka'an ñá kuenta iña i sá'a:

—Koto nto utun ígu san, o da nēé ka utun. ³⁰ Tē íni nto tsí kanakōdó xuku i ne, kutuni ntó tsi é vē'xi étsin ntuvi ka'ni. ³¹ Dukuān né, tē íni nto é kuān koo kuvi sá'a ne, kutuni ntó tsi é vē'xi étsin ntuvi é kadā kû've Xuva kō.

³² 'Nuu é ntaā i é un ntí'í sá'á kuntaa dí'na dá kūvī ña'a, ña ntántoo vevii. ³³ E dukún kan ni ñūxiví sa ne, ntí'í, ntá tsi tú'ūn é kāka'án u ne, da miī é kuntaa.

³⁴ 'Kuenta tsí vií nto. Ñá ku dā vá'a nto é na ntūka'xi nima ntó é vīi nto é kīni kaa. Ñá ku nakuinī nto kúñu ntō é kada ki'vi ntō. Ñá ku ntē dúkuan kadā kuení nto nee é kantio nto ñuxiví a, vata koo é ña da nēe inī nto xee ntúvi tsikan, ³⁵ é vata kaa chitō. Tsi vé'xi nti'xe ntuvi tsikan iña un ntíí ntíí ña'a san, ña ntoo da kanñi dū'va ñuxiví a. ³⁶ Na kōo tú've ntó ne, nguentúvi tsi ka'an ntâ'ví nto vata koo é nakáku nto é un ntí'í nūu i é kuān koo kuvi, vata koo é kūvi xee ntó nta'a ko, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi —ka'an Jésuu.

³⁷ Ntuvia ā ne, tuví Jesuu má ukún kan, kanañ'e ñá ña'a san. Niñú a ne, rki uku é nani Ōlivu kañ'e ña. ³⁸ Tévaá du'va tsi ntáxee ntí ntí ña'a san má ukún kán é kīni ña é kaka'an Jéssuu.

22

Dā nátaká nuu ña'a san é ntukū nuu iní ña nté koo tñn ña Jesuu

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ E xée ētsin viko da ntaé'xí ña tañú'ū é ña kadáka u'xen íā. Viko sá'á ne, é naka'ān ña Israeé san nté ō nakáku Xuva ko ña dā ntáka ña ñuú Egítō. ² Kidáā né, tō'ó dutu ní mastrú leí san ne, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu, tsi ntaú'vī ñá ña'a san.

³ Kidáā ne, kúkī é ña vá'ā san nima Júda, ñá nani Iscāriote, ña é uun ña'a uxuvi ñá'a pustrú san. ⁴ Ña sá'á ne, kué'en ña, kūkoto ñá tó'ō dutu ni ñá odo nūú iní ukún kán, nté koo víí ña é ntāda ña kuenta Jéssuu ntá'a ña. ⁵ Kidáā né, dōo diní ña. Xé'e ña xu'u ña é kué'é ña diu'un Júda san. ⁶ Divi ña dí ne, xé'e ña xu'u ñá ne, dā éni ntu'u ña ntukū nuu iní ña nté koo ntada ña Jesuu kuénta ntá'a dutu é ntē xoxó kiní i.

Dā xee ntúvi é kā'xí ña tañú'ū é ña kadáka u'xen íā
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Kidáā ne, xée ntúvi é kā'xí ña tañú'ū é ña kadáka u'xen íā ne, divi tsi ntúvi dí ne, kantio é ka'nī ñá a le'ntu iña vikó san. ⁸ Kidáā né, taxnūu Jéssú Pedru ní Juaán san, kaka'an ña:

—Kue'ēn ntó, kūtsoo tú've nto é kā'xi o iña viko san —ka'an ña.

⁹ Divi ña né, tsixe'e ña:

—¿Mí'i ntū ntio nto é kāda vá'a ntí? —ka'an ña.

10 Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Te kūk'vi nto ñuú san ne, nani'i ta'an nto úun ñatī, ñá ni'i uun xoó ntute. Kuntikin ntó ña un tsi nte nú vi'i mí nt'vi ña ne, 11 dá ká'an ntó nī tó'lo vī'i san: “Katsixe'ē Mastrú san nto: ¿Mí'i ntu vā'á o mí kūvi ka'xí u nī pustrú ko iña vikó san?”, kuan kōo ka'an nto. 12 Kidáā né, nañē'e ñá nto uun ne'u vi'i ka'nu mí odo nti'i ta'an san mí iō tu've ne, ikan kāda vá'a nto é ká'xi o —ka'an ña.

13 Kué'en ñā né, nāni'i ntí'xe ña un nti'í é kāka'an Jésuú ne, dā de vá'a ña é ká'xí ña kuenta iña vikó san. 14 Dā xee úra í ne, Jesuu ní pustru ñá ne, kántōo ña nú mesa kan. 15 Kidáā ne, kaka'an Jésuu:

—Ñá tē nté kaa ntio ko é ká'xí dad:í ú ni nto viko sá'a di'na dá kūví u. 16 Ká'ān ú ni ntō tsi nté uun ito ká ña ka'xí ka ú iña viko san un tsi da nté kūntaa é un nti'í iña Xuva ko mí kadē kú've ña —ka'an ña.

17 Kidáā né, kī'i ña e'xin é ñu'u ntute tinti'ó ne, dā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, kaka'an ña:

—Kī'i nto sá'ā ne, dá ko'o dava nto ni tā'an nto xe un xé un ntō. 18 Ká'ān ú ni ntō tsi nté uun ito ña ko'ó ka ú ntute tinti'ó un tsi da nté kī'xi Xuva ko, kīxkada kú've ña —ka'an ña.

19 Kidáā ne, kī'i ña tañú'ū san, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ña é ká'xí ña, kaka'an ña:

—Sá'ā né, kūnú ko é ntūvi kuenta dóxi'í kán kuenta iña nto. Vii nto sá'ā vata koo é naka'an ntō ko nté o dé u kuenta iña nto —ka'an Jésuú san.

20 Kuan o dé ña ni e'xin san di dā kuvi é'xi ña, kaka'an ña:

—E'xin sá'á ne, núu í é xēe é ta'xi Xuva ko xū'u ña é kātī ú niñí ko kuenta iña nto. 21 Ntá tsi vevíí ne, ñatī, ña diko xu'ú ko ne, tuví dad:í ña nī ko nú mesá sa. 22 Vevíí ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, da

—Tō'ō, é iō tu'veú u é k̄'ín u ni nto, kuān te viútun, kuān te dóxi'í k̄n di —ka'an ña.

³⁴ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Pedru, kaka'án u ni ō tsí vevíi ne, di'na dá k̄na lí'xī sán ne, úni i'to ka'an tsí ñá inín ko —ka'an ña.

Dā xee ura é kōto nteé ña Jesuu

³⁵ Kidáā né, tsixe'e Jēsuu ña ntini'i ñā:

—Dā táxnūu ú nto é k̄'ín nto e nté it̄in ntó ne, nté ññ̄ e kañú'u diu'un nto, nté nt̄i'xen ntó di, ¿vá neé ntu kunaá nteē nto? —ka'an Jēsuu.

—Ñá tē nee —ka'an ña.

³⁶ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu:

—Ntá tsi vevíi ne, nadama. Xoo é ió it̄in i ne, na kuído ñá, ni ññ̄ é xku'ún diu'un ña. Xoo é ña tuvi káa i ne, na nadiko ña k̄tuun ñá ne dá kuīin ña káa ña. ³⁷ Tsí kaka'án u ni ntō tsí kantio é k̄ūntaa nt̄'i é k̄aka'an tú'un Xuva kō: “Ide ña ni ña vatā ó de ña nī ñá iō kuetsí i”, ka'an. Tsi é un nt̄'i é ūve na'a kuenta iñá ko ne, kuetsi é k̄ūntaa nt̄'i —ka'an Jēsuu.

³⁸ Ña ntini'i ñā ne, ntáka'an ña:

—Tō'ó, i'a ió uvi káa —ka'an ña.

Di'vi ñā ne, kaka'an ña:

—Xée ō tsi sá'ā —ka'an ña.

Dá k̄aka'an nt̄a'ví Jesuu má utun Getsemanii

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Kidáā né, k̄i Jesuu, kué'en ña xūku é nani Ōlivu vatā xkoó ini ña. Ña ntini'i ñā ne, ntántik̄in ñá ña, kue'en ña. ⁴⁰ Dā xee ña ík̄an ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kantá'vī ntó vata koo é ña kó'xo nto nuu i é k̄ni kaa —ka'an ña.

⁴¹ Kidáā ne, k̄i nteé xio Jesuu, kué'en ika ña vata kaa mí nakuíta ō xuu. Nákunchiti ñā é ka'an nt̄a'ví ña. ⁴² Kaka'an ña:

—Ūvá, tē ntio nto ne, nakakū ntó ko é kanto'o kó nuu i sá'a. Ntá tsi ña víí nto é ntio kó, tsi é ntio mii ntō —ka'an ña.

⁴³ Kidáā ne, vé'xi ūun ánjē iña Xuva ko é xntii ña ñā. ⁴⁴ É kuān nte kantó'o ña ne, nīī kué'en ini ña kaka'an ntâ'ví ña ne, uun tsī katoó na'nu nte ñú'u kan tīin ña é vata ito niñi.

⁴⁵ Dā kúvi ka'an ntâ'ví ña ne, nákontītsí ña, kue'en ña mí ntoo ña ntini'i ñā. Dīvi ñā ne, e ntákidi ña, tsi dóo kunta'xa iní ña. ⁴⁶ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Nté kui kuān nte ntákidi ntú nto? Nakuntáñī ntó ne, dá ka'an ntâ'ví nto vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa —ka'an ña.

Dā tīn ña Jēsuu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kaka'an dúkuan Jēsuu da xée ñá'a san é ña te da dií ña. Ña é nanī Júdā, ña é kuvi ūxuvi ñá'a pustru ña ne, odo nuū ña vé'xi ña nuu ña'á san ne, dā xee ña mí tuví Jesuú san ne, dā é'xi ña xu'u ña.

⁴⁸ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu:

—Xo'ōn, Júdā, ¿vá xū'u ntu kó ka'xin é dikōn kó, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi? —ka'an ña.

⁴⁹ Ña ntántoo ni Jēsuú san ne, ntaíto ña nee é kuvi ne, tsixe'e ñā:

—Tō'ó, ¿ka'ní nuu ntu o ñā káa san? —ka'an ña.

⁵⁰ Uun ña'a ñā né, ntuku kui'ī ñá ña kade tsiñu iña tó'ō dutú san, ē'nté ña lo'xo kua'a ña. ⁵¹ Ntá tsi kaka'an Jēsuu:

—Na koo mii nto ñā. Kuan tsi koo na kōo —ka'an ña.

Kidáā ne, tīn nta'a Jēsuu ló'xo ña kade tsiñu san ne, ntuvá'a. ⁵² Kidáā ne, kaka'an ñá nī tó'ō dutu ni

ñá odo nūu ini ukún kan, ni ñatā san, ña xee é t̄in ña:

—Divi ntō ne, odo nto káa ni ūtun, é vāta te ña du'ú u. ⁵³ Da itúvī ú ni ntō utén utén ini ukún k̄an ne, ntē ña ni t̄in ntá'a ntō ko, ntá tsi ura í e dóo neé sa ne, divi ūra i é k̄aduku ntée nto e ntáde ntō nuu i é k̄ini kaa —ka'an Jésuu.

Dá kakā'án Pedru é ñá ini ñá Jesuu

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Kidáa ne, t̄in ña Jesuu, kué'en ni'i ña ña nú vi'i dutu ñá odo nūu san. Kué'ēn Pedru, kántikin íka íka tsi ña. ⁵⁵ Ikān tívi ña ñu'u nu kí'i k̄an ne, da túni ña ntíkō diñi nchú'ūn san. Kátūvi Pedrú san ni ñá di. ⁵⁶ Kidáa né, uun ñadī'i, ña é kade tsiñu sán ne, iní ña é ikān tuví Pedrú san nchú'ūn san katúni ña ne, íntē'á ña ña ne, kaka'an ña:

—Ña s̄á'á ne, dad̄i íka ña ni ña tsīkan —ka'an ña.

⁵⁷ Ntá tsi Pedrú san ne, tee xu'ū ña, kaka'an ñá ni ñadī'í san:

—Xu'ú ne, ñá iní u ña é k̄aka'an ntó san —ka'an ña.

⁵⁸ Dā kú e ví'i ne, é tūku ña'a iní ña ña ne, kaka'an ña:

—Divīn né, kakuini'i o ña tsīkan —ka'an ña.

Ntá tsi Pedrú san ne, kaka'an ña:

—Ñā'á ni san! Ña te dívī ú —ka'an ña.

⁵⁹ Dā kúvi uun urá ne, é tūku ña kaka'an ña:

—Nuu é ntaā ntí'xe i tsí ña s̄á'á ne, dad̄i íka ña ni ña tsīkan, tsí dad̄i ñuu ña ñuú Galilea —ka'an ña.

⁶⁰ Kidáa ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Ñá iní u nee é k̄aka'an nto —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i dá kakā'án Pedrú ne, kāna tsi lí'xī san. ⁶¹ Kidáa ne, xkokōtó Jesuu, mí tuví Pedru. Kidáa ne, nánū'ú Pedru iní ña nté o kaka'an Jésuu

ni ña tsí di'na dá kāna lí'xī sán ne, úni Ito ka'an ñá e ñá ini ñá xoo ñá'a ña. ⁶² Kidáa ne, kí Pedru kí'i kán ne, dōo éku ña.

Dā narkín̄teē ñá Jesuu
(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Ñatíí, ña ntáde kuenta Jésuú ne, narkín̄teē ñá ña ne, ē'ní ña ña. ⁶⁴ Ēdí ña ntuxnúu Jesuú ne, dā ntáka'an ñá ni ñā:

—Ká'ān ve, ¿xoo ntu é'ni i o? —ka'an ña.

⁶⁵ Dōo titín ka nuu i é ntáka'an kíni ña ni ñā di.

Dā intítsi mē'ñu Jesuu nuu ñá tsiñu i
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Dā tuví san ne, nátaká nuu ñatā ña Israeé san nī tó'ō dutu ní mastrú leí san. Kue'en ní'i ña Jēsuu mé'ñu ña tsiñu na'nu i ne, dā íkán tsíxe'e ña ñā:

⁶⁷ —Ká'an é nuu é ntaā i te Cristu ntí'xen —ka'an ña.

Dívi ñā né, kaka'an ña:

—Te kā'án u tsí dívi ú ne, ntē ña kuintí'xe nto ko.

⁶⁸ Te tsíxe'e ú nto dí ne, ntē ña nantiko koó nto é kā'án u. ⁶⁹ Ntá tsi un tsi nté vevíí ne, xu'u é vēxkúvī ú ñatíí ne, tuví u diñi kua'a Xuva kō, ña é díí ka ka'nu kue'en —ka'an ña.

⁷⁰ Kidáā ne, un ntíí ntíí ña tsíxe'e ña ñā:

—Kidáa ne, ¿dívi ntūn é i'xá Xuva kō kuan? —ka'an ña.

Kaka'an Jēsuu:

—Mii xntō ntáka'an ntó nee ñá'a u —ka'an ña.

⁷¹ Kidáā ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntū kantio ká kō ña é kā'an ntaa? Tsí tutun mii ko téku ko e kéne ña kaka'an ña —ka'an ña.

23

Dā intítsi mē'ñú Jesuu núu Pílatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Kidáā ne, un ntíí ntíī ñá nakuntáñī ñá ne, dā kue'en ni'í ña Jésuu ntá'a Pilatu. ² Ikān éni ntu'u ñā da'ví ña ña dovete, ntáka'an ña:

—E ní'í ntí ñatī sa'a é kanatīvī ñá ñuú ntí. Kaka'an ñá tsí ña vá'a o e ntá'ví ntí diu'un xōo íña ñuú Romá san. Kaka'an ñá di tsí ña é Cristu ñá, ña é kuvi ña reí di —ka'an ña.

³ Kidáa ne, tsixe'e Pilatú san Jesuu:

—¿Vá ña é kuvin Rei íña ñá Israeé san? —ka'an ña.

—Mii xnto kaka'an nto —ka'an Jésuu.

⁴ Kidáā ne, kaka'an Pílatu ni tó'ō dutu ní ña'a san:

—Ñá kánani'í ko kuétsi ñatī sa'a —ka'an ña.

⁵ Dā dií dií ka xío ntii ñā'a san, ntáka'an ña:

—Vé'xi ña, kanakutsu'un ña ñā'a san nchú'un é kanañ'e ñá kanii ñuú Judeá ne, nté ñuú Galileá ne, un tsi nte í'a di —ka'an ña.

Dā intítsi mē'ñú Jesuu nuu Heródē

⁶ Dā téku Pilatu sá'a ne, tsixe'e ña te ñatī sa'á ne, ña ñuú Galilea ña. ⁷ Dá kakā'an ña tsí ña ñuú ña ne, taxnúu ña ña nta'a Heródē, ña tsiñu na'nu i ñuú Galilea, tsí tuví ña ñuú Jerusaleen ntúvi tsikan. ⁸ Dā íni Heródē san Jésuú ne, dōo diní ña tsí e títin ntuvi é ntio ña é kinī ñá ña, tsi téku ña e ntáka'an ñá'a san íña ña. Ntio ña é kinī ña é víi ña nuu i e dōo ka'nu. ⁹ Dōo tsixe'e ña ñā, ntá tsi ña ni ká'an kue'en tsí Jesuu. ¹⁰ Ikān ntāñi tó'ō dutú san nī mastrú leí san, e dōo ntátsi'i kuetsi ña ña. ¹¹ Kidáā ne, Heródē san ni sntadun ñá ne, dē xení ña ni Jésuu. Nārkínteē ñá ña ne, naxnúu ña ña du'nu e dōo va'a vata kaa é kainúu rei. Kidáā né, nataxnúu xtuku Heródē san

ña nta'a Pilatú san. ¹² Ntuvi tsikán ne, dōo vá'ā o tiin Pilatú san ni Hēródē sán, kuān te ntuvi dí'na ne, dōo ínchu'vi ta'an ña.

Dā ntúvi kuenta Jesúsú é kuvī ña

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Kidáā ne, Pilatú san ne, nātaká nuu ña nī tó'ō dutú san, nī ña tsiñu i, ni ñā'a sán ne, ¹⁴ dá kakā'an ñá ni ñā:

—Dìvi ntō é vēxní'í nto ñatī sa'á nta'a kó ne, ntáka'an nto tsí kanatīvī ñá ña'a san, ntá tsi xu'ú ne, tsixe'ē ú ña nuu ntó ne, ñá ni nanī'í nti kuétsi ñā nté uun nuu i vatā o ntáka'an nto. ¹⁵ Nte Heródē ña ni nanī'í ña kuétsi ñā. Dukuān é nataxnūu xtuku ña ña nta'a ko. Koto nto tsí ña té neé ni íde kue'en tsí ña é kuvī ña. ¹⁶ Nanto'o ú ña ne, dá nakāka xaa ú ña —ka'an Pílatú san. ¹⁷ Tsi dá kakūvi viko sá ne, da mií é nakāka xaa Pilatú san uun ña'a, ña ñu'u kutu, xoó ña'a é ntio ña'a san é ntī ña.

¹⁸ Ntá tsi kuédadii tsí éni ntu'u ñā ntákachu'u ña:

—¡Ka'ní nto ña sá'á ne, nakāka xaa nto Barabaá san! —ka'an ña.

¹⁹ Barabaá san ne, nuu kutu ñā, tsí idé ña du'xen nī ña ñuu í ne, ē'ní ña ña'a. ²⁰ Pilatú san ne, ntio ña é nakāka xaa ña Jesuú ne, kaka'an xtúku ña ni ñā'a san. ²¹ Ntá tsi díí díí ka ntii káchu'u xtúku ña:

—¡Na xnteē ntó ña ntiká krusi kan! ¡Na xnteē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

²² É kuvī ūni íto káka'an xtúku Pilatú san:

—¿Nee iñá ntu é kīni kaa idé ña? Tsí ña kánani'í ko kuétsi ñā é kuétsi é kuvī ña. Nanto'o ú ña ne, dá nakāka xaa ú ña —ka'an ña.

²³ Ntá tsi ña'a sán ne, ntaxío ntii ña ntáka'an ña tsí da mií é na nākuntée ña ntiká krusí san. Un tsi vāntiñi ña ntáka'an ña. Kūvi idé ña ni'í ña é ntio ña. ²⁴ Pilatú san ne, íde ña vatā o ntáka'an ñā'a

san. ²⁵ Nakáka xaa ña ñatīi, ña nuu kutu viutun san kuenta iña i é idé ña du'xen nī e é'ní ña ña'a sán dī, ntá tsi ntāda ña kuenta Jésuú san nta'a ña'a san vata koo é viī ñá ni ñā nee é ntio ña.

Dā intée Jesuu ntíkā krusi

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Dā kue'en ni'i ña Jesuu é na xnteē ñá ña ntiká krusí ne, tīn ña uun ñatīi, ña ñuú Cirene, ñá nani Sīmuun, ñá vé'xi uun rantsu. Kuétsī é idé ña'a san ña é kunī'i ña krusí san é kuntīkin ñá ata Jésuú san.

²⁷ Ñá tē nté kaa ña'a ntántīkin ñá ña ne, ñá te da dīi ñádī'í san dóo u'vi ntákuvī ña, ntaéku ña kuenta iña Jésuu. ²⁸ Dā ító Jesuu san ñadī'í san ne, kaka'an ña:

—Nto'ó, ñadī'í Jerusaleen, ñá ku ntē dúkuan ēku nto kuenta iña ko, ntá tsi kueku nto kuenta iña mii nto ni i'xá nto. ²⁹ Tsi vé'xi ntūvi é kā'an nto: “Nté kuān nte va'á ña'a san, ña é ña ni kuvi kóo i'xá i, nī ña é ña ni ñú'u i'xá i i'xi i, nī ña é ña ni natsitsi i'xá dī”, koo ka'an nto. ³⁰ Kidáā né, kani ntu'u ñā'a san ká'an ña é na nūu xuku san mí ntántoo ña, é ntio ña é kutāvi núu ña é kunuu xū'u ña. ³¹ Ntá tsi te kuan ō ntáde ni'i ña utun xi'í sán ne, ¿ntē ntú koo viī ña ni ūtun itsí san kuan? —ka'an Jésuú san.

³² Kue'en ní'i ña ūvi ña'a ña kini ntāa é dādīi ka'ní ña ña ni Jésuu. ³³ Dā xee ñá xuku é nani Xkīdīkī Ntíxi sán ne, ikān nāxnteē ñá Jesuu ntíkā krusi, ní ntuvi ñá'a ña kini ntāa san: uun ña ne, diñi kua'a Jesuu intée ña; uun ña ne, diñi datsin ña intée ña. ³⁴ Jesuu ne, kaka'an ña:

—Ūvá, kada ka'nu iní nto ni ñā, tsi ñá ini ñá nee iña ntáde ña —ka'an ña.

Sntadún san ne, nārkínteē ñá doo Jésuu xoo é kūvi viī i ni'i i. ³⁵ Ña'a sán ne, ntáñī ña, ntaíto ña

ne, un tsi nté ña tsiñu i san ntánarkínteē ñá Jesuu, ntáka'an ña:

—Ña sá'á ne, nakākú ña tuku ña'a. Vi'i a vé ne, na nakākú mii ñā kúñu ña, tē nuu é ntaā i é Cristu, ña é nakaxnúu Xuva kō —ka'an ña.

³⁶ Sntadún san ne, nārkínteē ñá ña. Xée ētsin ña ne, xé'e ña ntīdi íā é kō'o ña. ³⁷ Ntáka'an ñá ni ñā:

—Te ñā ñā é Rei iña ñá Israeé ne, nakākún miñ kúñu ō —ka'an ña.

³⁸ Nteé letra dāki krusí san é kāka'an tú'ūn griegú, ni tū'ún latiín, ni tū'ún hebreu, kaká'an: “Ñā sā'a é Rei iña ñá Israeé”, ka'an.

³⁹ Uun ña'a ñā du'ú san, ña nteé ntiká krusí san ne, kaka'an ña:

—¡Tē nuu é ntaā i é Cristún ne, nakākún miñ kúñu ō ne, nakākún ntī ñā! —ka'an na.

⁴⁰ Ntá tsi ña uun ña'a sán ne, kaka'an ñá ni tā'an ña:

—¿Ñā kaú'vī ntú o Xuva kō? Tsi ñā ñā né, ñā ñā tsi ñā i kantó'o o ñā. ⁴¹ Ntá tsi xo'ō né, iō nuu i e ntánto'o kō, tsi ntantá'vi o kuētsí kō e ntúku nuu ō. Ntá tsi ña sá'á ne, ñā tē neé kue'en tsi ni ñā é kīni kaa —ka'an ña.

⁴² Kidāā ne, kaka'an ña:

—Jesuu, na naka'an ntō kó tē xee nto mí kadā kú'vē nto —ka'an ña.

⁴³ Kidāā ne, kaka'an Jesús:

—Nuu é ntaā i é kāká'án u ni ō tsi veví kutūvín ñā ñā ni ko mí ntántoo ñā kuínti'xe i, ña é xi'i —ka'an ña.

Dā xi'i Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Un tsi nte da ká'ñu ntuví ne, un tsi nte kaeku uní kuáa ne, kūneé da kaniñ ñūxívi sa. ⁴⁵ Kūnee ngántí san. Uvi dáva ntí dōxi é rkāa nuu ini ukún

ka'nu kãn. ⁴⁶ Kidáā né, un ntii tsī káchu'u ntáa Jesuu, kaká'an ña:

—jŪva, ntada ú kuenta nímá ko nta'a nto ve! — ka'an ña.

Dā kúvi ká'an ña sá'a ne, xí'i ñā.

⁴⁷ Dā ini tó'ō sntadun ñá ñuú Romá san nté ō kúvi ne, kaka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é ñatíí sa'á ne, dōo va'á ña; ña túvi kuētsí ña —ka'an ña.

⁴⁸ Un ntí'i kue'en dú'va ña ntaíto neé kuvi ne, kúnū'ú ña, koó dā ntaxé'e ña nta'a ña nima ñá e dóo u'vi ntákuví ña. ⁴⁹ Un ntíí ntíí ñá ini Jesuú, ni ñadī'i, ña ntántikin ñá un tsi nte ñúu Galileá ne, intáñi ika ñā, ntaíto ña nté ō kúvi.

Dā inuu ntú'xi Jesuu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Uun ñatíi, ñá nani Jōsee, ña vé'xi ñuú Arimatea é kāduku ntée ñuú Judeá ne, dōo va'á ña'a ña. Úvē ta'an ña ña tsiñu na'nu i san iña ñá Israee. ⁵¹ Ña sá'á ne, kantétu ñā amá xee ntúvi é kadā kú've Xuva kō. Ñá ni kui dadíi ña ni ña tsiñu i, ña nguíi san. ⁵² Dívi ñā ne, kué'en ña, kūkoto ña Pilatú san é ntákan ña kúñu Jēsuu. ⁵³ Kidáā ne, nanúu ña ña ntíká krusí san ne, dā náxnúu ta'án ña ña doo kui'xin e dóo va'á ne, dā kukú'xi ña ña iní ñañā mí kántii iní xuu, mí vāta kunuu ntú'xi ña'a. ⁵⁴ Ntúvi tsikán ne, ntúvi e ntáxio tú've ña é kuiñi ntú'u ntúvi é iō dá'na san.

⁵⁵ Ñadī'í, ña vexní'i Jēsuu un tsi nte ñuú Galileá ne, kué'en ñā né, dā íto nuu ña ñañā san, ntaíto ña nté ō kanúu kúñu Jēsuu. ⁵⁶ Kidáā ne, kúnū'ú ñā ne, da de vá'a ña ntute cho'lo vîdin e dóo vá xkonuu, ni ū'xen xukú san di. Kidáā ne, íntoo da'na ñadī'í san ntúvi dá iō dá'na san, vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō.

24

Dā ntóto Jesuu

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Ntuvi dá naki'i o vīté san ne, kué'en xtuku ñadĩ'í san nú ñaña Jēsuu, ni'i ña cho'o vīdin é de vá'a ña. ² Dā xee ñá ne, iní ña tsí xuu é itávī núu nú ñañā sán ne, é xīo nakutúvi. ³ Kúkĩ'ví ña, ntá tsi ña ni naní'i ka ña kúnū Tó'o ko Jēsuu. ⁴ Koó dā kúdu'va ña. Ntē ñá iní ka ña nté koo vií ña. Kidáā ne, da nēe iní ña iní ña uvi ñatīi é ntañi etsin ña nuu ña. Ñu'u ña doo kuí'xin é kāxi'í nuu kue'en. ⁵ Ná tē nté kaa u'ví ñadĩ'í san, naxkā'nu nteí ña dikí ña nte ñú'u kān. Ntá tsi ñatīi san ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui ntánantuku ntu nto ña é kántíto san mé'ñū ña xi'í san? ⁶ Xóxō ñá i'a, tsi e ntóto ña. Naka'an ntō nté o ka'an ña dá itúvi ká ña ñuú Galilea. ⁷ Dīvi ñā é vēxkúvi ña ñatīi ne, ka'an ña é da mīi é ntūvi ña kuenta ntá'a ñá iō kuetsi i é na xnteē ñá ña ntiká krusi kan. Ntá tsi tē kúvi uni ntúvi xi'i ñá ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña —ka'an ñátīi san.

⁸ Kidáā ne, nánū'u ñádĩ'í san iní ña tú'un é kākā'an Jēsuú san ni ñā. ⁹ Dā ntáka ña nú ñañā sán ne, ntántaa ña un nti'i sá'á ni ū'xi ñn pustrú san, ni ña nguīi sán di. ¹⁰ Ña ni'i tú'un iña pustrú san ne: María Madálena, ní Juana, ni María, di'i Sántiaú san di, ni ñadĩ'í, ña nguīi san. ¹¹ Da ntáka'an ñádĩ'í san, kuiní pustrú san da téku ña. Ntē ña ni kuintí'xe ña.

¹² Ntá tsi Pedrú ne, kīi ña, koó da kaīnu ña kue'en ñá nú ñañā san. Dā ito nuu ña iní i kān ne, koó da mīi sá doo kuí'xín san iní ña. Kidáā ne, kúnū'ú ña nú vi'i ña kān. Koó dā kúdu'va ña é kuan ō kúvi.

Itsi ñuú Emauu
(Mr. 16:12-13)

13 Divi tsi ntūvi tsikán ne, uvi ñá'a ña ntini'i Jēsuu kué'en ña ñūú Emauu, ñuu é tuví te ū'xi ñn kilumétru é un tsi nté Jerusaleen. 14 Kué'en ñā, ntántaa ña un ntí'i nuū i e kúvi. 15 Nñ dukuān ntatín ña ne, xée Jēsuú san, eni ntu'u ñā ntaika dadñ ña ni ñā. 16 Kuān te íni ña Jesuú san ne, ñá ni kutūni ña xoo ñá'a ña. 17 Kidáā né, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Neé ntu e ntántaa nto dā ve'xí nto ítsi kán? —ka'an ña.

Íntāñí nta'xa ñā. 18 Uun ña'a ña, ñá nanī Cliofá san ne, kaka'an ña:

—¿Vá xīo ñuú ntu vé'xi nto e ñá ini nto nté o kúvi ñuú Jerusaleen ntúvi sa'a? —ka'an ña.

19 Kidáā ne, kaka'an Jēsuu:

—¿Ntē ntu o kúvi? —ka'an ña.

Ntáka'an ña:

—Ntántaa ntí kuenta iña Jēsuu, ña vé'xi ñuú Nazaree. Divi ñā ne, ña é ka'án naa Xuva ko ña. Dōó iō ña é viī ña; dōó ini ña nté koo ka'an ña núu Xuva ko, ni ūn ntí ntí ña'a san. 20 Ntá tsi tó'ō dutú san nī ña tsiñu i sán ne, ntāda ña ña kuentá vata koo é na kuvī ñá ne, xnteē ñá ña ntiká krusi kan. 21 Nti'í ne, ntantétu ntí é divi ñā é nakakū ñá ña Israeé san. Ntá tsi vevíí ne, é kúvi uni ntúvī é ita ntí'xin un ntí'i sā'a. 22 Iō ñá dñí, ña ntini'i ntí ne, dā kúdu'va ntí nuu i e ntáka'an ña. Tsi tevaá du'va tsi ñe'e ña nú ñañā san. 23 Ntá tsi ña ni naní'i ña kúñu Jēsuú ne, ntiko koō ña, náxee xtúku ña mí ntoo ntí kán. Ntántaa ña tsi xée ánjē san nuu ña. Ntáka'an ánjē san tsi Jesuú ne, kantíto ña. 24 Kidáa ne, iō ñá ntini'i ntí ne, ñé'e ñā nú ñañā san, ixkoto ntódo ña. Íní ña vatā o ntáka'an ñádñí san ne, ntá tsi ña ni iní ña Jesuu —ka'an ña.

25 Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Neé ntu diki diki nto é ña ni kuintí'xe nto é un nti'ĩ e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko? ²⁶ ¿Vá ñā ntu te kantío é ntō'o Cristu, ña táxnuu Xuva kō, di'na dá kuē'é Xuva kō é kodo nuū ña? —ka'an ña.

²⁷ Kidáā né, eni ntu'u ñā nañé'e ñá ña nté o kaka'an tú'un Xuva ko kuēnta iña ña. Eni ntu'u ñā nté tutu é de vá'a Muiseé ne, ni un nti'ĩ tūtu é de vá'a ña ka'án naa Xuva ko.

²⁸ Dā xee étsin ña ñuú mí kī'in ñá ne, íde Jesuú vata tsi te kī'in ka ña itsi kán. ²⁹ Ntá tsi tee kóo ña ña, ntáka'an ña:

—Kutuvī ntó nī nti tsí e kuáa vevii. E dóko sā kúnee —ka'an ña.

Kidáā ne, kué'en Jēsuu é kuntoo ña ni ñā. ³⁰ Dā intóo dadii ña ni ñā nú mesa kán ne, kī'i Jesuu tañú'ū ne, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Dā kátsin dava ña tañú'ū sán ne, dā tsí'i ña nta'a ña.

³¹ Ura dú'va tsi i náxi'i nuu ñá ne, kūtuni ña tsí divi ñā é Jēsuu. Kidáā né, ntoko ñu'u mii Jēsuu. ³² Kidáā ne, ntáka'an ñá xe un xé un ñā:

—¿Ñā ntu te ntáa e dóo diní ñu'u nima kó dá kantaa ñá ni ko dā vé'xi o ítsi kán, dá kanañé'e ñá kō tú'un Xuva kō? —ka'an ña.

³³ Ura dú'va tsi i nakuntáñi ña, ntíko koō ñá, kúnú'u xtuku ña ñuú Jerusaleen, mí nāni'i ta'an ña u'xi ñn ña'a pustru é nātaká nuu ña ni ña ntini'i ñā.

³⁴ Ntáka'an pustrú san ni ñā:

—Nuu é ntāa ntí'xe i e ntóto Jesuu. É ĩní Simuun ña —ka'an ña.

³⁵ Kidáā ne, ntuvi ña ntántaa ña nté o kúvi itsi kán ne, nté o nákiní ña Jesuú dā kátsin dava ña tañú'ū san.

*Dā ntii díto Jesuu mé'ñū pustru ña
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

³⁶ Ntoo dukuan ñā, ntáka'an ñá nuu i sá'a ne, da née inī xñá ntii dīto Jesuú san mé'ñu ñā, kaka'an ñá ni ñā:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto —ka'an ñā.

³⁷ Dōó u'ví ñā. Ntádē kuení ñā tē ntaíní ñā ntati ñā. ³⁸ Ntá tsi kaka'an Jesuú san:

—¿Nté kui kuān nte ntaú'vī ntú nto? ¿Nté kui kuān ó ntádē kuení nto? ³⁹ Koto nto nta'a kó ni dī'ín ko. Dīvi tsī ú. Koto nto kó ne, tīin nta'a ntō kó dī, tsī te uun ntati ñā'a ne, ñā túvī kúñu ī, nté xiki i vata kaa ú xu'u —ka'an ñā.

⁴⁰ Dā kúvi ka'an ñā sá'ā ne, náñē'e ñá ñā nta'a ñā ni dī'ín ñā dī. ⁴¹ Dā íni ñā ntoo sán ne, naku'un dīnī nima ñá, ntá tsi koó dā ntákudu'va ñā é ñā ni kuintí'xe ñā é dīvi nti'xe ñā. Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Īo ntú kudii é kā'xi ó i'a? —ka'an ñā.

⁴² Kidáā ne, xé'e ñā ñā un sīn tsákā, kitī kádun nuu. ⁴³ Kī'i ñā né, dā é'xi ñā mé'ñū ñā ntoo san.

⁴⁴ Kidáā ne, kaka'an ñā:

—E kúvi kó ne, dīvī é kākā'án u dá tūvi dukuan ú ni ntō. É kākā'án u tsī kantio é kūntaa un nti'í é ūve na'a tutu é de vá'a Muiseé san nī ñā ka'án naa Xuva ko, ni tūtu é nanī Sálmu dī, mi é kākā'an kuénta iñá ko —ka'an ñā.

⁴⁵ Kidáā ne, náñē'e ñá ñā é nakīni vá'a ñā tú'un Xuva kō ne, ⁴⁶ kaka'an ñā:

—Kuān ó uve na'a tsī Cristú ne, kantio é kuvī ñá ne, kantio é ntōto ñā dī tē kúvi unī ntúvi. ⁴⁷ Kantio é ka'an ntódo nto ni ñā'a san kuénta iñā ñá kanī ñūú Jerusaleen ni dá kanī ñūxiví san dī. Kué'e nto na kūtuni ñá'a san kuénta iñā ñā tsī da mií é kantio é natīvi iní ñā kuétsi ñā ne, dukuān ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā. ⁴⁸ Dīvi ntō é ini nto ne, ntada ntaa ntó nuu i sá'a. ⁴⁹ Kiní nto ve tsī xu'ú ne, taxnūu ú Espíritu Xuva ko kuénta iñā ntó, vatā o tá'xi Xuva

ko xū'u ña nte dí'na. Ntá tsi kuntōo xnto i'a ñuú Jerusaleén san un tsi da nté tē ni'i nto ntíi ntō é ta'xi Xuva kō —ka'an Jēsuu ni ña.

Dā kuntáa Jesuu e dukún kân

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Kidáā ne, kue'en ní'i Jēsuu ña ntiní'i ñā diñi ñuú san, un tsi nte ñuú Betania. Ntāni'i ña nta'a ña ne, dā náxnuu viko ña ña. ⁵¹ Nñi dukuan kânaxnuu viko ña ña ne, kīi nteé xio ña ña, kuntáa ña e dukún kân. ⁵² Ña intóo sán ne, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kidáā né, ntiko koō ña, kunú'u ña ñuú Jerusaleen e dóo diní ñu'u nima ña. ⁵³ Nñi kuē'en tsí ntuvi ntoo ña má ukún kân, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō.

**Tū'ún xuva kō vatā ó ntáka'an ña ñuú
Coatzospan
New Testament in Mixtec, Coatzospan
(MX:miz:Mixtec, Coatzospan)**

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Coatzospan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Coatzospan

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

8f775598-56d9-56fd-966e-15e054d2f275